

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 1 Год. LXII

Петок, 6 јануари 2006

Цена на овој број е 350 денари

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

Стр.	Стр.
1.	12.
Одлука за давање согласност на Одлуката за утврдување на цената на годишната претплата на службеното гласило “Службен весник на Република Македонија“ за 2006 година.....	Решение за именување почесен Генерален конзул на Република Македонија во Сојузна Република Германија со седиште во Хамбург.....
2	4
2.	13.
Одлука за давање согласност на Одлуката за утврдување на цената на годишната претплата на Регистарот на прописи на Република Македонија за 2006 година.....	Решение за именување почесен Генерален конзул на Република Македонија во Арапска Република Сирија со седиште во Дамаск.....
2	5
3.	14.
Одлука за давање согласност на Одлуката за утврдување на цената за објавување на огласи, акти и неважечки документи во службеното гласило “Службен весник на Република Македонија“ за 2006 година.....	Решение за именување почесен Генерален конзул на Република Македонија во Турција со седиште во Измир.....
2	5
4.	15.
Одлука за давање концесија за експлоатација на минералната суровина песок и чакал на ДОО “АТРИУМ-96“ Битола на локалитетот Гајганица кај с. Тополчани, општина Тополчани-Прилепско...	Лиценца за постојано приредување на посебни игри на среќа во автомат клуб.....
2	5
5.	16.
Одлука за пренесување на правото за користење градежно земјиште сопственост на Република Македонија.....	Лиценца за постојано приредување на посебни игри на среќа во автомат клуб.....
3	5
6.	17.
Одлука за престанок и за давање на користење на недвижни ствари.....	Изменување на Лиценца под бр. 19-1879/1 од 26.05.2005 година издадена на Друштвото за производство, трговија и услуги “Астра Електроник Компани“ ДОО Скопје за постојано приредување на посебни игри на среќа во автомат клуб што се наоѓа во месноста “Милци“ Базен Фатаморгана, Богородица Гевгелија.....
3	6
7.	18.
Одлука за Енергетскиот биланс на Република Македонија за 2006 година.....	Макроекономска политика на Република Македонија за 2006 година....
3	6
8.	19.
Одлука за изменување на Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за издавање на државни обврзници во 2005 година.....	Решение за давање одобрение за издавање на долгорочни хартии од вредност.....
4	20
9.	Агенција за електронски комуникации на РМ
Одлука за отворање Генерален конзулат на Република Македонија во Арапска Република Сирија со седиште во Дамаск.....	1. Правилник за утврдување на методот за пресметување на годишниот надоместок за користење на доделени броеви и серии на броеви од Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија.....
4	20
10.	2.
Одлука за отворање Генерален конзулат на Република Македонија во Турција, со седиште во Измир.....	Правилник за начинот на пресметка на годишниот надоместок за користење на радиофреквенции.....
4	20
11.	
Одлука за отворање Генерален конзулат на Република Македонија во Сојузна Република Германија, со седиште во Хамбург.....	
4	

штина Тополчани - Прилепско, со површина на простор на концесија за експлоатација дефиниран со точки меѓусебно поврзани со прави линии, а точките дефинирани со координати како е дадено во табелава, и тоа:

Точка	Координата X	Координата Y
T-1	4.563.840,00	7.536.000,00
T-2	4.564.160,00	7.536.000,00
T-3	4.564.160,00	7.536.380,00
T-4	4.563.780,00	7.536.380,00
T-5	4.563.780,00	7.536.140,00

Површината на просторот на експлоатационото поле од точка 1 на оваа одлука изнесува $P=0,10$ км².

2. Времетраењето на дадената концесија од точка 1 на оваа одлука, ќе се определи во Договорот за концесија согласно Законот за минералните сировини.

3. Висината на надоместокот за дадената концесија од точка 1 на оваа одлука ќе се определи во Договорот за концесија, согласно Одлуката за определување на критериуми за висината и надоместокот за концесија за вршење детални геолошки истражувања и експлоатација на минерални сировини („Службен весник на Република Македонија“ бр. 100/05).

4. Начинот, роковите и гаранцијата за плаќањето на надоместоците ќе се определат во Договорот за концесија.

5. Како почеток на концесијата ќе се смета денот на потпишувањето на Договорот за концесија.

6. Во име на Владата на Република Македонија, Договорот за концесија ќе го потпише министерот за економија.

7. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-4688/1
29 декември 2005 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

5.

Врз основа на член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03 и 55/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 29.12.2005 година, донесе

О Д Л У К А ЗА ПРЕНЕСУВАЊЕ НА ПРАВОТО ЗА КОРИСТЕЊЕ ГРАДЕЖНО ЗЕМЈИШТЕ СОПСТВЕНОСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 1

Владата на Република Македонија за потребите на Министерството за труд и социјална политика го пренесува правото на користење на градежно неизградено земјиште во сопственост на Република Македонија што претставува К.П. бр. 373/18; К.П. бр. 374/28; К.П. бр. 374/27 и К.П. бр. 641/4 К.О. Ново Село со вкупна површина од 4413 м². Изводот од урбанистичкиот план бр. 16-1245/2 од 25.07.2005 година изготвени од Министерството за транспорт и врски - Подрачна единица Карпош и Нумеричките податоци бр. 1109/1059 од 03.08.2005 година, прибавени од Државниот завод за геодетски работи - Сектор за премер и катастар - Скопје, за изградба на детска градинка I фаза (права фаза).

Член 2

Корисникот се обврзува да отпочне со градба на објектот од член 1 во рок од 6 месеци од добивањето на одобрието за градење кое ќе го прибави во рок од 1 (една) година по објавувањето на оваа одлука во „Службен весник на Република Македонија“.

Доколку корисникот не отпочне со градба во рок од став 1 на овој член му престанува правото на користење.

Член 3

Корисникот е должен правото стекнато со оваа одлука да го спроведе во Државниот завод за геодетски работи.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-3398/1
29 декември 2005 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

6.

Врз основа на член 20, став 1 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 29.12.2005 година, донесе

О Д Л У К А ЗА ПРЕСТАНОК И ЗА ДАВАЊЕ НА КОРИСТЕЊЕ НА НЕДВИЖНИ СТВАРИ

Член 1

Со оваа одлука на Министерството за одбрана му престанува користењето на недвижните ствари: објект бр. 19, П+1 со корисна површина од 550 м² и објект бр. 20 со корисна површина од 222 м² во кругот на Касарната „Гоце Делчев“ - Скопје, евидентирана на К.П. бр. 1768, КО Кисела Вода - 2, Скопје.

Недвижните ствари од став 1 на овој член, се даваат на користење на Дирекцијата за безбедност на класифицирани информации, без надомест.

Член 2

Предавањето и приемот на недвижните ствари од член 1 на оваа одлука, ќе се изврши меѓу Министерството за одбрана и Дирекцијата за безбедност на класифицирани информации.

Член 3

Дирекцијата за безбедност на класифицирани информации, со денот на влегувањето во сила на оваа одлука да преземе на неопределено време 21 (дваесет и едно) лице вработено во Министерството за одбрана.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-4982/1
29 декември 2005 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

7.

Врз основа на член 18 од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 47/97, 40/99, 98/00, 94/02, 38/03 и 40/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 29.12.2005 година, донесе

О Д Л У К А ЗА ЕНЕРГЕТСКИОТ БИЛАНС НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2006 ГОДИНА

1. Се донесува Енергетскиот биланс на Република Македонија за 2006 година.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 19-4842/1 Претседател на Владата
29 декември 2005 година на Република Македонија,
Скопје д-р **Владо Бучковски**, с.р.

8.

Врз основа на член 18 став 4 од Законот за јавен долг (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 62/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 29.12.2005 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ДРЖАВНИ ОБВРЗНИЦИ ВО 2005 ГОДИНА

1. Во Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за издавање на државни обврзници во 2005 година бр. 19-4901/1 донесена од страна на Владата на Република Македонија на 26.12.2005 година, во точката 1 бројот “660.000.000“ се заменува со бројот “816.000.000“.

2. Оваа одлука влегува во сила со денот на нејзиното донесување, а се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 19-4901/2 Претседател на Владата
29 декември 2005 година на Република Македонија,
Скопје д-р **Владо Бучковски**, с.р.

9.

Врз основа на член 91, алинеја 10 од Уставот на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/91) и член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03 и 55/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 29.12.2005 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ОТВОРАЊЕ ГЕНЕРАЛЕН КОНЗУЛАТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО АРАПСКА РЕПУБЛИКА СИРИЈА СО СЕДИШТЕ ВО ДАМАСК

Член 1

Република Македонија отвора Генерален конзулат во Арапска Република Сирија, со седиште во Дамаск.

Член 2

Се задолжува Министерството за надворешни работи на Република Македонија да ја спроведе оваа одлука.

Член 3

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-4925/1 Претседател на Владата
29 декември 2005 година на Република Македонија,
Скопје д-р **Владо Бучковски**, с.р.

10.

Врз основа на член 91, алинеја 10 од Уставот на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/91) и член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03 и 55/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 29.12.2005 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ОТВОРАЊЕ ГЕНЕРАЛЕН КОНЗУЛАТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО ТУРЦИЈА, СО СЕДИШТЕ ВО ИЗМИР

Член 1

Република Македонија отвора Генерален конзулат во Турција, со седиште во Измир, а со надлежност за подрачјето Измир и Маниса.

Член 2

Се задолжува Министерството за надворешни работи на Република Македонија да ја спроведе оваа одлука.

Член 3

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-4924/1 Претседател на Владата
29 декември 2005 година на Република Македонија,
Скопје д-р **Владо Бучковски**, с.р.

11.

Врз основа на член 91, алинеја 10 од Уставот на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/91) и член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03 и 55/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 29.12.2005 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ОТВОРАЊЕ ГЕНЕРАЛЕН КОНЗУЛАТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО СОЈУЗНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЈА, СО СЕДИШТЕ ВО ХАМБУРГ

Член 1

Република Македонија отвора Генерален конзулат во Сојузна Република Германија, со седиште во Хамбург.

Член 2

Се задолжува Министерството за надворешни работи на Република Македонија да ја спроведе оваа одлука.

Член 3

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-4923/1 Претседател на Владата
29 декември 2005 година на Република Македонија,
Скопје д-р **Владо Бучковски**, с.р.

12.

Врз основа на член 91, став 1, алинеја 11 од Уставот на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/91) и член 36, став 6 од Законот за Владата на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03 и 55/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 29.12.2005 година, донесе

Р Е Ш Е Н И Е

ЗА ИМЕНУВАЊЕ ПОЧЕСЕН ГЕНЕРАЛЕН КОНЗУЛ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО СОЈУЗНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЈА СО СЕДИШТЕ ВО ХАМБУРГ

1. За почесен генерален конзул на Република Македонија во Сојузна Република Германија, со седиште во Хамбург се именува Ханс - Хирген Беш, германски стопанственик.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 141/1
29 декември 2005 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

13.

Врз основа на член 91, став 1, алинеја 11 од Уставот на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/91) и член 36, став 6 од Законот за Владата на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03 и 55/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 29.12.2005 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ИМЕНУВАЊЕ ПОЧЕСЕН ГЕНЕРАЛЕН КОНЗУЛ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО АРАПСКА РЕПУБЛИКА СИРИЈА СО СЕДИШТЕ ВО ДАМАСК

1. Владата на Република Македонија за почесен генерален конзул на Република Македонија во Република Сирија, со седиште во Дамаск, го именува Мазен Хамур, сиријски стопанственик.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 142/1
29 декември 2005 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

14.

Врз основа на член 91, став 1, алинеја 11 од Уставот на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/91) и член 36, став 6 од Законот за Владата на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03 и 55/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 29.12.2005 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ИМЕНУВАЊЕ ПОЧЕСЕН ГЕНЕРАЛЕН КОНЗУЛ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО ТУРЦИЈА СО СЕДИШТЕ ВО ИЗМИР

1. За почесен генерален конзул на Република Македонија во Турција, со седиште во Измир, се именува Гаје Акчен.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 143/1
29 декември 2005 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

15.

Врз основа на член 16 од Законот за игрите на среќа и за забавните игри (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 10/97, 54/97, 13/01 и 2/02), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 29.12.2005 година, издаде

ЛИЦЕНЦА

ЗА ПОСТОЈАНО ПРИРЕДУВАЊЕ НА ПОСЕБНИ ИГРИ НА СРЕЌА ВО АВТОМАТ КЛУБ

1. Лиценца за постојано приредување на посебни игри на среќа во автомат клуб се издава на Друштвото за игри на среќа „Интергејм Балкан“ ДОО увоз-извоз Скопје, за време од 6 (шест) години.

2. Приредувањето на посебните игри на среќа во автомат клуб ќе се врши во автомат клубот што се наоѓа на ул. „Ванчо Прке“ бб во Штип.

3. Во автомат клубот, корисникот на Лиценцата за приредување на посебните игри на среќа, ќе постави 15 автомати за игри на среќа и 1 електронски рулет.

4. Корисникот на Лиценцата е должен да плати надоместок за Лиценцата кој изнесува 52.000 евра, во денарска противвредност по среден курс на Народна банка на Република Македонија што се применува на денот на уплата и тоа:

- 50% од износот 26.000 евра во денарска противвредност по среден курс на Народна банка на Република Македонија да уплати на денот на доделувањето на Лиценцата и

- остатокот од 50% во еднакви годишни рати, најдоцна до 30 јануари во тековната година за секоја година додека трае Лиценцата, во денарска противвредност по среден курс на Народна банка на Република Македонија што се применува на денот на уплатата.

Уплатата на средствата од алинеја 1 и 2 на оваа точка се вршат во Буџетот на Република Македонија на Трезорска сметка 10000000063095, уплатна сметка број 840-62207, приходно konto 718113, програма 00 и банка на примачот: Народна банка на Република Македонија.

Потврдата за уплатениот износ од алинеја 1 на оваа точка корисникот на Лиценцата ја доставува до Министерството за финансии.

Корисникот на Лиценцата ги доставува до Министерството за финансии и потврдите за уплатените годишни рати, од алинеја 2 на оваа точка.

5. Лиценцата корисникот не може да ја пренесе.

6. Доколку од страна на корисникот на Лиценцата не биде платен надоместокот за плаќање на Лиценцата од точката 4, алинеја 1 и 2, Лиценцата се одзема.

7. Корисникот на Лиценцата со право на приредување на игрите на среќа за која е издадена Лиценцата, се стекнува по уплатата на првиот дел од надоместокот за плаќање на Лиценцата утврден во точка 4, алинеја 1.

8. Оваа лиценца се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 19-4723/1
29 декември 2005 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

16.

Врз основа на член 16 од Законот за игрите на среќа и за забавните игри (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 10/97, 54/97, 13/01 и 2/02), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 29.12.2005 година, издаде

ЛИЦЕНЦА

ЗА ПОСТОЈАНО ПРИРЕДУВАЊЕ НА ПОСЕБНИ ИГРИ НА СРЕЌА ВО АВТОМАТ КЛУБ

1. Лиценца за постојано приредување на посебни игри на среќа во автомат клуб се издава на Друштвото за игри на среќа ИНТЕРГЕЈМ БАЛКАН ДОО увоз-извоз Скопје, за време од 6 (шест) години.

2. Приредувањето на посебните игри на среќа во автомат клуб ќе се врши во автомат клубот што се наоѓа на ул. „Јосиф Јосифовски“ бб во Струмица.

3. Во автомат клубот, корисникот на Лиценцата за приредување на посебните игри на среќа, ќе постави 15 автомати за игри на среќа и еден електронски рулет.

4. Корисникот на Лиценцата е должен да плати надоместок за Лиценцата кој изнесува 52.000 евра, во денарска противвредност по среден курс на Народна банка на Република Македонија што се применува на денот на уплата и тоа:

- 50% од износот 26.000 евра во денарска противвредност по среден курс на Народна банка на Република Македонија да уплати на денот на доделувањето на Лиценцата и

- остатокот од 50% во еднакви годишни рати, најдоцна до 30 јануари во тековната година за секоја година додека трае Лиценцата, во денарска противвредност по среден курс на Народна банка на Република Македонија што се применува на денот на уплатата.

Уплатата на средствата од алинеја 1 и 2 на оваа точка се вршат во Буџетот на Република Македонија на Трезорска сметка 100000000063095, уплатна сметка број 840-62207, приходно konto 718113, програма 00 и банка на примачот: Народна банка на Република Македонија.

Потврдата за уплатениот износ од алинеја 1 на оваа точка корисникот на Лиценцата ја доставува до Министерството за финансии.

Корисникот на Лиценцата ги доставува до Министерството за финансии и потврдите за уплатените годишни рати, алинеја 2 на оваа точка.

5. Лиценцата корисникот не може да ја пренесе.

6. Доколку од страна на корисникот на Лиценцата не биде платен надоместокот за плаќање на Лиценцата од точката 4, алинеја 1 и 2, Лиценцата се одзема.

7. Корисникот на Лиценцата со право на приредување на играта на среќа за која е издадена Лиценцата, се стекнува по уплатата на првиот дел од надоместокот за плаќање на Лиценцата утврден во точка 4, алинеја 1.

8. Оваа лиценца се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 19-3037/2
29 декември 2005 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

17.

Врз основа на член 16 од Законот за игрите на среќа и за забавните игри ("Службен весник на Република Македонија" бр. 10/97, 54/97, 13/01 и 2/02), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 29.12.2005 година, одобри

ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЛИЦЕНЦА ПОД БРОЈ 19-1879/1 ОД 26.05.2005 ГОДИНА ИЗДАДЕНА НА ДРУШТВОТО ЗА ПРОИЗВОДСТВО, ТРГОВИЈА И УСЛУГИ „АСТРА ЕЛЕКТРОНИК КОМПАНИ“ ДОО СКОПЈЕ ЗА ПОСТОЈАНО ПРИРЕДУВАЊЕ НА ПОСЕБНИ ИГРИ НА СРЕЌА ВО АВТОМАТ КЛУБ ШТО СЕ НАОЃА ВО МЕСНОСТА „МИЛЦИ“ БАЗЕН ФАТАМОРГАНА, БОГОРОДИЦА ГЕВГЕЛИЈА

1. Во Лиценцата под бр. 19-1879/1 од 26.05.2005 година, издадена на Друштвото за производство, трговија и услуги „Астра Електроник Компани“ ДОО Скопје за постојано приредување на посебни игри на среќа во автомат клуб, во точката 3 бројот „25“ се заменува со бројот „30“.

2. Оваа лиценца се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 19-4722/1
29 декември 2005 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

18.

Врз основа на член 8 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 59/2000), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 19.12.2005 година донесе

МАКРОЕКОНОМСКА ПОЛИТИКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2006 ГОДИНА

1. Тековен макроекономски амбиент

Согласно проекциите базирани на остварувањата во изминатите месеци од годината, растот на индустријата во третиот квартал, како и очекуваните движења до крајот на годината, Република Македонија ќе ја заврши 2005 година со раст на Бруто домашниот производ

(БДП) од 3.8%, како и просечна стапка на инфлација (мерена преку трошоците на живот) од 0.6%. Реализацијата на овие два макроекономски агрегати е во целосна согласност со проекциите на почетокот на годината, со мало отстапување кај стапката на инфлација иницијално проектирана на ниво од 1.2%.

За разлика од минатата година кога индустриското производство немаше придонес во растот на БДП, во 2005 година токму индустријата е главниот двигател на интензивираната економска активност. Иако на почетокот на годината растот во овој сектор беше проектиран на ниво меѓу 5% и 5.5%, остварувањето во десетте месеци од годината, односно порастот од 7.6% покажува дека индустријата ќе ја заврши 2005 година со раст повисок од проектираниот (околу 7%). Притоа, растот не е концентриран во неколку гранки, туку напротив, 70% од индустриските гранки бележат позитивни резултати во 2005 година, меѓу кои најзначајни се прехранбената индустрија, индустријата за основни метали, за градежни материјали, како и текстилната, тутунската и хемиската индустрија.

Во останатите сектори од економијата, до крајот на годината исто така се очекува повисока реализација во однос на проекцијата, пред се кај трговијата, транспортот и комуникациите, туризмот и финансискиот сектор. Негативни тенденции се евидентирани единствено во градежниот сектор, каде доцнењето со изградбата на поголемите инфраструктурни проекти иницираше негативна стапка на раст во првата половина од 2005 година.

Во поглед на инфлацијата, во 2005 година отсутствуваа дефлационите тенденции присутни во минатата година, меѓутоа и покрај тоа, просечната инфлација сепак се наоѓа на мошне ниско ниво, при што во периодот јануари-ноември истата изнесуваше 0.4%. Иако во последните месеци вообичаено доаѓа до сезонското зголемување на цените, сепак до крајот на годината не се очекуваат поголеми поместувања, поради што просечната стапка на инфлација нема да го надмине нивото од 0.6%. Главната причина за отстапувањето од проекцијата (покрај натамошното намалување на цените на прехранбените и земјоделските производи), е и отсутството на очекуваното значително зголемување на цената на енергенсите, иницијално проектирано во почетокот на вториот квартал од годината.

Во 2005 година, растот на индустријата воден од зголемената екстерна побарувачка имаше своја рефлексја и во надворешниот сектор, односно зголемување на извозот на стоки за 26% во десетте месеци од годината, при истовремен пораст на страната на увозот од 15.2%. До крајот на годината се очекува продолжување на поволните движења и остварување на проекциите за пораст на извозот од 30.8%, односно увозот од 21%. Притоа, повисоките стапки на извоз на стоки главно се концентрирани во челичната индустрија (раст од 44.7%), прехранбениот сектор (32.4%), производството на пијалаци и тутун (42.5%) и минерални горива (134.6%). Ваквите движења придонесоа и за намалување на трговскиот дефицит за 2 процентни поени на годишно ниво, при што согласно проекциите до крајот на годината ќе достигне ниво од 19.2% од БДП.

Во исто време, како резултат на понискиот дефицит на трговскиот биланс и билансот на услугите, како и неочекувано високото ниво на трансферите (пред се приватните), во 2005 година дојде до значително намалување на дефицитот на тековната сметка, кој наместо иницијално проектираните 6.5% од БДП, на крајот на годината ќе изнесува само 2.8% од БДП, што претставува намалување од дури 5.3 процентни поени на годишно ниво. Доколку од оваа бројка се издвојат и плаќањата за повисокиот номинален увоз на нафтени деривати предизвикан од големото зголемување на цената на нафтата на светските берзи, во тој случај дефицитот на тековната сметка е уште понизок.

Значителниот пораст на извозот, високото ниво на трансфери, дисциплинираната фискална политика, како и добрата координација меѓу фискалната и монетарната политика, придонесоа за значителен пораст и на бруто-девизните резерви во 2005 година. На крајот од ноември, Бруто девизните резерви достигнаа ниво од 1.093 милиони САД долари, што во споредба со крајот на 2004 година претставува пораст од 107 милиони долари, или повисоко остварување за 65 милиони долари во однос на проекцијата утврдена во аранжманот со ММФ.

И конечно, како резултат на остварениот економски раст во повеќето сектори, позитивни движења во 2005 година се регистрирани и на пазарот на работна сила, при што во периодот јануари-октомври 2005 година евидентирано е засновање на 116.525 нови работни односи. Притоа, на годишно ниво, вкупниот број на ново-вработени лица е зголемен за 27%, додека во последните два месеца (септември и октомври), остварен е рекорден број од 18.494 и 14.411 нови вработувања, соодветно (зголемување од 33% во однос на септември и 24% во однос на октомври 2004 година). Во исто време, бројот на регистрирани невработени лица бележи постојан тренд на намалување, и во октомври 2005 година изнесуваше 366.587 лица. На годишна основа, бројот на невработени лица е намален за 22.664, односно за 5.8%.

2. Појдовни претпоставки

Макроекономските остварувања од 2005 година, првенствено изразени преку порастот на индустриското производство, фискалната дисциплина, ниската стапка на инфлација, врамнотежувањето на екстерната сметка и намалувањето на каматните стапки, претставуваат показател за сигурно закрепнување на македонската економија. Нормализираната политичко-безбедносна состојба, одржаната макроекономска стабилност и консолидираниот фискален сектор, претставуваат добра основа за остварување на уште подинамични стапки на економски раст во наредниот период. Сепак, интензивирањето на економскиот раст на среден рок налага подигнување на квалитетот на институциите и силна поддршка на реструктурирањето на македонската економија.

Повисокото ниво во односите меѓу Република Македонија и Европската Унија ќе претставува силен импулс за зајакнување на институционалниот капацитет, забрзување на реформите и постигнување на подинамичен економски раст. Во таа насока, Владата ја засили координацијата на активностите во министерствата и државните институции во правец на усогласување на напорите за побрза интеграција на Република Македонија во ЕУ.

Сосема е јасно дека за полноправно членство во ЕУ, како и за подобрување на животниот стандард и економската состојба на своите граѓани, Македонија ќе мора да направи уште поголем напредок на планот на економијата. Напредок, кој нема да бидевозможен без силна политичка волја и користење на сиот расположлив реформски капацитет кој ќе ја доведе македонската економија во фаза на висок економски раст и развој. Резултатите од изминатите неколку години треба да бидат вовед во еден период на повисоки и одржливи стапки на економски раст меѓу 4.5 и 5 проценти, што треба да продуцира развој и креирање на нови работни места на повисоко ниво.

Обезбеден е широк општествен консензус во поглед на главниот предуслов за динамизирање на економската активност и за привлекување на странските инвестиции - воспоставување на поволна деловна рамка. Оттука, во 2006 година, политиките на Владата ќе бидат поставени на неколку столбови: а/ реформа на судството, како круцијална реформа во овој период, која ќе обезбеди зголемена ефикасност на судовите, сигурност, владеење на правото, јакнење на борбата про-

тив криминалот и корупцијата; б/ натамошна реформа на пазарот на работна сила, која ќе обезбеди зголемување на флексибилноста во овој сегмент; в/ зајакнување на институционалниот капацитет и капацитетот на јавната администрација, односно отстранување на административните бариери; и г/ натамошна хармонизација на домашното со европското законодавство.

3. Основни цели на макроекономската политика

Поаѓајќи од присутните проблеми, како и од оценетите можности, претпоставки и ограничувачки фактори, основните цели на макроекономската политика во 2006 година ќе бидат:

- одржување на макроекономската стабилност;
- создавање на услови за забрзување на економскиот раст и пораст на вработеноста, а во таа насока и намалување на сиромаштијата;
- зголемување на меѓународната конкурентност на македонската економија; и
- забрзување на процесот на интегрирање на Република Македонија во ЕУ.

Со оглед дека остварувањето на овие цели е во директна врска со интензитетот на економскиот раст, стратегијата ќе се базира на политики кои согласно емпириските резултати, покажуваат позитивна корелација со растот: а/ одржување на ниска и стабилна инфлација; б/ контрола на јавните расходи; в/ висока отвореност на земјата; г/ развој на човечкиот фактор; и д/ водење на политика на врамнотежен регионален развој. Притоа, од огромно значење е овие политики да не ја влошат дистрибуцијата на доходот, со што ќе се овозможи и посиромашните слоеви од населението да ги почувствуваат користите од економскиот раст.

Успехот во остварувањето на целите на макроекономската политика за 2006 година ќе зависи пред се и од владеењето на правото, степенот на ефикасност на судскиот систем и почитувањето на сопственичките права и облигациите.

4. Реален сектор

4.1. Анализа на факторите на економскиот раст

За разлика од претходната година кога благодарение на позитивните перформанси во надворешната трговија главниот придонес врз растот на БДП дојде од страната на нето-извозот, во 2006 година се очекува основен двигател на растот да бидат финалната потрошувачка и бруто инвестициите, кои согласно проекциите ќе учествуваат со 3.5, односно 2 процентни поени, соодветно.

Во овие рамки, јавната потрошувачка водена од дисциплинираната фискална политика, ќе биде на приближно исто ниво како и во минатата година, односно на годишно ниво ќе оствари мал пораст од 2.5% со што ќе има позитивен придонес во растот од околу 0.5 процентни поени. Во исто време, нискиот пораст на јавната потрошувачка ќе биде надоместен со повисокиот пораст на приватната потрошувачка за околу 4%, пред се како резултат на очекуваниот номинален пораст на платите од 3%, проектираниот пораст на приватните трансфери во 2006 година за 2%, како и очекуваното зголемување на кредитите кон приватниот сектор за речиси 20%. На тој начин, приватната потрошувачка ќе има позитивен придонес кон растот на БДП во 2006 година за околу 3 процентни поени.

Традиционалната висока увозна зависност на македонската економија, очекуваното зголемување на просечните цени на енергенсите на светските берзи (во прв ред нафтата), натамошната либерализација на увозот согласно Договорот за влез во СТО (односно процесот на етапно намалување на просечната пондеризирана царинска стапка), во 2006 година ќе доведе до зголемување на увозот на стоки за 8.8%, што во услови на проектиран пораст на извозот на стоки за 9.7% ќе предизвика негативен придонес на нето-извозот врз растот на БДП од околу 1.5 процентни поени.

Очекуваниот пораст на странските директни инвестиции во 2006 година ќе доведе до пораст на бруто инвестициите од околу 10%, со што нивниот придонес во растот би изнесувал околу 2 процентни поени. Во овој дел, особено важно ќе биде и ефикасноста и навремено извршување на планираните капитални трошоци во јавниот сектор во 2006 година, за што ќе бидат преземени и конкретни мерки од страна на Владата на Република Македонија.

Анализа на факторите на раст

Придонес во реалниот пораст на БДП	2002	2003	2004	2005 ¹	2006 ²
Бруто домашен производ	0.9	2.8	4.1	3.8	4.0
Финална потрошувачка	6.0	-3.4	6.0	0.8	3.5
Финална потрошувачка на домаќинствата	8.8	-1.1	5.2	0.5	3.0
Финална јавна потрошувачка	-2.7	-2.2	0.8	0.2	0.5
Бруто инвестиции	2.6	-0.5	2.3	1.5	2.0
Инвестиции во основни средства	2.6	0.2	1.8	1.4	1.8
Пораст на залихи	0.0	-0.7	0.5	0.1	0.2
Извоз на стоки и услуги	-2.2	-2.2	4.9	7.4	4.0
Извоз на стоки	-2.4	-3.8	3.1	6.1	3.2
Извоз на услуги	0.3	1.9	1.8	1.3	0.8
Набавки на нерезиденти	-0.1	-0.3	0.0	0.0	0.0
Увоз на стоки и услуги	5.5	-8.8	9.2	5.8	5.5
Увоз на стоки	5.1	-10.2	6.3	5.4	4.5
Увоз на услуги	0.4	1.4	2.9	0.4	1.0
Нето извоз	-7.7	6.6	-4.3	1.6	-1.5

¹ Оценка ² Проекција

Извор: ДЗС и Пресметки на Министерството за финансии

4.2. Инвестиции во јавниот сектор

Спроведувањето на активностите содржани во “Програмата за јавни инвестиции во Република Македонија” ќе претставува основна компонента на инвестициите во јавниот сектор во 2006 година. Инвестирањето во јавниот сектор ќе се остварува со средства на инвеститорите, средства од Буџетот на државата, фондовите, неповратна помош од странски донатори, како и со користење на странски кредити и заеми.

Во областа на **патната мрежа**, инвестиционите активности претежно ќе бидат насочени кон довршување на изградбата на започнатите патни правци и започнување со изградба на патни правци од транспортните коридори 8 и 10. Во овие рамки, со средства од Европската инвестициона банка (ЕИБ), Европската банка за обнова и развој (ЕБОР) и Фондот за магистрални и регионални патишта (ФМРП), ќе продолжи изградбата на Заобиколницата околу Скопје. Истовремено, со средства од буџетот на земјата и ФМРП ќе продолжи изградбата на магистралниот пат делница Радовиш-Струмица, додека со средства од ЕБОР и ФМРП ќе заврши изградбата на нов коловоз на делницата од Е-75 на делот Смоквица – Гевгелија.

Покрај ова, во 2006 година ќе отпочне и Проектот за реконструкција на оштетените мостови и патишта користени од страна на северно-атланската интеграција (НАТО), при што ќе бидат инвестирани средства во вистина од околу 10 милиони евра, додека во втората половина од годината ќе започне Вториот проект за олеснување на трговијата и транспортот во Југоисточна Европа финансиран со средства во вид на заем од Светската банка. Една од компонентите на овој проект ќе биде насочена кон отстранување на останатите физички и функционални тесни грла на патната инфраструктура на коридорот 10 (рехабилитација на делот Таба-

новце -Куманово во должина од 7 км), како и поддршка во развој на модерен систем за наплата на патарините во согласност со стандардите на ЕУ.

Воедно, со средствата од овој заем се предвидува и подобрување на граничните премини за железнички сообраќај на коридорот 10 (дел Ниш-Скопје-Солун) преку подобрување на информативниот систем, во насока на подобрување на комуникацијата и поедноставување на железничките процедури.

Во секторот на **енергетиката** во 2006 година се предвидува завршување на активностите за ревитализација на хидроелектраните и доизградба на електроенергетската мрежа, како и изградба на 400 Кв далекувод Штип-Чрвена Могила (Република Бугарија), со што ќе се обезбеди интерконективно енергетско поврзување со Република Бугарија, ќе се зголеми стабилноста на електроенергетскиот систем во земјата, придонесувајќи за намалување на загубите, зголемување на ефикасноста и безбедноста на истиот. Проектот е во функција на користење на предностите од формираните регионален пазар на електрична енергија во југоисточна Европа.

Отпочнувањето на подготвителните активности за изградба на пакетот од десет мали хидроцентрали (по моделот на концесија), исто така се очекува во 2006 година, кога треба да започне и изградбата на 400 Кв далекуводот Битола-Лерин (Република Грција) со средства од заем од Светската Банка. Од значење ќе биде и продолжувањето на изградбата на ХЕЦ “Матка 2”, како и започнување на активностите околу отворање на вториот јагленов коп “Брод-Гнеотино” што треба да го продолжи векот на работење на најголемиот енергетски капацитет во државата - РЕК Битола. Во оваа година предвидено е и завршување на реализацијата на заемот од ЕИБ за изградба и реконструкција на најголемите трансформаторни станици во Република Македонија.

Во зависност од исполнувањето на условите, (изготвување и потпишување на Договор за инвестирање, Договор за концесија и сл.), во 2006 година ќе започне и изградбата на ХЕ “Бошков мост”, со пет придружни мали хидроелектрани по моделот ВОТ. Покрај ова, предвидено е започнување и на изградбата на првата гасна термоелектрана-топлана “Скопје”, како и продолжување на активностите за изготвување на документација за други гасни електрани во земјата.

Во гасоводниот сектор, во 2006 година, планирани се активности за натамошен развој на гасоводниот систем, преку изградба на магистралниот гасовод “Клеочевце-Неготино” за реконструкција и надградба на ТЕ Неготино за користење на природен гас за производство на електрична енергија, потоа заокружување на гасоводниот прстен во Скопје, подготвителни работи за отпочнување на гасификација на дистрибутивната потрошувачка во Крива Паланка, Кратово и Куманово и одредени населби во Скопје.

Во текот на 2006 година, се очекува завршување на отпочнатиот процес на приватизација на Електростопанство на Македонија (со приватизација на АД ЕСМ – Дистрибуција и термоелектраната во Неготино), преку два одвоени тендерски пакети при што ќе се изберат стратешки инвеститори со солидни енергетски и финансиски карактеристики. Истовремено, во текот на 2006 година ќе продолжат и активностите за дефинирање на сите услови (документи за режимот на користење на водите, концесиските услови и др.), во насока на приватизација на производниот дел на електроенергетскиот систем во 2007 година.

Во текот на 2006 година ќе продолжат активностите за реализација на Стратегијата за енергетска ефикасност, преку конкретни проекти во одделни сегменти на енергетиката, како и завршување на првата фаза од реструктурирањето на ЈП “Македонски Железници”, односно одвојување на оперативниот дел од инфраструктурата и подготовка за приватизација на МЖ - Транспорт.

Еден од приоритетите во 2006 година ќе биде и поддршка на реализацијата на проектите за **водоснабдување** и пречистување на отпадните води во населените места во Република Македонија. За таа цел со неповратни финансиски средства од Владата на СР Германија и буџетот на државата, ќе заврши имплементацијата на проектите “Еколошка заштита на Преспанското езеро - I фаза” и “Водоснабдување на Струга”, а ќе пролезе реализацијата на проектите “Социјална инфраструктурна програма - III”, и “Реконструкција на водоводната и канализациската мрежа во Прилеп”. Во овој период ќе продолжат активностите околу реализацијата на првата фаза на проектот за водоснабдување ХС “Злетовица” (финансиран со заем од Владата на Јапонија), додека со средства од кредитната линија од Шпанија се очекува комплетирање на проектот ХС “Лисиче”, со што жителите на Велес и околината ќе добијат чиста и исправна вода за пиење.

Во секторот за **наводнување**, обезбедените буџетски средства, неповратната помош од Владата на Холандија и кредитните средства од Светската банка, во втората половина од годината ќе овозможат завршување на “Проектот за рехабилитација и реструктурирање на наводнувањето” преку реконструкција на повеќе хидро-мелиоративни системи (“Брегалица”, “Тиквеш”, “Гостиварско поле”, “Радиовце-Бистрица” и “Бањичко поле”), како и продолжување на проектот за наводнување на јужниот регион на реката Вардар.

Покрај активностите во стопанската инфраструктура, во 2006 година, преку финансиска поддршка од Светската банка, државниот буџет и донација од Холандската Влада, ќе продолжи реализацијата на проектот Модернизација на образованието.

4.3. Секторски политики

Натамошно интензивирање на економската активност и пораст на Бруто домашниот производ од 4%, во услови на задржување на ценовната стабилност се основните очекувања за 2006 година. Набљудувано според производната страна, слично како и во претходната година, растот на економијата во најголем дел ќе се должи на позитивните перформанси на македонската индустрија, нормализирање на активностите во градежниот сектор, умерен пораст на трговијата на големо и мало, дополнето со порастот во секторот на финансиските услуги и транспортот и комуникациите.

Индустрија - Според првичните проекции, во 2006 година порастот на индустриското производство ќе изнесува меѓу 5% и 5.5%. Позитивен придонес кон растот на производството во следната година се очекува во повеќе индустриски гранки кои во текот на претходната година се консолидираа и веќе остварија позитивни резултати, претежно во областа на црната и обоена металургија, металопереработувачката и електроиндустрија, како и производството на машини и опрема. Во исто време, се очекува продолжување на позитивните движења во оние индустриски гранки кои и во текот на 2005 година забележаа солидни резултати. Проектираниот раст на индустриското производство во 2006 година базира на производното ефектуирање на компаниите кои беа приватизирани во претходниот период - рудникот Бучим, фабриката за хартија-Кочани, Младост, Руен, Порцеланка, Искра, Стружанка, Битоласил, Нокатекс и др. Дополнителен импулс ќе преставува и очекуваното рестартирање на производството во рудниците за олово и цинк. Во 2006 година, се очекува и започнување со работа на повеќе значајни капацитети кои како таргет го имаа надворешниот пазар, односно “Алумина”-Скопје, “Газела”-Скопје, и “Топилница Злетово”-Велес.

Индустријата политика во 2006 година ќе биде фокусирана на повеќе подрачја од кои како приоритетни се политиките и мерките од значење за:

- подобрување на конкурентноста на македонската индустрија;

- подобрување на технолошката содржина во производството;

- донесување и имплементација на регулативата за функционирање на внатрешниот пазар; и

- подобрување на бизнис климата.

Во рамките на индустриската политика, посебно внимание ќе се посвети на:

- Изготвување и имплементирање на Стратегијата за развој на текстилната индустрија и дефинирање на насоките за реструктурирање и технолошки развој, пораст на производството на повисоко доходни текстилни производи, зголемување на извозот и вработеноста во рамките на кластерот за текстил;

- Имплементација на Националната програма за реструктурирање и конверзија на челичната индустрија, како обврска од Протокол 2 од ССА со која се очекува развој на челичната индустрија и индустриските поврзани во производниот ланец;

- Усогласување на Националното законодавство со законодавството на ЕУ заради воведување на европски стандарди и технички барања за производите кои ќе бидат пласирани на европскиот пазар.

- Имплементација на стратегиите и политиките во областа на стандардизацијата, акредитацијата и метрологијата, како основа за постепено зајакнување на компетитивноста.

- Примена на едношалтерскиот систем на регистрација на трговските друштва, нов закон за стечај и имплементација на компонентите на Проектот на Светската банка за подобрување на бизнис климата (БЕРИС).

Сепак и во 2006 година, ќе продолжи егзистирањето на ограничувачките фактори за побрз развој на македонската индустрија, пред се зголемиениот степен на либерализација и конкуренција, дополнето со високото ниво на цените на енергенсите, што од своја страна наметнува потреба од политики темелени на среднорочни стратегии за реструктурирање, односно прилагодување кон изменетите услови на глобалниот пазар.

Земјоделство - во 2005 година, се очекува земјоделието да оствари стапка на пораст од околу 2.6%. Постигнувањето на одржлив и стабилен развој во овој сектор, ќе се остварува согласно Годишната програма за развој и поттикнување на земјоделството во 2006 година, главно фокусирана кон:

- Земјоделство – реализирање на активностите во областа на земјоделството, активности на инспекциски надзор и контрола за примена на прописите во оваа област, како и надзор на директните корисници на средства од програмата за поттикнување на развојот. Активностите на програмата се во насока на зголемување на ефикасноста и профитабилноста на земјоделското производство, подобрување на конкурентноста на земјоделско-прехранбени производи воведување на стандарди за квалитет и создавање на услови за зголемување на приходите на населението од руралните средини преку обезбедување на алтернативни вработувања; подобрување на земјоделскиот приход преку спроведување на ефикасни програми за поддршка на земјоделското производство; изработка на национален план/стратегија за рурален развој и негова имплементација. Со оваа програма е опфатен и проектот за развој на јужните и источните рурални региони во Македонија, кој има за цел да го подобри стандардот на живеење на населението, преку зголемена економска активност и намалување на невработеноста на активното работоспособно население.

- Шумарство - Во рамки на оваа програма ќе се извршуваат активности поврзани со обезбедување на трајност во стопанисувањето и управувањето со шумските ресурси во државна и приватна сопственост. Целите на оваа програма се насочени кон проширена репродукција на шумите (пошумување, нега и заштита на шумите), контрола и надзор согласно законските прописи од областа на шумарството и заштита на растенијата, како и производство на семе и посадочен шумски материјал.

- Ветерина – во областа на ветерината предвидени се активности за заштита на луѓето и животните од различни болести кај животните; обезбедување на достапност на сигурна храна од животинско потекло за луѓето; контрола на болестите кај животните; идентификација и регистрација на животните; формирање на центар за следење на несакани дејства од ветеринарно-медицински препарати, добра производна пракса во производството и НАССР систем во објекти за производство на храна.

- Заштита на растенија, семе и саден материјал - главните активности во овој дел се во функција на заштита на растенијата и садниот материјал со што се обезбедува заштита на растителното производство од болести и штетници, ефикасна, еко-токсиколошки исправна и економски оправдана заштита со цел обезбедување на стандардно, здравствено исправно и конкурентно производство за надворешните пазари; законска основа и финансиска поддршка на сертификарање и контрола на семенскиот и садниот материјал.

Исто така, за развојот на овој сектор ќе продолжи реализацијата на проектот од Меѓународниот фонд за развој IFAD I и II, преку веќе постојните две кредитни линии кои се реализираат преку деловни банки и штедилници во Република Македонија.

Градежништво - Имајќи ги предвид негативните стапки на раст на градежништвото во 2005 година, во наредниот период се очекува интензивирање на градежната активност и остварување на реална стапка на раст од околу 4.5%. Како поважни градежни активности во текот на 2006 година секако ќе бидат продолжувањето на работите поврзани со заобиколницата околу Скопје, изградбата на магистралниот пат делница Радовиш-Струмица, како и завршување на изградбата на новиот коловоз на делницата од Е-75 на делот Смоквица – Гевгелија. Покрај ова, во 2006 година ќе отпочне и Проектот за реконструкција на оштетените мостови и патишта користени од страна на северно-атланската интеграција, како и повеќе проекти од областа на водоснабдувањето.

Транспорт и комуникации - Во делот на транспортот и комуникациите, во 2006 година се очекува пораст од околу 4.5%. Проектиите се базираат на планираниот пораст во индустријата, односно на докажаната врска помеѓу овие два сектора, како и на продолжување на трендот на пораст на телефонските разговори, особено мобилната телефонија.

Покрај ова, во делот на телекомуникациите, со новиот Закон за електронски комуникации (донесен во првата половина од 2005 година), ќе се обезбеди влез на нови оператори и сервис провајдери преку поедноставени административни процедури, со можност за градење на своја електронска комуникациска инфраструктура, или користење на постојната инфраструктура за давање на услуги во говорната телефонија. Согласно законот, во 2006 година е предвидено и донесување на Национална стратегија за развој во областа на електронските комуникации и информатичките технологии.

Туризам – како приоритети на политиката за развој на туризмот и угостителската индустрија во 2006 година ќе бидат промовирање на туризмот на странските пазари, подобрување на квалитетот на услугите и зголемување на обемот на сезонската и вонсезонската понуда, односно остварување на реален пораст во туризмот од 4.5%. Како поддршка, ќе биде донесена и Програмата за развој на туризмот во 2006 година, која во себе ќе содржи програма за промоција на туризмот и програма за развој на туристичката понуда.

Со програмата за промоција на туризмот ќе се опфатат активностите на изготвување и печатење на промотивен материјал за туристичката понуда на земјата, промоција на македонскиот туризам во странските туристички медиуми, соработка со странски медиуми и туроператори, презентација на меѓународни саеми, поддршка на деловните субјекти за интернет промоција и сл.

Со програмата за развој на туристичката понуда ќе бидат опфатени мерките за јакнење на капацитетите на мрежата на институции за поддршка на туризмот, активности за потпишување на билатерални спогодби за соработка во областа на туризмот, како и организирање на обуки за стручно усовршување на вработените во оваа дејност.

Финансиско посредување и изнајмување - Во делот на финансиското посредување, во 2006 година се предвидува пораст од околу 2.6%. Покрај континуираното зголемување на активностите во банкарскиот систем и воведувањето на нови финансиски производи, дополнителен позитивен фактор ќе претставува и најавениот влез на реномираните светски компании во македонскиот банкарски систем, натамошното окрупнување во банкарскиот сектор, отпочнувањето со работата на приватните пензиски фондови (почеток на 2006 година), надополнето со евентуалната појава и на инвестициони фондови.

4.4. Структурни реформи

Забрзувањето на економскиот развој и процесот на приклучување кон ЕУ неминовно бара интензивирање на структурните реформи како дел од макроекономската политика на земјата на среден рок. Исполнувањето на строгите критериуми за членство во Унијата претпоставува длабоки структурни и институционални реформи во повеќе сектори, кои воедно се и стожер на макроекономската политика за 2006 година. Како продолжување, но и интензивирање на досегашните активности, Владата на Република Македонија во 2006 година ќе спроведе реформи во повеќе сектори на економијата во насока на подобрување на инвестиционата клима и бизнис окружувањето, што се очекува да влијае врз пораст на економскиот раст и вработеноста. Овие структурни реформи се целосно усогласени со новиот Стенд бај аранжман со ММФ, со програмата дефинирана со новиот ПДПЛ аранжман на Светската банка. Реформите кои ќе бидат спроведени се комплементарни со барањата на европското законодавство и во себе го содржат духот на европска ориентираност.

Реформа на судскиот систем - Подобрување на деловната клима ќе се оствари и преку сеопфатната реформа за зајакнување на владеењето на правото и доближување на судскиот систем до европските стандарди. Првата фаза од оваа реформа се состои од веќе донесените уставни амандмани и законски измени кои имаат за цел создавање легална рамка за новиот судски систем, додека пак втората фаза се состои од административни реформи, како што се подобрувања во судската администрација и нејзината ефикасност.

Непосредна цел на реформите во судството е да се намалат доцнењата на судовите и да се зајакне извршувањето на судските одлуки. За таа цел, во април 2006 година ќе стане оперативен Законот за извршување (донесен во мај 2005 год.), со што ќе се изврши пренесување на извршувањето на судските одлуки од судовите на независни лиценцирани специјализирани агенти.

Секако, претходните реформи не би ги дале очекуваните резултати доколку истовремено не се изврши зајакнување на професионализмот и независноста на судството. Во таа насока, се промени досегашниот систем на избор, назначување и унапредување на судиите и обвинителите и ќе се воспостави систем на развој на кариера заснована на стручност. За реализација на оваа цел беа потребни и уставните измени. До средината на 2006 година ќе се донесат и двата клучни закони, односно Законот за судови и Законот за судски совет, со што новиот судски систем ќе стане оперативен. Ќе се основа и институција (школа) за обука на судии и обвинители која ќе започне да функционира на почетокот на 2006 година. Завршувањето на школата ќе биде услов за сите нови назначувања, а во наставната програма ќе бидат вклучени и деловната економија и трговско право.

Реформите, исто така, ќе овозможат и поефикасно решавање на управните спорови. Имено, до крајот на јуни 2006 година, ќе се извршат измени во Законот за прекршоци со цел да им се овозможи на јавните институции да имплементираат санкции за прекршоците без претходна судска постапка.

Подобрување на бизнис климата - Во структурните реформи се вклучени и други мерки кои имаат за цел подобрување на бизнис климата, и тоа: 1/ намалување на пречките за инвестирање; 2/ отстранување на регистрацијата на фирмите од судскиот систем и воведување на едношалтерски систем за регистрација на истите, кој ќе ги намали времето и трошоците потребни за отварање на нов бизнис; 3/ подобрување на законот за стечај, во смисла на скратување на траењето на стечајните постапки, како и зајакнување на критериумите за избор на стечајни управници; 4/ континуирано публикување на Меѓународните стандарди за ревизија на Македонски јазик; и 5/ зајакнување на корпоративното управување, унапредување и модернизација на катастарот.

Реформи во финансискиот систем - Во 2006 година ќе се изврши понатамошно продлабочување на реформите на финансискиот систем, како што се: подобрување на банкарскиот систем преку зајакнување на супервизијата на банките; унапредување на капацитетот на НБРМ за спроведување на монетарната политика и зајакнување на аналитичкиот капацитет на банката особено во областа на инфлацијата и растот; зајакнување на финансиската интермедијација со унапредување на кредитниот регистар на НБРМ и негово поврзување со други бази на податоци; воведување на модерни техники на управување со девизните резерви; воведување на управување со ризикот од промена на каматните стапки; развој на секундарниот пазарот на државните хартии од вредност; воведување на законска рамка за репо договори.

Реформи во јавниот сектор - Реформите во јавниот сектор кои ќе се спроведуваат во текот на 2006 година вклучуваат зајакнување на транспарентноста во буџетскиот процес со понатамошни чекори за подобрување на буџетското планирање и извршување, фискалната транспарентност преку донесениот нов Закон за буџети во јули 2005 година и целосното примена на дефинициите конзистентни со GFS методологијата во фискалното планирање и известување.

Клучна компонента во овие реформи е и зајакнувањето на управувањето со јавниот долг. Притоа, Министерството за финансии изготви среднорочна Стратегија за јавниот долг во периодот 2006-2008 година (заедно со Буџетот на Република Македонија за 2006 година). Целите на управувањето со јавниот долг се наведени во стратегијата.

Важен елемент на пошироката фискална реформа претставува сеопфатната реформа на даночната администрација. Во оваа област, до 2008 година ќе се прошири даночната база со намалување на даночните ослободувања, и ќе се изврши хармонизирање на основните за пресметка и интегрирање на наплатата на персоналниот данок и социјалните придонеси во УЈП.

Владата ќе преземе и други мерки за зајакнување на управувањето во јавниот сектор, преку рационализација и реорганизација на клучните Министерства (согласно препораките на ДФИД техничката мисија), преку натамошни реформи во здравствениот сектор заради зголемување на транспарентноста, ефикасноста и фискалната цврстина на овој јавен сектор, подобрување на управувањето со државниот имот (развој на стратегија за управување со јавните претпријатија и утврдување на временска рамка за приватизација на претпријатијата веќе идентификувани за приватизација.

4.5. Реформи на пазарот на работна сила

Општи насоки на политиката на вработување во 2006 година - Амбициозната програма вклучува низа структурни реформи кои имаат за цел отстранување на главните пречки на растот на македонската економија.

Клучниот елемент на програмата е реформа на пазарот на работна сила врз основа на новиот Закон за работни односи (јули 2005 година), чија главна цел е зголемување на флексибилноста и намалување на трошоците за работна сила кои не се поврзани со платата. Реформата обезбедува поголема законска заштита на работната сила и индиректно треба да помогне во намалување на сивата економија на пазарот на труд.

Една од основните цели во 2006 година ќе биде натамошно поттикнување и зголемување на вработувањето и намалувањето на невработеноста. Притоа, приоритетите ќе бидат насочени кон активните мерки за вработување наспроти пасивните. За таа цел, ќе продолжи подобрувањето на квалитетот и зголемување на обемот на услугите од страна на службите за вработување, а ќе се зголеми и опфатот на мерките преку вклучување на невработени лица од различни целни групи со подготовки и имплементација на конкретни проекти и програми. Заради поттикнување на активно барање работа од страна на невработените лица, ќе продолжат активностите на следење, ажурирање и подобрување на евиденцијата на невработените лица.

Во текот на 2006 година, Агенцијата за вработување ќе ги зголеми активностите и услугите кои работните клубови ги обезбедуваат на невработените лица и сите оние кои бараат работа. Преку одредени проекти, ќе се засили обуката за полуквалификувани и неквалификувани невработени лица за учество во јавни работи и вршење на сезонски работи, како и ангажирањето на невработени лица во јавни работи организирани од единиците на локалната самоуправа и работодавачите од јавниот сектор. Посебно внимание ќе биде ставено на специјализираните програми за обука на млади и високообразовни кадри (обуки за менаџери, за изучување на странски јазик, за работа со компјутери и др.), како и програми за обуки на невработени лица со средна стручна подготовка.

Во функција на имплементација на горенаведените мерки и во рамките на процесот на хармонизација на законодавството со истото на ЕУ, во текот на 2006 година ќе продолжат активностите на анализа и ревидирање на регулативата односно правната рамка.

Во рамките на Државниот инспекторат за труд, ќе се работи на подигнување на интензитетот на контролите од страна на инспекторите во сите делови од земјата, како и на зголемување на ефикасноста на контролата за откривање на непријавени вработени лица. Во насока на зголемување на овластувањата на инспекторатот за труд, предвидени се и нови измени и дополнувања во Законот за работни односи. Покрај ова, за зголемување на ефикасноста ќе се работи и на техничко доопремување и стручно усовршување на Инспекторатот.

Проекти и активности во 2006 година - Во текот на 2006 година, ќе бидат спроведени два проекти во соработка меѓу Владата на Република Македонија и Европската Унија и УНДП:

- КАРДС проект на ЕУ (II фаза); и

Програми организирани со техничка помош на УНДП.

Во втората фаза во рамките на КАРДС проектот (првата фаза заврши во јули 2005 година), ќе бидат преземени мерки за натамошно зајакнување на капацитетот за имплементација на политиката за вработување. За таа цел, ќе се направи анализа на постојната политика и правна и институционална рамка на политиките за вработување во Република Македонија. Заради зајакнување на административниот капацитет на Министерството за труд и социјална политика и Агенцијата за вработување, ќе се изготви план за обука на вработените во овие две институции. Анализите покажуваат дека обуката е потребна во следните сегменти:

- Правење детална анализа на пазарот на труд;

- Подготовка на Среднорочна стратегија за вработување согласно насоките на ЕУ и ревидираните насоки од Лисабонската агенда;

- Подготовка и имплементација на националните акциони планови за вработување;

- Обука на вработените во Агенцијата и во подрачните центри за вработување, за правење на анализи за потребите од вештини. Сите 30 центри за вработување ќе изготвуваат анализи и резултатите ќе бидат земени во предвид во идната работа на центрите. Вработените во Агенцијата (централно, регионално и локално ниво) ќе бидат обучени за спроведување на активните мерки на пазарот на трудот, анализи на пазарот на трудот и примена на современи менаџерски техники, буџетирање и планирање. Истовремено, ќе се изврши и подобрување и унапредување на информатичкиот систем на Агенцијата.

Во 2006 година, во рамките на Програмата за развој на обединетите нации, Владата на Република Македонија во соработка со УНДП ќе имплементира три програми: Партнерство за креирање на работни места, Програма за создавање на работни места, и Посредување при вработување на млади невработени лица.

Партнерство за креирање на работни места - Целта на проектот е придонес кон искористување на потенцијалите на економијата на локално ниво, подобрување на способностите, подготвеноста за работа и цената на работната сила. За остварување на овие цели, ќе се спроведат обуки за доквалификација и преквалификација, ќе се промовира претприемството и ќе се подобри општата клима за деловни активности. Проектот претставува продолжување на поддршката на општините за ефикасно спроведување на новите надлежности кои произлегуваат од процесот на децентрализација и користење на искуството од УНДП преку реализирање на иницијативи на локално ниво. Ќе бидат опфатени 30 општини со највисоко ниво на невработеност, каде покрај директните цели на намалување на невработеноста и стимулирање на локалниот развој ќе се поддржи и унапредувањето на човековиот капитал и ресурси.

Проектот ќе ја стимулира соработката на општините со приватниот сектор, деловните асоцијации и релеванните невладини организации. Создавањето на цврсти партнерства помеѓу разните локални чинители ќе влијае врз создавање на нови и одржливи економски можности за невработените лица. Агенцијата за вработување ќе биде вклучена во локалните партнерства преку избор на посетители на обуките за вработување и избор на најсоодветни кандидати за вработување од листата на евидентирани невработени лица.

Програма за создавање на работни места - Програмата е предвидена како привремено, краткорочно решение кое има за цел ублажување на последиците од невработеноста и пораст на вработеноста, но и остварување на подолгорочни ефекти. За таа цел, ќе се имплементираат програми за одредени јавни комунални работи, каде целна група ќе бидат регистрираните долгорочни невработени лица (подолго од две години) со средно, или пониско образование. Истовремено, ќе се стимулира вработувањето на маргиналните општествени групи со мали шанси за наоѓање на работа, како што се младите, жените, хендикепираните лица и припадниците на малцинските групи. Целната група на млади лица ќе ја сочинуваат лица помлади од 30 години со средно или високо образование, без работно искуство и кои активно бараат работа повеќе од 12 месеци.

Новина во работењето на Агенцијата за вработување е и изготвувањето на индивидуални планови за вработување за невработените лица од наведените групи. Врз основа на предностите и недостатоците на индивидуите, планот за вработување ќе ги утврди потребните обуки кои ќе ја подобрат нивната подготвеност за работата и конкурентност на пазарот на трудот. Овие планови ќе се изготвуваат во локалните центри за вработување.

Посредување при вработување на високо образовни млади невработени - Целта на овој проект е намалување на невработеноста на младите луѓе со уни-

верзитетско образование. Проектот ќе се фокусира кон подобрување на вештините, подготвеноста за вработување и позицијата на пазарот на трудот на младите невработени со универзитетско образование, но без работно искуство. Преку стимулирање на волонтерската пракса, проектот ќе помогне во генерирање на одржливи вработувања и приходи за овие лица. Во овие рамки, ќе бидат поддржани подпроекти кои генерираат поголем степен на практично образование, обука преку работа и/или професионална обука, како и ориентирање кон бизнис секторот.

4.6. Реформи во финансискиот систем

Развој на банкарскиот сектор - на полето на финансиските услуги (банкарски и други финансиски услуги како што се лизинг, кредитирање, парични картички и сл.) во 2006 година ќе продолжи реализацијата на Акциониот план за европско партнерство. Ова ќе се постигне со перманентно следење и имплементирање на соодветните *acquis communautaire*.

Заради натамошна либерализација, развој и јакнење на финансискиот сектор, а во функција на интензивирање на економскиот развој, зголемување на вработеноста и намалување на сиромаштијата преку поттикнување на домашните и привлекување на странски инвестиции, во 2006 година:

- ќе се заокружи регулаторната рамка за небанкарски финансиски институции и услуги преку донесување на законска рамка која интегрално ќе го регулира небанкарскиот сектор, или пак ќе се донесат посебни акти со кои ќе се регулираат до сега нерегулираните услуги (факторинг, кредитирање, парични картички);

- за прв пат интегрално и целосно, во согласност со директивите и препораките на ЕУ, ќе се регулира заштитата на потрошувачите на финансиски услуги. Ова ќе се постигне со донесување на закон за заштита на корисниците на потрошувачки и станбени кредити со кој ќе се уредат правата (предоговорни информации што треба да им се дадат на потрошувачите, право на откажување и сл.) и начинот на заштита на интересите на корисниците на потрошувачки и станбени кредити.

Развој на осигурителниот сектор - во насока на овозможување финансиски стабилен и на долг рок одржлив развој на осигурителниот пазар во земјата, како и зголемена заштита на интересите на осигурениците и поттикнување на влезот на странски инвестиции, во текот на 2006 година ќе продолжи процесот на унапредување и зајакнување на законската регулатива од областа на осигурувањето и нејзино понатамошно усогласување со Директивите на Европската Унија и принципите и стандардите на Меѓународната Асоцијација на осигурителни супервизори (IAIS). Истовремено, акцент ќе се стави на поголема и поефикасна имплементација на осигурителната регулатива преку адекватно спроведување на супервизорската функција и јакнење на административниот капацитет на супервизорскиот орган.

Во делот на основната законска рамка, во текот на 2006 година ќе се изготви Предлог Закон за измени и дополнувања на Законот за супервизија на осигурување. Основната цел на донесување на Законот за измени и дополнувања на Законот за супервизија на осигурување ќе биде воспоставување на законска основа за основање и функционирање на независен супервизорски орган, унапредување на постапките и процедурите за спроведување супервизија (теренска и вонтеренска) врз работењето на друштвата за осигурување како и подобрување на мерките за управување со ризик.

Во делот на задолжителното осигурување во сообраќајот, во текот на 2006 година, активностите ќе бидат насочени кон имплементација на Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, преку донесување на нова тарифа на премија за осигурување од автомобилска одговорност и континуирано следење на стапката на техничка премија, како и донесување на

критериуми за надомест на штета во случај на штета како резултат на смрт, телесна повреда и уништување на здравјето.

Развој на пазарот на капитал - основна карактеристика на пазарот на капитал во Република Македонија е трендот на раст и развој. Во 2006 година се предвидува продолжување на активностите во насока на континуирано подобрување и приспособување на законската рамка на законите од областа на пазарот на капитал со европските директиви. За таа цел, во 2006 година се планира донесување на нов Закон за инвестициони фондови. Законот за инвестициони фондови ќе има за цел подобрување на законската рамка за функционирање на инвестиционите фондови во Република Македонија и понатамошна хармонизација на националното законодавство од оваа област со релевантните европски директиви. По донесувањето на овој Закон, се очекува и основање на првите инвестициони фондови во Република Македонија.

Во 2006 година предвидени се и измени и дополнувања на Законот за преземање на акционерски друштва, кои ќе обезбедат поголема заштита на малите акционери, поголема транспарентност и целосна информираност на сопствениците на акции и на јавноста и доусогласување на Законот за преземање на акционерските друштва со директивата на ЕУ.

Систем на платен промет и ревизија - во областа на системот на платен промет и ревизија, активностите ќе бидат насочени кон исполнување на обврските кои произлегуваат од Националната програма за усвојување на правото на ЕУ од областа на платниот промет, државната и комерцијалната ревизија. Во 2006 година, приоритетните активности ќе бидат насочени кон имплементација на Законот за ревизија донесен во 2005 година, во насока на следење на работењето на формираните Совет за унапредување и надзор на ревизијата и активно учество во преземање на активности за основање и започнување со работа на Институтот за овластени ревизори.

4.7. Поддршка на претприемништвото, МСП

Имајќи го предвид значењето на секторот на мали и средни претпријатија во процесот на создавање на нови работни места, развојот на конкуренцијата и конкурентноста на македонските компании, во 2006 година се очекува продолжување на политиката на поддршка на развојот на претприемништвото. Особено внимание ќе се посвети на развојот на претприемачките вештини и учење кај младите, преку разгледување на можноста за факултативно воведување на предметот претприемништво во наставните програми во средните училишта и на универзитетите.

Како приоритети во оваа област за 2006 година ќе бидат:

- Воспоставување на поволна клима за развој на претприемништвото и занаетчиството. Во рамките на оваа активност ќе се изврши ревидирање на постојната Национална стратегија за развој на МСП;

- Поддршка на развојот на институционална и деловна инфраструктура. Во овој сегмент, ќе се зајакне капацитетот на постојните регионални центри, инкубатори, центри за трансфер на технологија, како и Еуро-Инфо кореспондентниот центар;

- Основање на Фонд за развој на човечки ресурси, со основна цел јакнење на капацитетот на менаџерите и стекнување со нови вештини за поголема успешност во работењето;

- Развој на инструменти за нефинансиска и финансиска поддршка на малите и средни претпријатија, преку продолжување на активностите на Проектот "Ваучерското советување", односно директно советување на невработените потенцијални претприемачи како и на оние кои веќе имаат свои деловни активности;

- Наатамошен развој на кластерскиот пристап во различни сектори, со цел зголемување на конкурентската способност на МСП и нивна подготовка за настап на странските пазари;

- Формирање на нови занаетчиски комори во регионите каде истите сеуште не постојат;

Форумот за дијалог помеѓу Министерството за економија и асоцијациите на економските субјекти ќе ги интензивира активностите со цел активно вклучување на приватниот сектор во креирање на мерките и активностите за подобро деловно опкружување.

Реализацијата на проектите од Програмата за поддршка на претприемништвото и создавање на конкурентност на малото стопанство ќе ја остварува Агенцијата за поддршка на претприемништвото на Република Македонија, во соработка со мрежата на институции за развој на МСП.

Во 2006 година ќе отпочне и реализацијата на нова кредитна линија во износ од 10 милиони евра, за креирање на нови работни места, добиена од Банката за развој при Совет на Европа (ЦЕБ), без државна гаранција, чиј имплементатор и позајмувач е Македонската банка за поддршка на развојот. МБПР ова кредитна линија ќе ја имплементира преку деловните банки во Република Македонија, за финансирање на проекти на мали и средни претпријатија.

4.8. Политика на цени

Политиката на стабилни цени и ниска инфлација ќе продолжи да биде една од главните карактеристики на макроекономската политика и во 2006 година. Закрепувањето на македонската индустрија и позитивните стапки на раст, во 2005 година доведоа до прекинување на дефлационите тенденции присутни во текот на претходната година, поради што и во 2006 година се очекува мал пораст на просечната годишна инфлација (мерена преку трошоците на живот) на ниво од околу од 2%.

Главна детерминанта на движењето на инфлацијата и понатаму ќе биде движењето на цените на земјоделските и прехранбените производи, кои имаат и најголемо учество во структурата на потрошувачките цени. Континуираната постепена либерализација на увозот, односно процесот на натамошно намалување на просечните пондерирани царински стапки¹ ќе има главна улога во држењето на инфлацијата на релативно ниско ниво.

Во насока на постигнување на проектираната стапка на инфлација за 2006 година, од особено значење ќе биде и продолжувањето на стратегијата на таргетирање на девизниот курс на денарот во однос на еврото. Другите клучни претпоставки на кои почива проектираната инфлација се задржување на просечниот курс на американскиот долар во 2006 година на ниво приближно еднакво со претходната година (околу 49 денари за еден САД долар), како и благо зголемување на просечната цена на суровата нафта на светските берзи во 2006 година за околу 10%. Освен ова, проекциите за инфлацијата во евро-зоната (како најголем трговски партнер на Република Македонија) од 1.8%, ќе имаат свое влијание врз одржувањето на ниска стапка на инфлација.

Во исто време, дополнителен придонес во одржувањето на ценовната стабилност ќе има и координацијата меѓу фискалната и монетарната политика. Дефицитот на Општиот владин буџет во 2006 година ќе остане на нивото од околу 0.6% од БДП.

Во текот на годината, позначајни инфлаторни притисоци се очекуваат во првата половина, поточно во првиот квартал од 2006 година предизвикано од очекуваното прилагодување на цената на електричната енергија (донесување на нова Методологија за формирање на цената на електричната енергија од страна на Регулаторната комисија за енергетика), зголемување на малопродажните цени на цигарите согласно зголемените акцизни давачки

¹ Движењето на просечната пондерирани царинска стапка во изминатиот период се одвиваше според следнава динамика: 5,73% во 1999 година; 5,06% во 2000; 4,67% во 2001; 3,99% во 2002; 3,94% во 2003; 3,46% во 2004 година; и 2,74% во 2005 година заклучно со ноември.

со цел постепено усогласување на нивната висина со Директивите на ЕУ, односно 10% секоја година во периодот 2005-2007 година, како и најавеното зголемување на цената на топлинската енергија.

Во 2006 година, под административна контрола ќе останат цените во производството на сурова вода за водоснабдување на населението и стопанството, производство и дистрибуција на вода за пиење, прочистување и одведување на отпадни води (освен колекторите), одржување чистота во градови и населби (изнесување и депонирање на смет) и погребалните услуги, кои ќе се формираат од страна на јавните претпријатија вршители на услугите, со давање согласност за актот на цените од страна на основачите на јавните претпријатија. На ваков начин ќе се формираат одделни цени и во областа на сообраќајот (поштенски услуги, превоз со железница, аеродоромски услуги).

Во однос на цените од областа на енергетиката и телекомуникациите, истите ќе бидат предмет на регулирање од страна на Регулаторната комисија за енергетика, односно од Агенцијата за електронски комуникации како независно регулаторно тело.

4.9. Политики од областа на животната средина

Во областа на животната средина и просторното планирање, политиките во 2006 година ќе се реализираат преку:

Апроксимација на законодавството со тоа на ЕУ – Преку петте клучни закони од областа на животната средина (Закон за заштита на природата, Закон за управување со отпад, Закон за квалитет на воздухот, Закон за животна средина и Закон за води) се определуваат обврски во одредени рокови за целосно имплементирање на законите, пред се за:

- Изготвување на подзаконски акти за имплементација на Законот за животна средина, кои се однесуваат на оценка на влјанијата врз животната средина, издавање на дозволи за интегрално спречување на загадувањето (ИРПС) и правилник за пристап до информации и учество на јавноста при донесување на одлуки;

- Изготвување на подзаконски акти за имплементација на Законот за отпад;

- Изготвување на подзаконски акти за имплементација на Законот за заштита на природата;

- Изготвување на подзаконски акти за имплементација на Законот за квалитет на воздухот, кои се однесуваат на гранични вредности на емисија на отпадни гасови и пареи од стационарни и од подвижни извори на загадување, квалитет на амбиенталниот воздух и праг на алармирање, загадувачки супстанции во горивата, маслата за подмачкување и сл;

Мониторинг на животната средина - Одржување и непречено функционирање на мрежата од мониторинг станици за следење на квалитетот на воздухот; одржување и оперирање со веќе изградената мрежа на мониторинг станици за квалитет на водите (9) на реката Вардар и други поважни водотеци; реконструкција и опремување на дополнителни 11 мониторинг станици; изградба на дождовни мониторинг станици и софтвер за рано предупредување од поплави, како и јакнење и сертификација на лабораторијата за животна средина.

Заштита на квалитетот на површинските проточни води и заштита езерата, преку одржување на хидросистемот Дојранско Езеро, одржување на изградениот систем за заштита на реката Вардар од загадување со хром, изградба на пречистителна станица во Гевгелија и во регионот на Брегалница, доизградба на колекторскиот систем и пречистителна станица на Беровското Езеро, како и изградба на фекални канализации со пречистителни станици за повеќе места во земјата.

Решавање на проблемот со депонирање на цврстиот отпад, преку управување со отпадот во Југозападна Македонија и изработка на физибилити студии за Северо-источна Македонија, кој сегмент ќе биде фокусиран на изработка на концепт и физибилити студии за регионално управување со цврстиот отпад.

Просторно планирање - преку имплементација на Просторниот План на Република Македонија и доработка и Усвојување на Предлог План за реката Треска.

Поголемиот дел од мерките ќе се реализираат со средства од сопствениот Буџет и донации од GEF, UNDP, ЕУ, Владата на Швајцарија, Владата на Германија и KfW.

5. Фискален сектор

Фискалната политика на Република Македонија за 2006 година ќе се реализира во рамките на вкупно планираните расходи од 104.874 милиони денари, кои во услови на непроменетата даночна политика ќе се финансираат од оценетите приходи на ниво од 103.167 милиони денари. Притоа, карактеристично за Буџетот за 2006 година е интегрирањето на основниот буџет, буџетот на донации, заеми, самофинансирачки активности, како и буџетите на вонбуџетските фондови, односно при утврдување на планираниот дефицит за 2006 година, земено се во предвид сите претходно наведени буџети. На тој начин, дефицитот на Буџетот за 2006 година е планиран на ниво од 1.707 милиони денари, односно 0.6% од проектираниот БДП. Вака планираниот дефицит во себе го вклучува дефицитот на централниот буџет кој изнесува 1.026 милиони денари (0.36% од БДП) и дефицитот на Фондот за магистрални и регионални патишта планиран во износ од 661 милиони денари, односно 0.24% од проектираниот БДП. На годишна основа, буџетскиот дефицит за 2006 година е понизок за околу 23%.

Фискалната политика за 2006 година е креирана во функција на остварување на стратешките приоритети на Владата за забрзување на интегративните процеси во Европската Унија и НАТО. Јавната потрошувачка се базира на продолжување на контролираната буџетска политика, во функција на успешна имплементација на предвидените структурни реформи.

5.1. Даночна политика

Поставувањето на даночната политика во насока на хармонизирање на легислативата со современите даночни системи на развиените пазарни економии, како и зголемување на даночните приходи, продолжува како императив и во 2006 година. Ваквата политика особено ќе биде изразена преку примената на новиот Закон за даночни постапки и новиот Закон за Управата за јавни приходи, кој предвидува организациони промени кои ќе се рефлектираат во правата и одговорностите на даночната администрација, како и развивање на нов компјутерски систем кој ќе овозможи сеопфатна идентификација и регистрација на даночните обврзници, детекција на непријавени даноци и наплата на заостанати даноци. Во насока на зголемување на приходите, како и откривање и сузбивање на даночните затајувања и нелегалниот увоз, се предвидува и натамошна соработка меѓу УЈП, Финансовата полиција и Царинската Управа.

Од аспект на даночните стапки, даночната политика во 2006 година предвидува поместување на акцизни стапки кај цигарите во висина од 10% од вкупниот износ на акцизата, како и воведување на надоместоци кои ќе ги плаќаат правни и физички лица кои имаат, или користат извори кои ја загадуваат животната средина, како и воведување на надоместок при промет и увоз на тутунски производи.

Либерализацијата на увозот ќе продолжи и во 2006 година, иницирано од обврските превземени со Договорот за влез во СТО врз основа на кои пропишаната царинска заштита (непондерираната царинска стапка) за сите стоки ќе се намали за околу 7.6% во однос на 2005 година, додека за индустриските производи за 9.35%, што се разбира ќе има свои негативни фискални импликации. Ваквиот тренд ќе биде дополнет и со ефектите од пристапувањето на Македонија кон Централно-Европскиот договор за слободна трговија (ЦЕФТА) во 2006 година.

Голем дел од активностите на планираната значајна реформа за интеграција на наплатата на персоналниот данок на доход и социјалните придонеси од страна на една институција (Управа за јавни приходи), ќе се реализираат во текот на 2006 година. Притоа, ќе биде формирана канцеларија за големи даночни обврзници и канцеларија на големи обврзници на придонеси, ќе биде унифицирана базата за плаќање на персоналниот данок како и придонесите од плата и ќе се утврди компатибилноста на ИТ системот на УЈП и ПИОМ.

Во контекст на приближувањето на директното оданочување со ЕУ регулативата на полето на превенцијата на даночната евазија и елиминирањето на двојното оданочување, ќе продолжат активностите за континуирано проширување на мрежата на Договори за одбегнување на двојното оданочување.

Сите овие активности во 2006 година ќе овозможат реализација на даночните приходи во висина 57.017 милиони денари, што претставува зголемување од 6,4% на годишно ниво. Растот на даночните приходи во основа ќе се должи на интензивирањето на економската активност, подобрување на економските перформанси, закрепнување на даночните бази и зголемување на приходите кај речиси сите видови даноци, со исклучок на увозните давачки. Во структурата на даночните приходи, најголемо учество и понатаму ќе имаат индиректните даноци (ДДВ и акцизи) со околу 70%.

5.2. Политика на буџетски расходи

Во структурата на расходите на Буџетот во 2006 година предвидени се значителни промени, меѓутоа и понатаму ќе доминираат трошоците за плати и трошоците за социјални надоместоци, пред се како резултат на сеуште значителното учество на расходите за исплата на тековните трансфери.

Притоа, расходите на буџетот во 2006 година ќе бидат номинално помали за 5% во однос на претходната година, имајќи предвид дека во 2005 година се изврши покривање на загубата на НБРМ со средства од Буџетот на Република Македонија. Во рамките на вкупните расходи на буџетот, тековните расходи ќе учествуваат со 86%, (главно трошоци за плати и надоместоци), додека капиталните расходи учествуваат со 14% во вкупно проектираните расходи.

На годишно ниво, расходите за плати и надоместоци во 2006 година ќе бидат поголеми за 3,5%. Вака предвидените трошоци за плати во себе го вклучуваат ефектот од декомпресијата на платите на државните службеници (до мај 2006 година), континуитет на принципот на соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците во Република Македонија, како и ефектот на утврдување на системот на плати за вработените во јавниот сектор со воспоставување на единствен начин на наградување на вработените со цел поголема правичност, флексибилност, привлекување и задржување на професионални работници и поголема ориентираност кон квалитетот на работењето. Дел од средствата за плати се за планирани вработувања на најдобрите студенти од трите државни универзитети, со цел зајакнување на капацитетите и ефикасно спроведување на процесот на европска интеграција.

Во делот на трансферите, предвидено е зголемување на плаќањата до Фондот за пензиско и инвалидско осигурување и Агенцијата за вработување. Зголемувањето е резултат на продолжувањето на условите за пензионирање по стариот закон, но и започнувањето на пензиската реформа на почетокот на идната година. Реформата на пензискиот систем е во функција на обезбедување на сигурен и солвентен пензиски систем на долг рок. Во 2006 година, трансферите до единиците на локална самоуправа од областа на образованието, социјалната заштита, заштитата на децата и културата, наменети за тековно финансирање на дејностите пренесени на локално ниво (согласно Законот за локална самоуправа и Законот за

финансирање на локалната самоуправа), на годишна основа ќе бидат поголеми за една милијарда денари или 121,3% што е во насока на успешното имплементирање на фискалната децентрализација.

Финансирањето на буџетскиот дефицит, покрај користење на надворешни извори (странски донации и кредити), главно ќе се врши од домашни извори и тоа од приходи од приватизација, емисии на краткорочни државни записи, како и емисија на долгорочни државни обврзници.

Како континуитет на напорите за доследно спроведување на буџетските реформи за транспарентно и консолидирано прикажување на јавните финансии, Министерството за финансии во соработка со останатите владините ресори, и во 2006 година ќе продолжи со унапредување на начинот на презентирање на Буџетот на Република Македонија, засновано на одредбите од новиот Закон за буџетите, усогласено со стандардите за буџетирање, прифатени во земјите членки на ЕУ.

5.3. Контрола на јавните расходи

Во 2006 година, во Република Македонија ќе продолжат активностите за зајакнување на контролата на јавните расходи и целосното усогласување на законската регулатива од областа на финансиската контрола со регулативата на Европската унија.

За таа цел, до средината на 2006 година (согласно Стратегијата за развој на јавната внатрешна финансиска контрола), ќе биде донесен и Закон за јавна внатрешна финансиска контрола. Со овој закон ќе се регулираат мерките за зајакнување на системите на финансиско управување и финансиска контрола и ќе се овозможи изградба на систем на финансиски и други контроли кои ќе придонесат за извршување на активностите на транспарентен, регуларен, економичен, ефикасен и ефективен начин.

Процесот на управување со јавните расходи ќе се зајакне со понатамошно спроведување на Законот за внатрешна ревизија во јавниот сектор, со основање на единици за внатрешна ревизија во институциите каде истите сеуште не се основани, како и обука и доекипирање на постојните единици. Исто така, во првата половина на 2006 година ќе бидат извршени измени и дополнувања на Законот за внатрешна ревизија во јавниот сектор со кои ќе се регулира сертифицирањето на внатрешните ревизори, ќе бидат утврдени дополнителни механизми за обезбедување на независност на внатрешните ревизори и други усогласувања со стандардите и најдобрите практики на ЕУ на внатрешната ревизија.

5.4. Управување со јавниот долг

Во насока на зајакнување на законската и институционалната рамка, во јули 2005 година е донесен Законот за јавен долг, со што се заокружи законската регулатива во оваа сфера и прецизно се дефинираа клучните прашања за успешно управување со долгот, доизградување на правната рамка и исполнување на сите предуслови за континуиран развој на управувањето со јавниот долг. Како една од најважните компоненти на овој процес е Стратегијата за управување со јавен долг, која ќе биде донесена до крајот на 2005 година.

Во таа насока, основни цели во делот на управувањето со јавниот долг во 2006 година ќе бидат:

- **Развој на примарниот и секундарниот пазар на државни хартии од вредност.** За развојот на примарниот пазар од посебно значење е продолжувањето со издавање на три и шест месечни, како и годишни краткорочни хартии од вредност. Продолжувањето на рокот на издавање на државни хартии од вредност ќе оди постепено, односно веќе во 2005 година е издадена првата двегодишна обврзница, додека во 2006 година се планира издавање и на тригодишна обврзница. Со оглед на фактот дека сеуште не постои доволно развиен секундарен пазар, зголемувањето на транспарентноста на процесот

ке има големо значање за обезбедување на висок степен на ликвидност каде пазарните учесници ќе можат брзо и ефикасно да ги извршуваат трансакциите. За таа цел, се планира организирање на маркетинг кампања за едукација на постојните и потенцијалните инвеститори на државни хартии од вредност, и одржување на редовни состаноци на Пазарниот комитет како и на редовна комуникација со инвеститорите по сектори;

- **Следење на интересот кај странските инвеститори за купување на евро обврзницата издадена од Република Македонија**, (со рок на достасување од десет години и купонска камата од 4.625%), следење на секундарното тргување на веќе емитуваните евро обврзници и донесување на евентуална одлука за нова емисија или зголемување на постојната емисија на евро обврзници;

- **Постепено зголемување на долгот со фиксни каматни стапки**. Приближно една половина од трошоците поврзани со јавниот долг се пресметуваат со фиксни каматни стапки, а останатиот дел со променливи каматни стапки. Меѓутоа, за достигнување на оптималното ниво до кое треба да се сведе овој сооднос, во државното портфолио потребно е идните нови задолжувања да бидат со фиксна каматна стапка;

- **Зголемување на делот на долгот деноминиран во денари**, особено имајќи предвид дека само 6% од вкупниот јавен долг е деноминиран во домашна валута, што укажува на голема изложеност на портфолиото на домашниот долг на девизен ризик. Оттука, постои потреба од развој на домашниот пазар на државни хартии од вредност, кој подразбира и поактивна емисија на државни хартии од вредност во денари;

- **Постепена промена на валутната структура на надворешниот долг**. За управување со надворешниот долг, од огромно значење ќе биде и валутната структура, пред се поради таргетирањето на девизниот курс на денарот во однос на еврото, како и фактот дека најголем дел од надворешно-трговската размена на Република Македонија се одвива во оваа валута. Оттука, делот од портфолиото на јавниот долг деноминиран во други валути е изложен на дополнителен ризик, односно потенцијална загуба;

- **Набавка на софтверски систем за целите на управување со јавниот долг во 2006 година**. Предвиденото интегрирање на евиденцијата на домашниот и надворешниот долг во системот ќе овозможи создавање на сеопфатен регистар за јавен долг, односно активно следење на структурата на долгот и негова анализа.

6. Надворешен сектор

Продолжувањето на процесот на интегрирање на македонската економија во глобалниот светски пазар, натамошното реструктурирање на домашните компании, подигнувањето на конкурентноста на македонската економија, позитивните ефекти од очекуваниот пораст на странските директни инвестиции и зголемената економска активност во земјите традиционални трговски партнери на РМ, ќе резултираат со натамошен пораст на извозот на стоки за околу 9.7%. Во исто време, повисокиот проектираниот пораст на страната на увозот на стоки од 8.8%, покрај другото, ќе биде детерминиран и од очекуваниот пораст на цените на нафтата на светскиот пазар.

Ваквите движења во надворешно-трговската размена, во 2006 година ќе предизвикаат и незначително зголемување на трговскиот дефицит на ниво од 19.5% од БДП, што претставува зголемување од 0.3 процентни поени во споредба со претходната година. Сепак, повисокиот очекуван прилив на трансферите за околу 2% (во прв ред приватните), ќе неутрализира дел од негативните ефекти од зголемиот трговски дефицит, поради што салдото на тековната сметка на платниот биланс повторно ќе биде на релативно ниско ниво од 3.8% од БДП.

Унапредувањето на односите со ЕУ, како и склучените повеќегодишни аранжмани со ММФ и Светската банка ќе претставуваат позитивен сигнал за надворешните инвеститори и зголемена сигурност дека Република

Македонија и во 2006 година ќе продолжи со реформските процеси, поради што се очекува поголем прилив на странски директни, како и портфолио инвестиции, кои согласно предвидувањата се оценети на 404 милиони евра, што претставува учество од 8,7% во БДП.

6.1. Мерки за зајакнување на извозниот потенцијал

Унапредување на надворешно-трговската размена, што подразбира создавање услови и амбиент за раст на македонскиот извоз, а особено зголемување на домашната додана вредност на извозот, подобрување на структурата на извозот и увозот, со цел поголемо присуство на нашите производи на странски пазари, како и одржлива платно-билансна рамнотежа и редовно сервисирање на надворешниот долг, се основните приоритети на политиката на надворешниот сектор и во 2006 година.

Во оваа насока, значајна улога ќе имаат склучениот договор за слободна трговија со Србија и Црна Гора, примената на Привремениот договор за слободна трговија со УНМИК за територијата на Косово, преговорите кои се отпочнати во рамки на Пактот за стабилност за склучување на мултилатерален (единствен) Договор за слободна трговија со земјите од Југоисточна Европа, како и пристапувањето на Република Македонија кон Централно-европскиот договор за слободна трговија (ЦЕФТА)². Со примена на првите два договори ќе се овозможи повисок степен на либерализација на трговијата со индустриски и земјоделски производи, додека со мултилатералниот договор, висок степен на либерализација, освен во трговијата со стоки, ќе се остварува и во трговијата со услуги и инвестиции.

Во 2006 година ќе продолжи поврзувањето на комплементарните фирми во индустриски кластери за заедничка соработка и настап на странски пазари, во соработка со Проектот за конкурентност на УСАИД.

Македонската банка за поддршка на развојот (МБПР) ќе продолжи со поинтензивна активност во финансирање на производството наменето за извоз и трговско кредитно осигурување, односно преземање ризик од извозна активност. Преку Гарантниот фонд на МБПР, во 2006 година малите и средни претпријатија со издржани бизнис идеи ќе добиваат финансиска поддршка од 30% од вкупната вредност на проектот. Ќе се поддржуваат иновативни, извозно-ориентирани и земјоделски проекти.

Поинтензивните промотивни трговски активности (преку настапи на меѓународни саемски манифестации, бизнис форуми и слично), како и продолжувањето на процесот на натамошно усогласување на прописите за стандардизација, акредитација и метрологија со законодавството на Европската унија, претставуваат активности со кои македонските компании ќе мора да се соочат и во 2006 година, доколку сакаат квалитетно да се позиционираат на светскиот пазар.

6.2. Соработка со структурите на Европската унија

Повисокото ниво на соработка со ЕУ, ќе наметне потреба од интензивирање на соработката меѓу Секретаријатот за европски прашања и Министерството за надворешни работи, со дирекциите на Европската Комисија.

Со цел конечно да може на децентрализиран начин да се преземе управувањето со средствата од фондовите на ЕУ кои и се ставени на располагање на Република Македонија, Министерството за финансии ќе го забрза процесот на екипирање и едуцирање на вработените во одделенија формирани согласно барањата на Европската Комисија. Во рамки на Секторот за буџет веќе е формирано одделение за склучување на договори за набавки и финансирање со средства на ЕУ фондовите. Исто така, во рамки на Секторот трезор основан е Националниот Фонд за апсорбирање, алоцирање и трансферирање на средствата од ЕУ, што исклучиво ќе се слеаваат во него.

² Пристапувањето е предвидено за почетокот на 2006 година, по постигнатиот договор на последниот самит на ЦЕФТА одржан во ноември 2005 година

6.3. Соработка со меѓународни финансиски институции

Во 2006 година, Владата на Република Македонија ќе продолжи да одржува високо ниво на односи со меѓународните финансиски институции, пред се со Меѓународниот Монетарен Фонд, Светската банка и Европската банка за обнова и развој, како најзначајни партнери во имплементирањето на здравите макроекономски политики и структурни реформи. Исто така, ќе се подигне нивото на билатералната соработка со ЕИБ и Банката за развој при Советот на Европа.

Соработка со ММФ - Соработката со ММФ ќе продолжи преку реализацијата на новиот тригодишен претпазлив Стенд-бај аранжман кој опфаќа четири фискални години, односно од 2005 до 2008 година, а чија цел е подобрување на бизнис климата, поддршка на реформите во здравството, судството, пазарот на работна сила, како и мерки за унапредување во фискалната и монетарната политика.

Вкупната вредност на аранжманот изнесува 51.7 милиони специјални права на влечење, односно 59 милиони евра. Средствата ќе се влечат во транши на четири месеци. Согласно планот, во 2006 година аранжманот ќе премине во претпазлив, односно ќе се исполнуваат договорените политики и мерки без натамошно повлекување на средства.

Соработка со Светската банка - Во 2006 година, соработката со Светската банка ќе продолжи со дефинирање на идните проекти кои ќе бидат вклучени во новата четиригодишна стратегија за поддршка на земјата (Country Assistance Strategy 2006-2009). Исто така, во втората половина од годината се очекува склучување на нов Втор програмски заем за развојни политики (PDPL-2 Programatic Development Policy Loan) во износ до 30 милиони САД долари, како континуитет на реформите опфатени со Првиот програмски заем за развојни политики (ПДПЛ 1) преку подобрување на:

- инвестиционата клима; и
- подобрување на управувањето и ефикасноста на јавниот сектор.

Листата на области за реформи кои беа опфатени со ПДПЛ 1 аранжманот и во континуитет ќе бидат предмет на реформи со вториот ПДПЛ 2 аранжман, практично лежи на два основни столба:

- Подобрување на инвестиционата клима во земјата преку реформи во судството, реформи на пазарот на работна сила, зајакнување на финансиското посредување и супервизија и зголемување на конкурентноста на деловниот сектор.

- Зајакнување на управувањето со јавниот сектор преку реформа на јавната администрација, реформи во здравствениот сектор и децентрализација.

Соработката со Светската банка во текот на 2006 година ќе продолжи во насока на склучување на три нови заеми за Проектот за реформа во судството, Проект за подобрување на енергетската мрежа (МЕПСО) и Вториот Проект за олеснување на трговијата и транспортот во ЈИЕ, како и континуирана имплементација на веќе договорените проекти финансирани од оваа меѓународна финансиска институција.

Соработка со Европската банка за обнова и развој (ЕБРД) - Активностите на ова поле ќе се одвиваат во рамките на усвоената Стратегија за Република Македонија за периодот 2004-2006 година, во која се потврдува определбата на ЕБРД за доминантно финансирање на проекти од финансискиот (финансирање на МСП и зајакнување на банкарскиот сектор) и приватниот сектор (поддршка на извозно ориентираните компании со одобрување на заеми, гарантирање или акционерски вложувања), додека од областа на јавниот сектор приоритетни за финансирање и понатаму остануваат инфраструктурни проекти од областа на енергетиката, транспортот и локалната инфраструктура.

Соработка со Банка за Развој при Совет на Европа ќе продолжи со финализација на Проектот за изградба на социјални станови и старт на имплементацијата на нова кредитна линија во износ од 10 милиони

евра, за креирање на нови работни места, добиена без државна гаранција, чиј имплементатор и позајмувач е Македонска банка за поддршка на развојот (МБПР).

Соработка со Европска Инвестициона Банка – Во 2006 година ќе се продолжи со реализација на постоечките кредитни линии за патната инфраструктура, како и нов можен заем со кој ќе се финансира изградбата на ХЕЦ “Матка 2”.

7. Европска интеграција

Стекнувањето на Република Македонија со статус на земја кандидат за членство во ЕУ, ќе претставува силен поттик за натамошниот тек на остварувањето на основните поставени цели, насоки и приоритети на политиката на Владата. Успешното спроведување на процесот на европските интеграциони процеси, наметнува потреба од продолжување на започнатите реформи, кон целосно исполнување на условите за членство во ЕУ.

Во таа насока главен приоритет во 2006 година ќе биде подготовката за преговорите за членство преку воспоставување на ефикасна преговарачка структура и градење на преговарачки позиции.

Во овој контекст, приоритет ќе биде финализирањето на изготвувањето и усвојување на Национална програма за усвојување на правото на ЕУ, која ги вклучува краткорочните и среднорочните активности за подготовка на Република Македонија за превземање на обврските за членство во ЕУ. Активностите ќе бидат насочени кон усогласување на домашното законодавство со законодавството на унијата, како и кон градење на институции неопходни за имплементација на законодавството со проекции за фискални импликации.

Национална програма за усвојување на правото на ЕУ во себе ќе ги вклучи обврските превземени со Европското партнерство и активностите насочени кон подобрување на утврдените области согласно мислењето на Европската комисија. Мониторингот на реализацијата предвидува континуирана комуникација со министерствата и другите органи на државната управа и изготвување на редовни извештаи за реализација на истата.

Во 2006 година ќе продолжи и процесот на изработка за македонска верзија на *acquis communautaire* (правото на ЕУ). Се предвидува 10.000 страни на Службениот весник на ЕУ да бидат стручно преведени, ревидирани со конзистентна правна и техничка терминологија. Исто така, ќе продолжат и активностите кои се однесуваат на оспособување на државните службеници во органите на државната управа за прашања од ЕУ, односно спроведување на Оперативниот план за ЕУ обука 2005-2006.

Планирани се активности насочени кон максимизирање на користење на странската помош поврзана со реформите комплементарни на процесот на интегрирање. За таа цел, се предвидува воспоставување на оперативен систем за користење на помош од Европската унија - КАРДС преку зајакнување на капацитетот на децентрализиран систем за ЕУ помош. На тој начин ќе се создадат услови за акредитација на домашните институции надлежни за управување со помошта од ЕУ и пренесување на функциите и надлежностите на ЕАР кон национален систем за управување и користење на оваа помош.

Спроведувањето на информативна кампања за подигање на јавната свест за интеграција на РМ во ЕУ и европските прашања, ќе продолжи и во 2006 година, со што ќе се реализира Оперативниот план за информирање и комуникација со јавноста за 2006 година. Исто така се планира изготвување на публикации, билтени, брошури, организација на информативни настани и редовно ажурирање на веб страницата.

Во фаза на програмирање е КАРДС годишна акционна програма за 2006 година. Согласно приоритетите договорени во повеќегодишната индикативна програма

2005-2006 година, со оваа програма ќе бидат поддржани проекти во следните области: реформа на судството, интегрирано гранично управување, полиција и борба против организиран криминал, административен капацитет, децентрализација, царина и оданочување, инвестициска клима, животна средина, образование и вработување, програми на Заедницата. Финансиската спогодба за оваа програма се очекува да биде потпишана во текот на првата половина на 2006 година од кога ќе може да започне нејзината реализација, односно реализацијата на предвидените проекти.

8. Монетарна политика

Во 2006 година, монетарната политика ќе биде насочена кон натамошно одржување на ценовната стабилност и креирање поволен амбиент за динамичен и одржлив економски развој. НБРМ ќе продолжи со примената на стратегијата на таргетирање на номиналниот девизен курс на денарот во однос на еврото. Одржувањето на стабилен девизен курс на денарот во однос на еврото, како посредна монетарна цел, се очекува да придонесе за успешно остварување на проектираната просечна стапка на инфлација во 2006 година од околу 2%. Постапеноста на монетарната политика ќе продолжи да базира на активна координација со останатите сегменти на макроекономската политика, придонесувајќи за одржување на конзистентна макроекономска рамка.

Проекцијата на монетарните и на кредитните агрегати за 2006 година базира на проекциите на клучните индикатори од реалниот сектор на економијата - БДП и инфлација, на очекувањата за постапеноста на фискалната политика и на проекциите за екстерниот сектор.

Од аспект на монетарните варијабли, во 2006 година се очекува побарувачката за готови пари да забележи мал пад на годишна основа од 0.3%, во согласност со развојот на безготовинскиот начин на плаќање и се поголемо користење на нови инструменти во безготовинскиот платен промет. Врз основа на очекувањата за натамошно проширување на депозитната база на банките, како основа за пресметка на задолжителна резерва, за крајот на 2006 година се очекува пораст на салдото на денарските сметки на банките кај НБРМ и готовината во благата од 18.7%. Притоа, вака проектираната динамика базира на очекувањата дека деловните банки ќе одржуваат релативно мал вишок на ликвидност над обврската за задолжителна резерва, во согласност со позитивните квалитативни промени во управувањето со ликвидносната позиција од страна на банките и извршените измени кај монетарните инструменти во текот на 2005 година. Врз основа на ваквата динамика на одделните компоненти, проектираниот пораст на примарните пари во 2006 година изнесува 4.1%.

Проекција за 2006 година на одделни монетарни варијабли

	Годишен пораст во %
Примарни пари	4.1
Парична маса М4 – недржавен сектор	18.5
Кредити на приватниот сектор	19.6

Извор: Народна банка на Република Македонија

Монетарниот раст во 2006 година се очекува да биде детерминиран од неколку фактори: а/ зголемување на расположивиот доход на економските субјекти, б/ одржување на постојната склоност кон штедење и в/ натамошно зајакнување на довербата во банкарскиот систем. Оттука, во 2006 година се очекува пораст на паричната маса М4-приватен сектор од 18.5%. Притоа, денарските и девизните депозити на приватниот сектор се очекува да забележат пораст од 25.4% и 18%, соодветно.

За 2006 година, како континуитет на позитивните движења од 2005 година, проектирано е активно користење на девизните средства на банките и интензивирање на кредитната активност во земјата. Имено, проекцијата

претпоставува зголемено користење на девизните средства на банките депонирани во странски банки за кредитирање на приватниот сектор во земјата. Врз основа на вака проектираните варијабли, во 2006 година се очекува годишна стапка на пораст на вкупните кредити од 19.6%.

9. Проекција на платниот биланс

Движењата во македонската економија во изминатиот период покажаа дека надворешната трговија и инвестиционите вложувања се две паралелни моторни сили кои го овозможуваат просперитетот и економскиот раст и кои обезбедуваат одржување на рамнотежата на екстерната позиција на среден рок. Токму во таа насока, се проектирани и движењата на Платниот биланс за 2006 година.

Тргувајќи од предвидениот интензитет на економската активност во 2006 година, односно предвидениот раст на индустриското производство од околу 5%, номиналниот раст на платите од 3%, реалниот раст на БДП од 4%, зголемувањето на побарувачката во земјите традиционални трговски партнери од 2%³, умереното зголемување на берзанската цена на нафтата од околу 10%, како и во согласност со деловните планови на дел од носечките компании во надворешно-трговската размена, во 2006 година се очекува дефицитот на тековната сметка на Платниот биланс да се движи во умерени рамки и да изнесува 3.8% од БДП.

Извозот во 2006 година се очекува да оствари пораст од 9.7% во споредба со претходната година, при што позначајни промени во неговата структура не се очекуваат, односно главни носители и понатаму ќе бидат железото и челикот, доработките на текстилот, нафтата и производите од нафта, тутунот, овошјето и зеленчукот и пијалочите. Во 2006 година не се очекуваат негативни реперкусии врз динамиката на пораст на извозот на текстил и облека, како резултат на конкуренцијата на кинескиот текстил.

Извозот на храна и на пијалаци е проектиран со слична динамика како и во претходните години, при што е земен во предвид економскиот раст и апсорпционата моќ кај поважните извозни партнери на Република Македонија. Проекцијата на извозот на тутун во целост базира на очекувањата на главните извозници на тутун.

Увозот на стоки во 2006 година се очекува да оствари пораст од околу 8,8%, меѓу другото детерминиран и од очекуваниот пораст на цената на нафтата на светскиот пазар. При тоа, зголемувањето на увозот на производи за широка потрошувачка ќе биде конзистентен со очекуваниот номинален пораст на БДП од околу 6%.

Проекција на Платниот биланс за 2006 година	Во милиони евра
1. Тековна сметка	-180
1.1. Трговски биланс (фоб)	-934
Извоз	1.765
Увоз	2.699
1.2. Услуги, нето	-19
1.3. Доход, нето (вклучена и камата, нето)	-41
1.4. Трансфери, нето	814
Официјални	45
Приватни	769
2. Капитална и финансиска сметка	180
2.1. Капитална сметка (нето)	-4
2.2. Финансиска сметка	184
Директни и портфолио инвестиции (нето)	404
Други инвестиции, нето	14
Трговски кредити, нето	61
Заеми, нето	-57
Користења	245
Отплати	302
Валутни депозити (нето)	10
Бруто официјални резерви ("-" зголемување)	-224
ММФ (нето)	-10
3. Грешки и пропусти	0
4. Вкупен биланс	0
5. Финансиски гап	0

³ Извор: World Economic Outlook, September 2005

Во исто време, движењата кај приливот и одливот по основ на услуги ќе кореспондираат со остварувањата во трговскиот биланс. Промени се очекуваат кај нето-доходот, каде се предвидува намалување на негативното салдо. Притоа, расходите на сметката доход се проектирани врз база на податоците за отплата на камата од евиденцијата на кредитните односи со странство на НБРМ, додека дел се врз база на проектираната вредност на дивидендата и задржаните заработки кои се однесуваат на странските вложувачи.

Кај тековните трансфери, во согласност со проектираната динамика на развиените економии, во делот на приватните трансфери предвиден е пораст кај дознаките. Умерениот годишен пораст на нето тековните трансфери, односно приходи од работните дознаки од странство е усогласен со очекуваните стапки на раст на БДП во земјите членки на Европската унија и другите развиени земји.

Проекцијата на капиталната и финансиска сметка базира на склучени договори за заеми и кредити и предвидени отплати по основ на главница на долгот во 2006 година. Во таа насока, се очекува користење на долгорочни и среднорочни кредити од мултилатерални кредитори. Се очекува повлекување на средства од Светска банка, Европската банка за обнова и развој, Европската инвестициона банка и други вклучувајќи ја и Европската Унија.

Во 2006 година, се очекува користење на кредити во износ од околу 245 милиони евра, додека согласно Планот на отплата на НБРМ, се очекува отплата на обврските по основ на главница на долгот во износ од 302 милиони евра. Во делот на странските директни, како и портфолио инвестиции, предвиден е прилив на средства во висина од околу 404 милиони евра, како резултат главно на најавените приватизации во енергетскиот и телекомуникацискиот сектор.

10. Проекција на макроекономските агрегати

	2002	2003	2004	2005 ¹	2006 ²
Real en sektor					
Bruto doma{ en proi zvod					
- real na stapka na rast	0.9	2.8	4.1	3.8	4.0
- tekovni ceni, vo mi l i o n i d e n a r i	243,970	251,486	265,257	276,989	293,830
- vo mi l i o n i S A D \$	3,769	4,631	5,368	6,146	6,520
- per capita (vo \$USD)	1,866	2,285	2,641	3,024	3,208
- vo mi l i o n i E V R A	4,001	4,105	4,325	4,518	4,793
- per capita (vo E V R A)	1,981	2,025	2,128	2,223	2,358
I n d u s t r i s k o p r o i z v o d s t v o (s t a p k a n a r a s t)	-5.3	4.5	-2.1	7.0	5.2
I n f l a c i j a (t r o { o c i n a ` i v o t , p r o s e k)	1.8	1.2	-0.4	0.6	2.0
P l a t i (m e s e - e n p r o s e k , n e t o)					
- n o m i n a l e n p o r a s t	6.9	4.8	4.0	3.0	3.0
- r e a l e n p o r a s t	5.1	3.6	4.4	2.4	1.0
P o r a s t n a v r a b o t e n o s t a (v o %)	-6.3	-2.9	-4.1	1.5	1.5
F i s k a l e n s e k t o r³					
P r i h o d i n a C e n t r a l n i o t b u x e t	23.5	21.2	22.1	37.6	35.8
R a s h o d i n a C e n t r a l n i o t b u x e t	28.8	22.2	22.0	37.7	36.4
B u x e t s k i d e f i c i t / s u f i c i t	-5.3	-1.0	0.1	-0.1	-0.6
N a d v o r e { e n s e k t o r					
I z v o z (v o m i l i o n i S A D \$)	1,113.0	1,359.0	1,673.0	2,189.0	2,401.0
U v o z (v o m i l i o n i S A D \$)	1,917.0	2,211.0	2,785.0	3,371.0	3,672.0
T r g o v s k i b i l a n s (v o m i l i o n i S A D \$)	-804.0	-852.0	-1,112.0	-1,182.0	-1,271.0
T r g o v s k i b i l a n s (% o d B D P)	-21.3	-18.4	-20.7	-19.2	-19.5
T e k o v n a s m e t k a (v o m i l i o n i S A D \$)	-358.0	-152.0	-415.0	-173.0	-245.0
T e k o v n a s m e t k a (% o d B D P)	-9.5	-3.3	-7.7	-2.8	-3.8
V k u p e n j a v e n d o l g (v o m i l i o n i E V R A)	1,830.0	1,718.0	1,722.0	1,804.0	1,834.0
V k u p e n j a v e n d o l g (% o d B D P)	45.7	41.9	39.8	39.9	38.3

¹ Ocenka

² Predviduvawe

³ Od 2005 godi na se pri menuva nova, poseopf atna def i n i c i j a n a C e n t r a l n i o t b u x e t

I z v o r : N B R M , D Z S , M i n i s t e r s t v o z a f i n a n s i

Макроекономската политика на Република Македонија за 2006 година ќе се објави во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 19-4711/1
19 декември 2005 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

КОМИСИЈА ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ**19.**

Врз основа на член 9, 27 и 184 од Законот за хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 95/05), Комисијата за хартии од вредност, на седницата одржана на ден 26.12.2005 година, го донесе следното

РЕШЕНИЕ
ЗА ДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ НА
ДОЛГОРОЧНИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

1. На „Електростопанство на Македонија“ Акционерското друштво за дистрибуција и снабдување со електрична енергија, во државна сопственост се дава одобрение за издавање на долгорочни хартии од вредност – втора емисија на 8.398.094 обични акции во вредност од 8.398.094.000,00 денари согласно барањето бр. 03-7946/1 од 26.12.2005 година за давање одобрение за издавање на долгорочни хартии од вредност – втора емисија на акции, Одлука бр. 19-4792/3 од 19.12.2005 година на Владата на Република Македонија и Одлука бр. 4792/6 од 19.12.2005 година на Владата на Република Македонија.

2. Издавачот на долгорочни хартии од вредност од точка 1 на ова решение е должен да ги изврши сите обврски од хартиите од вредност во рокот и на начинот уреден со Законот.

3. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето.

4. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-2657/2 Комисија за хартии од вредност
26.12.2005 година Претседател,
Скопје проф. д-р **Весна Пендовска**, с.р.

АГЕНЦИЈА ЗА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИИ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1.

Врз основа на член 14 точка а) и член 83 од Законот за електронските комуникации („Службен весник на РМ“ бр. 13/05), Комисијата како орган на Агенцијата за електронски комуникации на состанокот одржан на ден 28.12.2005 година донесе

П РА В И Л Н И К
ЗА УТВРДУВАЊЕ НА МЕТОДОТ ЗА ПРЕСМЕТУ-
ВАЊЕ НА ГОДИШНИОТ НАДОМЕСТОК ЗА КО-
РИСТЕЊЕ НА ДОДЕЛЕНИ БРОЕВИ И СЕРИИ
НА БРОЕВИ ОД ПЛАНОТ ЗА НУМЕРАЦИЈА НА
ЈАВНИТЕ КОМУНИКАЦИСКИ МРЕЖИ И УСЛУГИ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 1

Со овој правилник се утврдува методот за пресметување на висината на годишниот надоместок за користење на доделени броеви и серии на броеви од Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 58/05).

Член 2

Висината на годишниот надоместок за користење на доделени броеви и серии на броеви се изразува во бодови.

Бројот на бодовите се утврдува врз основа на следните критериуми: видот и намената на серијата на броеви и должината на доделените броеви.

Член 3

Бројот на бодовите според намената на серијата на броеви се утврдува за следните видови броеви:

а) географски броеви	
- серија од 1000 броеви	150 бода;
- серија од 10.000 броеви	1.500 бода;
- серија од 100.000 броеви	15.000 бода;
б) негеографски броеви од серијата 07	
- блок од 1 000 броеви	150 бода;
- блок од 10.000 броеви	1.500 бода;
- блок од 100.000 броеви	15.000 бода;
в) негеографски броеви од серијата 05	
- доделен број	300 бода;
- доделена група од 100 броеви и повеќе	15.000 бода;
г) негеографски броеви од серијата 08	
- доделен број	150 бода;
- доделена група од 100 броеви и повеќе	7.500 бода.
д) број на носител (10аб)	7.500 бода;
ѓ) Код за идентификација за мрежи за пренос на податоци (КИМПП)	4.500 бода.

Член 4

Бројот на бодовите според должината на доделените броеви се утврдува за:

а) скратен број во географски нумерациски подрачја со 7-цифрени претплатнички броеви	
- 5-цифрен број (со почетни цифри 15)	495 бода;
б) скратен број во нумерациско подрачје со 6-цифрени претплатнички броеви	
- 4-цифрен број (со почетни цифри 15)	345 бода.

Член 5

Бројот на бодовите според намената на серијата на броеви и должината на доделените броеви се утврдува за:

а) број на операторите на јавните телекомуникациски мрежи за услуги за грижа за корисници (со почетни цифри 12, 17 и 18)	
- 3-цифрен број	960 бода
- 4-цифрен број	480 бода
- 5-цифрен број	240 бода
- 6-цифрен број	120 бода
- 7-цифрен број	60 бода
б) број за посебни услуги на операторите на јавните телекомуникациски мрежи	
- серија со почетни цифри 14	22.500 бода
в) скратен број на операторите на јавните телекомуникациски мрежи	
- 3-цифрен број (со почетни цифри 13)	960 бода.

Член 6

Бројот на бодовите за резервираните броеви и серии на броеви се утврдува така што бројот на бодовите утврдени со овој правилник за соодветните броеви и серии на броеви се намалува за 50%.

Член 7

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 01.01.2006 година.

По влегувањето во сила, овој правилник ќе биде објавен и на веб-страницата на Агенцијата.

Бр. 13/67 Агенција за електронски комуникации
28 декември 2005 година Претседател на Комисијата,
Скопје **Софче Јовановска**, с.р.

2.

Врз основа на член 14 точка а) и член 75 од Законот за електронски комуникации („Сл. весник на Република Македонија“ бр. 13/05), Комисијата како орган на Агенцијата за електронски комуникации на состанокот одржан на ден 28.12.2005 година донесе следниот

**П Р А В И Л Н И К
ЗА НАЧИНОТ НА ПРЕСМЕТКА НА ГОДИШНИОТ
НАДОМЕСТОК ЗА КОРИСТЕЊЕ
НА РАДИОФРЕКВЕНЦИИ**

Член 1

Со овој правилник се уредува начинот на пресметка на годишниот надоместок за користење на радиофреквенции.

Член 2

(1) Пресметката на годишниот надоместок за користење на радиофреквенции се врши според следните критериуми: вид на радиослужба, доделен радиофреквенциски опсег, широчина на доделени радиофреквенциски канали, област на покриеност, големина на сервисна зона (населено место/број на жители), ефективна височина на антената, заедничкото користење на иста фреквенција или комбинација од истите.

(2) Вредноста на бодот изнесува 1 евро во денарска противвредност, пресметана по средниот курс на Народната Банка на Република Македонија на денот на плаќањето.

ФИКСНА СЛУЖБА

Член 3

(1) За користење на радиофреквенции во фиксната служба бројот на бодовите се утврдува според радиофреквенцискиот опсег и широчината на доделените радиофреквенциски канали и изнесува:

а) за комуникација точка-точка (point to point), бројот на бодовите N_p-p се утврдува според формулата:

$$N_p-p = 10 \times B \times F$$

б) за комуникацијата точка-повеќе точки (point to multipoint), бројот на бодовите N_p-mp се утврдува според формулата:

$$N_p-mp = B \times F$$

- коефициентот B е еднаков на вкупната ширина на доделените радиофреквенциски канали изразен во kHz поделен со 25 kHz.

- коефициентот F зависи од радио фреквенцискиот опсег и изнесува:

Радиофреквенциски опсег	F
До 29,7 MHz	25
Од 29,7 MHz до 960 MHz	5
Од 960 MHz до 2300 MHz	0.5
Од 2.300 MHz до 5.000 MHz	0.4
Од 5.000 MHz до 10.000 MHz	0.3
Од 10.000 MHz до 20.000 MHz	0.2
Над 20.000 MHz	0.1

в) за широкопојасен безжичен пристап (FWA), бројот на бодовите се утврдува како сума од бројот на бодовите N_{wa} пресметан за секоја базна станица според формулата:

$$N_{wa} = 5 \times B \times F$$

- коефициентот B е еднаков на вкупната ширина на доделените радиофреквенциски канали ($R_x + T_x$) изразена во MHz поделена со 1 MHz.

- коефициентот F зависи од фреквенцискиот опсег и изнесува:

Радиофреквенциски опсег	F
До 3.400 MHz	2
Од 3.400 MHz до 4.200 MHz	5
Од 5.000 MHz до 20.000 MHz	4
Над 20.000 MHz	2

г) за пренос на аудио и/или видео сигнал бројот на бодовите изнесува:

- за телевизија	100
- за звучна радиодифузија	25
- за преносен/мобилен линк за ТВ	150
- за преносен/мобилен линк за радио	75

д) за мултимедиски безжичен систем MWS (Multi-media Wireless System) и фиксни врски за поврзување на кабелски радио телевизиски мрежи, бројот на бодовите изнесува:

- за фиксна радиостаница	1000
ѓ) за TFTS мрежа (Terrestrial Flight Telecommunications System) бројот на бодовите изнесува:	
- за фиксна радиостаница	500
е) за DECT мрежа (Digital European Cordless Telecommunications System) бројот на бодовите изнесува:	
- за фиксна радиостаница	50

КОПНЕНА МОБИЛНА СЛУЖБА

Член 4

(1) За користење на радиофреквенции во копнена мобилна служба бројот на бодовите се утврдува на следниот начин:

а) за радио мрежи вкупниот број на бодови S се утврдува според: ширината на доделените радиофреквенциски канали, ефективната височина на антената и заедничкото користење на иста фреквенција, по формулата:

$$S = 5 \times (N_1 + N_2)$$

- коефициентот N_1 зависи од ширината на радиофреквенциски канали и се утврдува по формулата:

$$N_1 = 25 \times B$$

- коефициентот B е еднаков на вкупната ширина на доделените радиофреквенциски канали изразена во kHz и поделена со 25 kHz.

- коефициентот N_2 се однесува за базна (репетиторска) станица и зависи од максималната ефективна височина на предавателната антена, а се утврдува по формулата:

$$N_2 = 25 \times K$$

- коефициентот K изнесува:

Heff. Max. (m)	K
До 75 м	1.0
Од 75 м до 150 м	1.1
Од 150 м до 300 м	1.2
Од 300 м до 600 м	1.4
Над 600 м	1.5

- За радио мрежа која е составена од повеќе базни (репетиторски) станици на една локација, вкупниот број на бодови S се утврдува според вкупната ширина на доделените радиофреквенциски канали.

- За користење на една фреквенција (симплекс), вкупниот број на бодови $S = 5 \times N_1$.

- За користење на една фреквенција (симплекс) на целата територијата на РМ вкупниот бројот на бодови $S = 50 \times N_1$.

- За заедничко користење на иста фреквенција во иста сервисна зона вкупниот број на бодови S се дели со бројот на корисниците.

- За користење на фреквенции во ограничена сервисна зона со радиус до 1 км, бројот на бодовите се утврдува така што вкупниот број на бодови се множи со фактор 0,5.

б) за јавни мобилни комуникациски мрежи бројот на бодовите се утврдува по доделен радио фреквенциски опсег од 1 MHz и изнесува:

- во опсегот до 960 MHz	41.000
- во опсегот над 960 MHz	30.000

РАДИОДИФУЗНА СЛУЖБА

Член 5

(1) За користење на радиофреквенции во радиодифузната служба (VHF и UHF фреквенциски опсег) бројот на бодовите N се утврдува според: ефективната височина на предавателната антена, големината на сервисната зона (населено место/број на жители) и заедничкото користење на иста фреквенција, по формулата:

$$N = 50 \times A \times G \times Z \times 1/T$$

- коефициентот А изнесува:
- за звучна радиодифузија $A = 0.1$
- за телевизија $A = 0.2$
- коефициентот G зависи од големината на сервисната зона (населено место) и изнесува:

Населено место	G
Територија на РМ	18
Скопје	12
Битола, Куманово, Тетово	9
Велес, Гевгелија, Гостивар, Дебар, Кавадарци, Кичево, Кочани, Неготино, Охрид, Прилеп, Радовиш, Струга, Струмица и Штип	6

За останатите сервисни зони (населени места) кои не се наведени во табелата, коефициентот $G = 3$.

- Коефициентот Z зависи од сервисната зона (број на жители) и изнесува:

Број на жители во сервисната зона	Z
До 5.000	9
5.000 - 10.000	13.5
10.000 - 30.000	18
30.000 - 50.000	22.5
50.000 - 100.000	27
100.000 - 500.000	31.5
500.000 - 1.000.000	54
Над 1.000.000	90

- коефициентот T е број на корисници кои заеднички користат иста фреквенција во иста сервисна зона, но во различно време (time shearing).

(2) За користење на радиофреквенции за дигитална радиодифузија (DVB-T и T-DAB) бројот на бодовите N изнесува 50% од вкупниот број на бодови пресметан според точка 1 на овој член.

(3) За користење на радиофреквенции за емитување радио програма во опсегот на долги, средни и кратки бранови (LF, MF и HF фреквенциски опсези) бројот на бодовите изнесува 50% од вкупниот број на бодови N за звучна радиодифузија определен во точка 1 на овој член.

САТЕЛИТСКА СЛУЖБА

Член 6

(1) За користење на радиофреквенции во сателитска служба бројот на бодовите се утврдува според доделениот радио фреквенциски опсег и изнесува:

- а) Фиксна земска станица (Fixed Earth Station):
- за радио фреквенциски опсег до 100 kHz 100
 - за радио фреквенциски опсег до 200 kHz 250
 - за радио фреквенциски опсег до 500 kHz 500
 - за радио фреквенциски опсег до 1 MHz 1000
 - за радио фреквенциски опсег до 2 MHz 2500
 - за радио фреквенциски опсег над 2 MHz 5.000
- б) VSAT главна станица (HUB Station):
- за радио фреквенциски опсег до 100 kHz 100
 - за радио фреквенциски опсег до 200 kHz 250
 - за радио фреквенциски опсег до 500 kHz 500
 - за радио фреквенциски опсег до 1 MHz 1000
 - за радио фреквенциски опсег до 2 MHz 2500
 - за радио фреквенциски опсег над 2 MHz 5.000
- в) VSAT терминал:
- за фреквенциски опсег до 100 kHz 50
 - за фреквенциски опсег до 200 kHz 100
 - за фреквенциски опсег до 500 kHz 250
 - за фреквенциски опсег до 1 MHz 500
 - за фреквенциски опсег над 1 MHz 1000
- г) SNG сателитска станица (Satellite News Gathering) 5.000
- д) Глобални мобилни персонални комуникациски системи (GMPCS):
- за доделен фреквенциски опсег од 1 MHz 500

(2) За привремено користење на радиофреквенции за VSAT/ SNG бројот на бодовите изнесува:

- за VSAT терминал (независно од доделениот опсег) 125
- за SNG сателитска станица 500

ВОЗДУХОПЛОВНА И РАДИОНАВИГАЦИСКА СЛУЖБА

Член 7

(1) За користење на радиофреквенции во воздухопловна и радионавигациска служба бројот на бодовите изнесува:

- за радиостаница на земја 50
- за радиостаница во воздухоплов со максимална полетна маса од 2750 кг до 5700 кг 50
- за радиостаница во воздухоплов со максимална полетна маса над 5700 кг 1000
- за радиостаница за навигација, идентификација, одредување на положба, сигнализација и др. 50
- за радиостаница на пловен објект 10

ПРИВРЕМЕНО КОРИСТЕЊЕ НА РАДИОФРЕКВЕНЦИИ

Член 8

По исклучок од член 6 став 2 на овој правилник за користење на радиофреквенции за време не подолго од 90 дена бројот на бодовите изнесува 25% од вкупниот број на бодови пресметан за соодветната служба.

НАЧИН НА ПЛАЌАЊЕ

Член 9

Надоместокот за користење на радиофреквенции се плаќа на сметка на Агенцијата за електронски комуникации за секоја тековна година, почнувајќи од датумот на издавање на Одобрението за користење на радиофреквенции, односно дозволите за работа на радиостаници што се во важност согласно член 144 став 4 од Законот за електронски комуникации.

ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 10

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 13/68 Агенција за електронски комуникации
28 декември 2005 година Претседател на Комисијата,
Скопје **Софче Јовановска, с.р.**

3.

Врз основа на член 14 точка а), член 95 и член 97, а во врска со член 96, 98, 100, 101, 102, 103, 104, 112, 113, 115 и 118 од Законот за електронските комуникации ("Службен весник на Република Македонија" бр. 13/2005), Комисијата како орган на Агенцијата за електронски комуникации (во натамошниот текст: Агенција) на состанокот одржан на ден 28.12.2005 година, донесе

П РА В И Л Н И К ЗА ВИДОТ И СОДРЖИНАТА НА ПОДАТОЦИТЕ КОИ ОПЕРАТОРИТЕ НА ЈАВНИ КОМУНИКАЦИСКИ МРЕЖИ И/ИЛИ ДАВАТЕЛИТЕ НА ЈАВНИ КОМУНИКАЦИСКИ УСЛУГИ СЕ ДОЛЖНИ ДА ГИ ОБЈАВАТ ВО ВРСКА СО ОПШТИТЕ УСЛОВИ ЗА ПРИСТАП И КОРИСТЕЊЕ, ЦЕНИТЕ И ТАРИФИТЕ И ПАРАМЕТРИТЕ ЗА КВАЛИТЕТ НА ЈАВНИТЕ КОМУНИКАЦИСКИ УСЛУГИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Предмет

(1) Со овој правилник се пропишува видот и содржината на податоците кои операторите на јавни комуникациски мрежи (во понатамошниот текст: оператор)

и/или давателите на јавни комуникациски услуги (во понатамошниот текст: давател на услуги) се должни да ги објават во врска со општите услови за пристап и користење, цените и тарифите и параметрите за квалитет на јавните комуникациски услуги, а во согласност со листата на стандарди и/или спецификации за електронски комуникациски мрежи, услуги и придружни средства и услуги, објавена во службено гласило на Европската унија (О.Ј. С 331 од 31.12.2002).

(2) Одредбите на овој правилник се применуваат на следните јавни електронски комуникациски услуги:

- јавни фиксни телефонски услуги
- јавни мобилни телефонски услуги
- јавни услуги на говор преку мрежи со комутација на пакети (Интернет Протокол и други протоколи)
- јавни услуги за пренос на податоци
- јавни услуги на изнајмени линии
- јавни радиокомуникациски услуги
- јавни услуги за дистрибуција на радио и телевизиски програми преку кабелска мрежа
- услуги со посебна цена на чинење.

Член 2

Цел

Со овој правилник се обезбедува:

- пристап и користење на јавните комуникациски мрежи и/или јавните комуникациски услуги применувајќи ги принципите на недискриминација, објективност и транспарентност;
- општи услови за пристап и користење на јавни комуникациски услуги;
- квалитет на јавните комуникациски услуги, и
- заштита на правата на корисниците на јавните комуникациски услуги.

Член 3

Дефиниции

Во овој правилник, покрај дефинициите од Законот за електронските комуникации, се употребуваат и дефиниции и појаснувања со следното значење:

(а) **Јавна говорна услуга** е јавна телефонска услуга и тоа: јавна фиксна телефонска услуга, јавни услуги на говор преку мрежи со комутација на пакети (Интернет Протокол и други протоколи) и/или јавна мобилна телефонска услуга;

(б) **Јавни фиксни телефонски услуги** се јавно достапни услуги за пренос на говор преку јавна фиксна комуникациска мрежа, кои што на корисниците им овозможуваат двонасочна говорна комуникација што започнува во јавната фиксна комуникациска мрежа, а завршува во јавна фиксна комуникациска мрежа или во било која друга јавна комуникациска мрежа;

(в) **Јавни мобилни телефонски услуги** се јавно достапни услуги за пренос на говор преку јавна мобилна комуникациска мрежа, кои што на корисниците им овозможуваат двонасочна говорна комуникација што започнува во јавната мобилна комуникациска мрежа, а завршува во јавна мобилна комуникациска мрежа или во било која друга јавна комуникациска мрежа;

(г) **Јавни услуги на говор преку мрежи со комутација на пакети (Интернет Протокол и други протоколи)** се јавно достапни услуги кои ги опфаќаат сите видови на пренос на говор преку мрежи со комутација на пакети, кои со помош на Интернет Протокол (IP-Internet Protocol) или други протоколи го претвараат аналогниот говорен сигнал во дигитален сигнал за пренос на податоци со комутација на пакети, како и негов пренос и насочување кон терминална опрема приклучена на јавна комуникациска мрежа;

(д) **Јавни услуги за дистрибуција на радио и телевизиски програми преку кабелска мрежа** се услуги за пренос на радио и телевизиски програми, испратени од една централна дистрибутивна станица до ко-

рисниците на кабелската дистрибутивна мрежа, преку која можат да се вршат и други јавни електронски комуникациски услуги;

(ѓ) **Услуга со посебна цена на чинење** е услуга со додадена вредност од информативен и/или забавен карактер која ја дава давателот на услугата со посебна цена на чинење за оние корисници кои ги повикуваат броевите за услуги со посебна цена на чинење;

(е) **Број на услуга со посебна цена на чинење** е негеографски број од серијата 05 или број од серијата 14 во рамките на нумерациското подрачје на оператор на јавна комуникациска мрежа од Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија;

(ж) **Давател на услуга со посебна цена на чинење** е правно или физичко лице на кое Агенцијата му има доделено број за услуга со посебна цена на чинење или кое има склучено договор со оператор на јавна комуникациска мрежа за давање на услугата со посебна цена на чинење за корисниците на јавните комуникациски мрежи во Република Македонија ("Службен весник на РМ" бр. 58/05);

(з) **Комуникациска претплатничка линија** (претплатничка линија или линија) е комбинација од комуникациски средства кои даваат пристап и број на јавната комуникациска мрежа и која со приклучувањето на терминалната опрема на мрежната приклучна точка се користи за остварување на одреден вид комуникации од и до претплатникот;

(с) **Претплатничка инсталација** е инсталација која почнува од мрежната приклучна точка, а завршува во просториите на претплатникот. Во станбени објекти со повеќе од шест стана и деловни објекти, мрежната приклучна точка е во разводното ормарче на колективниот објект;

(и) **СИМ картичка** е посебно изработена картичка што му следи на претплатникот при склучување на претплатничкиот договор и со нејзиното инсталирање во комуникациската терминална опрема се овозможува поврзување со јавната мобилна телефонска мрежа и пристапот кон услугите што ги обезбедува давателот на услуги;

(ј) **Контакт-оператор** е лице со кое во име на давателот на услугата со посебна цена на чинење, повикувачот може да комуницира кога пристапува кон услугата со посебна цена на чинење во живо.

II. ПОДАТОЦИ ЗА ОПШТИТЕ УСЛОВИ ЗА ПРИСТАП И КОРИСТЕЊЕ И ЦЕНИ И ТАРИФИ

Член 4

Вид на податоци

Операторот и/или давателот на услуги е должен да објави податоци за:

- начин на пристап и склучување на претплатнички договор;
- листа на услуги;
- цени и тарифи;
- начин на плаќање;
- права и обврски на операторот и/или давателот на услуги;
- права и обврски на претплатниците;
- параметри за квалитет;
- ограничување или прекин на пристап;
- исклучување на претплатник;
- право на приговор и жалба;
- раскинување на претплатнички договор.

Член 5

Пристап на крајни корисници

Операторот и/или давателот на услуги обезбедува приклучок и/или пристап до јавните комуникациски мрежи и/или јавните комуникациски услуги на крајни

корисници во согласност со листата на јавно објавени услуги, врз основа на склучен договор, а по претходно добиено барање за склучување на претплатнички договор, освен во случаи на ограничувања кои се во врска со капацитетот и техничките можности на операторот и/или давателот на услугите, за кои во писмена форма го известува подносителот на барањето.

Член 6

Барање за склучување на претплатнички договор

(1) Барањето за склучување на претплатнички договор се доставува на начин и на образец пропишан од страна на операторот и/или давателот на услуги, во кој се наведуваат сите потребни документи, кои барателот е должен да му ги достави на операторот и/или давателот на услуги.

(2) Операторот и/или давателот на услуги го одредува рокот во кој ќе го извести барателот за начинот и условите за засновање на претплатнички однос, рокот во кој истиот ќе биде должен да го уплати надоместокот за почетно приклучување, чија висина се утврдува во ценовникот на операторот и/или давателот на услуги, како и рокот за склучување на претплатнички договор.

Член 7

Мирување и редослед на задоволување на барањата за склучување на претплатнички договор

(1) Операторот и/или давателот на услуги може да го стави барањето за склучување на претплатнички договор во мирување поради немање на техничка можност да се реализира истото. Во овој случај барањето ќе биде ставено на листа на чекање во евиденцијата на операторот и/или давателот на услуги се до создавање на технички можности, по што истото ќе биде активирано за решавање.

(2) При активирање на барањето за склучување на претплатнички договор, висината на надоместокот за почетно приклучување ќе биде според важечката понуда во периодот на активирање на барањето.

(3) Доколку техничките можности се ограничени, барањата поднесени во услови на елементарни непогоди, виша сила, воена и вонредна состојба, се исполнуваат по следниот редослед на доставени барања од:

- организации кои се поврзани со здравјето или медицинската заштита;
- органите за јавна и државна безбедност;
- државната администрација;
- дипломатски и конзуларни претставништва;
- образовни институции и
- организации со јавни овластувања.

Член 8

Одбивање на барање за склучување на претплатнички договор

Операторот и/или давателот на услуги може да одбие барање за склучување на претплатнички договор во следните случаи:

- доколку не е платен надоместокот за почетно приклучување во предвидениот рок;
- доколку барателот има неподмирен долг спрема операторот и/или давателот на услуги;
- доколку се утврди дека барателот не поседува платежна способност;
- доколку барателот направил повреда на одредбите од Законот за електронските комуникации и друг закон или пропис констатирано од надлежен државен орган и
- доколку барателот не ги достави сите потребни документи.

Член 9

Претплатнички договор

(1) По добиената техничка можност и извршената уплата во назначениот рок на име надоместок за почетно приклучување, претплатничкиот однос помеѓу операторот и/или давателот на услуги и претплатникот се смета за заснован од денот на склучување на претплатничкиот договор.

(2) Претплатничкиот договор од став 1 на овој член се склучува во пишана или во друга форма.

(3) Претплатничкиот договор од став 1 на овој член треба особено да содржи:

а) име и адреса на операторот и/или давателот на услуги;

б) услуги кои се обезбедуваат, квалитет на понудените услуги, како и времето потребно за почетно приклучување;

в) вид и начин на одржување на услугите што се предмет на претплатничкиот договор;

г) детални информации за тарифите и цените и роковите за информирање за промени на тарифите и цените;

д) информации за влегување во сила и престанок на претплатничкиот договор, времетраењето и условите за негово продолжување, како и давањето на услуги;

ѓ) враќање на износот за претплатата и обесштетување за услугите кои не се обезбедени на нивото на договорениот квалитет;

е) правна поука за разрешување на спорови;

ж) обврска за информирање на претплатниците за планираните измени во условите наведени во претплатничкиот договор и начинот на прифаќање на новите услови за продолжување или раскинување на претплатничкиот договор;

з) можност за претплатниците нивните лични податоци да не бидат објавувани во јавност и достапни до јавноста преку службата за евиденција на телефонските претплатници и единствениот телефонски именик и

с) постапки во случај на неплаќање или ненавремено плаќање на надоместокот за услугите.

(3) Како составен дел на претплатничкиот договор се сметаат и образците и анексите кон договорот кои ги пополнува и склучува претплатникот за активирање и деактивирање на комуникациските услуги и заради утврдување или менување на тарифниот модел кој го користи, како и записите од евиденцијата за претплатникот.

(4) Како составен дел на претплатничкиот договор се сметаат и електронските записи од евиденцијата на операторот и/или давателот на услуги за извршено активирање и деактивирање на комуникациските услуги по електронски пат (СМС порака, повикување на телефонски број, веб- страна, електронска пошта и друго).

Член 10

Промена на условите од претплатничкиот договор

(1) Операторот и/или давателот на услуги може да ги менува условите утврдени со претплатничкиот договор по претходно известување на претплатникот.

(2) Операторот и/или давателот на услуги треба да го извести претплатникот во рок кој не може да биде пократок од 30 дена пред воведувањето на измените. Известувањето треба да ги содржи сите предложени измени во условите наведени во претплатничкиот договор, како и правото на претплатникот дека во истиот период, односно во рокот кој не може да биде пократок од 30 дена од денот на известувањето, без последици да може да го раскине претплатничкиот договор, доколку не се согласува со предложените измени.

(3) Доколку операторот и/или давателот на услуги не постапи во согласност со став 2 од овој член, тоа нема да ги ослободи претплатниците од плаќање на при-

стигнатите и неплатени обврски или исполнување на договорените обврски пристигнати пред извршените измени во условите наведени во претплатничкиот договор.

Член 11

Листа на услуги

(1) Операторот и/или давателот на услуги е должен јавно да објави листа на услуги што им ги обезбедува на претплатниците.

(2) Со склучувањето на претплатничкиот договор, претплатникот добива право на користење на услугите што ги обезбедува операторот и/или давателот на услуги согласно тарифниот модел кој го избрал претплатникот, а кои се вклучени во цената на месечната претплата за тој тарифен модел.

(3) Претплатникот може најмногу еднаш месечно да бара промена на тарифниот модел, за што плаќа надоместок согласно ценовникот на операторот и/или давателот на услуги.

(4) Со склучувањето на претплатничкиот договор, претплатникот стекнува право на користење и на дополнителни услуги, според избраниот тарифен модел.

(5) Активирањето и деактивирањето на дополнителните услуги операторот и/или давателот на услуги може да предвиди да се врши на еден од следните начини, во зависност од видот на услугата:

- со потпишување на соодветен формулар (барање, анекс кон договор);
- со повикување на соодветен телефонски број за таа намена;
- со испраќање на СМС порака на соодветен телефонски број за таа намена или
- на друг начин достапен на претплатникот.

(6) Претплатникот може користењето на одредени дополнителни услуги за кои не се плаќа дополнителна месечна претплата и кои автоматски му се достапни со одбирањето на тарифниот модел кој ќе го користи, да го откаже на свое барање.

(7) По поднесување на барање за активирање или деактивирање на дополнителни услуги, операторот и/или давателот на услуги треба да постапи најдоцна еден работен ден по барањето.

(8) Надоместокот за користење на дополнителните услуги може да биде фактуриран и вклучен во редовната месечна сметка.

Член 12

Цени и тарифи

(1) Операторот и/или давателот на услуги ги утврдуваат цените за пристап и користење на јавните комуникациски услуги во ценовник.

(2) Претплатникот плаќа еднократен надоместок за почетно приклучување, месечен надоместок за претплатничка линија (претплата), како и надоместок за остварениот обем на комуникациски сообраќај и дополнителните услуги што ги користи.

(3) Надоместокот за остварениот обем на комуникациски сообраќај се пресметува со тарифни единици (времметраење на комуникацијата, број на воспоставени комуникации, сегмент, количество пренесени податоци изразени во Бајти и сл.). Тарифните единици за услугите користени од претплатникот се бројат од тарифниот систем на операторот и/или давателот на услуги.

(4) Функционалноста на тарифниот систем е контролирана од страна на Агенцијата.

(5) Видот, должината и бројот на тарифните единици се утврдува во ценовникот на операторот и/или давателот на услуги.

Член 13

Начин на плаќање

(1) Претплатникот плаќа надоместок за пристап и користење на јавните комуникациски мрежи и/или јавните комуникациски услуги во рокот наведен во сметката, во согласност со цените и тарифите утврдени во ценовникот на операторот и/или давателот на услуги, за секој месец.

(2) Операторот и/или давателот на услуги може да воспостави систем за плаќање однапред за користење на комуникациските услуги преку вредносни ваучери (pre-paid систем).

(3) Непримањето на сметката или непоседувањето на сметка од која и да било причина не го ослободува претплатникот од обврската да го плати должничкиот износ во предвидениот рок, односно претплатникот треба сам да побара сметка доколку истата не ја примил на време.

(4) Во случај на ненавремено плаќање, операторот и/или давателот на услуги има право да пресметува законска камата од денот кога претплатникот задоцнил со плаќањето.

(5) Доколку претплатникот не ја плати сметката во рокот за плаќање определен со истата, операторот и/или давателот на услуги, по претходно писмено известување до претплатникот, може:

- да го ограничи пристапот до неговите услуги, при што не смее да му го ограничи пристапот и користењето на броевите на службите за итни повици и/или
- да го исклучи претплатникот и да го раскине претплатничкиот договор на начин и постапка утврдена со претплатничкиот договор.

(6) Претплатникот има право да депонира паричен износ како аванс на жиро сметка од која ќе се црпат средства за подмирување на обврските за плаќање кон операторот и/или давателот на услуги. Во овој случај наплатата на услугите ќе се врши со директно минусирање од депонираните средства.

(7) Операторот и/или давателот на услуги има право да побара од претплатникот да депонира паричен износ на средства како аванс и/или гаранција, а особено по исклучување на претплатникот заради доцнење или неможност за плаќање, за пристап до јавната комуникациска мрежа од времен карактер, при склучување на претплатнички договор со претплатник кој не е државјанин на Република Македонија или со претплатник кој нема соодветен доказ за платежна способност.

Член 14

Враќање на парични средства

Операторот и/или давателот на услуги ќе ги врати паричните средства на претплатниците во следните случаи:

- доколку при засновањето на претплатничкиот однос, барателот изврши уплата на надоместокот за почетно приклучување, а потоа се откаже од намерата за засновање на претплатнички однос во периодот до инсталирање на приклучокот. Враќањето на паричните средства се врши во целост;

- во случај на привремен прекин на претплатничката линија од сообраќај поради пречки на линијата, операторот и/или давателот на услуги врши враќање на паричните средства во делот на претплатата и надоместоките за користење на дополнителни услуги (доколку претплатникот ги има намирено своите долгови) за износ пропорционален на деновите кога линијата не била во функција, доколку прекиноот трае подолго од 48 часа. Износот ќе биде одбиен во наредната сметка;

- во други случаи на основан приговор од страна на претплатникот за утврдена неточна обработка на податоци што доведува до зголемување на износот за користени комуникациски услуги, доколку ги има намирено своите долгови, во висина на погрешното задолжување;

- во случај на престанок на обезбедувањето на јавната комуникациска услуга не по вина на претплатникот, операторот и/или давателот на услуги ќе изврши враќање на остатокот од паричните средства што биле депонирани однапред како аванс, месечната претплата, надоместокот за користење на дополнителни услуги, како и на непотрошениот износ од вредносниот ваучер во pre-paid системот.

Член 15

Права на операторот и/или давателот на услуги

Операторот и/или давателот на услуги има право:

- да наплатува надоместок за почетно приклучување, месечен надоместок за претплатничка линија (претплата), како и сите други надоместоци утврдени во неговиот ценовник;

- поради ненавремено плаќање на сметките, да изврши исклучување и на другите претплатнички линии вклучени во ист претплатнички договор, дури и ако другите сметки претплатникот ги платил на време;

- за повторно вклучување на исклучена претплатничка линија поради ненавремено плаќање или неплаќање на сметката, да го задолжи претплатникот покрај заостанатиот долг, да плати надоместок за повторно приклучување на претплатничката линија во согласност со неговиот ценовник;

- да ја провери платежната способност на правно или физичко лице кое поднесува барање за склучување на претплатнички договор;

- да стави забрана на користење на дополнителни услуги и услуги со посебна цена на чинење кои операторот и/или давателот на услуги со посебен договор ги обезбедува од одредени оператори и/или даватели на услуги, а за кои претплатникот при користењето на тие услуги направил долг кој не го платил во рокот определен со претплатничкиот договор;

- да ги промени техничките карактеристики на мрежата и услугата, вклучувајќи и промена на повикувачкиот број на претплатникот со цел да се обезбеди подобра квалитет и можност за користење на нови услуги;

- да ги побара податоците од своите претплатници одредени во член 118 од Законот за електронските комуникации;

- да ги чува, обработува и разменува податоците на претплатникот, заради исполнување на целите на претплатничкиот договор во согласност со Законот за електронските комуникации и прописите донесени врз основа на него;

- да одбие барање за склучување на претплатнички договор во случаите утврдени во член 8 на овој правилник;

- да врши преглед и контрола на исправноста на терминалната опрема и инсталациите на претплатникот.

Член 16

Обврски на операторот и/или давателот на услуги

Оператор и/или давател на услуги е обврзан:

- да овозможи пристап и активирање на јавните комуникациски услуги во рокот определен во претплатничкиот договор;

- да обезбеди квалитет на комуникациските услуги определен со овој правилник;

- да обезбеди непрекинато користење на услугите;

- да води евиденција за своите претплатници, нивните адреси и кориснички броеви;

- да обезбедува доверливост на податоците за претплатниците, нивно чување, објавување и користење, согласно со одредбите на Законот за електронските комуникации и прописите донесени врз основа на него;
- да организира служба за грижа за корисници и да ги објавува броевите за пристап до неа;

- да изготвува детална сметка за користењето на услугите и да ја достави до претплатниците;

- писмено да го извести претплатникот во случај на повреда на одредбите од претплатничкиот договор и да му определи разумен рок за исполнување на договорените обврски, освен во случаите одредени во став 4 на член 104 од Законот за електронските комуникации, за што дополнително писмено ќе го извести претплатникот;

- да го ослободи претплатникот од плаќање на дел од месечната претплата и надоместоците за користење на дополнителни услуги во случај на привремен прекин на пристапот и/или обезбедувањето на јавните комуникациски услуги кој настанал не по вина на претплатникот, за износ пропорционален на времетраењето на прекинот;

- да не го ограничи пристапот до неговите услуги и/или да го исклучи претплатникот и да не го раскине претплатничкиот договор, доколку претплатникот поднесе приговор во врска со износот на сметката, се до донесувањето на конечна одлука;

- да спроведе постапка по приговор на претплатникот, согласно одредбите на член 21 од овој правилник;

- да обезбеди одржување на мрежата и опремата на начин кој овозможува непрекинато обезбедување на услуги;

- во рамките на техничките можности да отстрани било какви пречки на мрежата и опремата во најкраток можен рок;

- да испрати известување до Агенцијата и/или корисниците за намерата да го прекине обезбедувањето на услугите заради изведување на планирани технички и работни зафати на мрежата и опремата на начин утврден во член 19 од овој правилник;

- привремено да го ограничи или прекине пристапот до јавните комуникациски услуги во случаите утврдени со член 19 на овој правилник;

- да ги чува податоците за претплатниците и услугите согласно одредбите од Законот за електронските комуникации;

- да обезбеди бесплатен пристап до броевите на службите за итни повици;

- да ги врати паричните средства во случаите утврдени во член 14 од овој правилник;

- да преземе технички мерки со кои ќе се заштити целокупната опрема вградена во мрежата од пренапони, атмосферски празнења, кражба, виша сила и слично;

- да ги надомести трошоците за отстранување на оштетување на терминална опрема на корисник кое настанало поради неисправна работа на мрежата, односно заради непридржување кон пропишаните технички мерки за заштита;

- да обезбеди привремен прекин на комуникациските услуги (мирување) на барање на претплатник;

- да овозможи пренос на правото на користење на комуникациските услуги на друго лице на барање на претплатник.

Член 17

Права на претплатникот

Претплатникот има право:

- да ги добива непречено, ефикасно и редовно на користење сите јавни комуникациски услуги што можат да бидат користени на неговата терминална опрема што се соодветни на технолошкиот развој на капацитетите на операторот и/или давателот на услуги;

- да бара привремен прекин на обезбедување на комуникациските услуги (мирување) на начин и постапка утврдена од страна на операторот и/или давателот на услуги;

- да го пренесе правото на користење на друго лице што сам ќе го одреди на начин и постапка утврдена од страна на операторот и/или давателот на услуги, доколку тоа лице ги исполнува условите за користење;

- на достапност до службата за грижа на корисници за било каков проблем кој се однесува на користењето на услугите;

- да бара и да добие информација која се однесува на услугите што ги овозможува операторот и/или давателот на услуги, како и за цените и тарифите за користење на истите;

- по претходно доставено барање до операторот и/или давателот на услуги, а согласно ценовникот на операторот и/или давателот на услуги, да избере кои лични податоци нема да бидат достапни за јавноста;

- да поднесе приговор против одлуките или активностите на операторот и/или давателот на услуга во врска со пристапот до или обезбедувањето на услугите;

- да му бидат вратени паричните средства во случаите утврдени во член 14 од овој правилник.

Член 18

Обврски на претплатникот

Претплатникот е должен:

- навремено да ги плаќа фактурираните износи за користени јавни комуникациски услуги, во рокот наведен во сметката, како и во случај на поднесен приговор за износот на сметката;

- да ги користи комуникациските услуги за сопствени потреби и согласно нивната намена, да не вознемирува други корисници, да не дава комуникациски услуги на други лица со надомест и да не ги користи за цели спротивни на Законот за електронските комуникации и друг закон или пропис, како и на условите содржани во претплатничкиот договор;

- во рок определен од страна на операторот и/или давателот на услуги, писмено да го извести операторот и/или давателот на услуги за секоја промена на податоците од претплатничкиот договор, а кои се неопходни за непречено доставување на известувањата или сметките;

- да овозможи пристап до мрежната приклучна точка на терминалната опрема на овластени лица на операторот и/или давателот на услуги;

- да користи само терминална опрема во согласност со условите утврдени во прописите со кои се уредува радио и телекомуникациска терминална опрема;

- да го почитува секое упатство или соопштение дадено од страна на операторот и/или давателот на услуги во врска со користењето на јавните комуникациски услуги;

- да не превзема било какви активности кои би го нарушиле интегритетот на мрежата или би и нанеле штета;

- да ги сноси трошоците за отстранување на дефекти на уредите, инсталацијата и мрежата, предизвикани по негова вина;

- да не ги открива неговите лични кодирани податоци (ПИН, ПУК, СИМ броеви и сл.) на трети лица. За штетите настанати поради откривање на личните кодирани податоци по негова вина, лично е одговорен;

- да не дозволува претплатничката линија да се користи за вознемирувачки повици или за лажни повици;

- во случај на недобивање на месечна сметка за користени услуги да се информира во специјализираните служби за односи со корисници и да побара изготвување на истата;

- на барање на оператор и/или давател на услуги да ги достави податоците од член 118 од Законот за електронските комуникации.

Член 19

Ограничување или прекин на пристап

(1) Операторот и/или давателот на услуги може без согласност на корисниците привремено да го ограничи или прекине пристапот кон јавните комуникациски услуги во следните случаи:

- доколку тоа е потребно заради реконструкција, модернизација, одржување или во случај на технички пречки или недостатоци на мрежата, до завршување на работите или отстранување на пречките;

- ако се утврдат технички пречки или недостатоци на претплатничката терминална опрема или инсталации, до отстранување на овие пречки, односно недостатоци;

- доколку претплатникот не ја плати сметката за користење на услугите во рокот за плаќање определен во сметката, до целосно плаќање на истата, освен во случај на поднесен приговор за износот на сметката, до конечност на одлуката;

- доколку претплатникот ја користи претплатничката линија и соодветните комуникациски услуги за давање на комуникациски услуги на други лица со надомест;

- ако претплатникот не дозволи преглед на исправноста на неговата терминална опрема или инсталации, до извршување на прегледот;

- ако претплатникот приклучи неодобrena терминална опрема, до замена на истата со одобрена од страна на Агенцијата;

- доколку јавната комуникациска услуга се користи или е наменета да се користи за цел спротивна на Законот за електронските комуникации, прописите донесени врз основа на него или друг закон или пропис, констатирана од страна на надлежен орган;

- доколку јавната комуникациска услуга се користи или е наменета да се користи за цел спротивна на условите од претплатничкиот договор.

(2) За време на привременото прекинување на услугата во случаите утврдени во став 1 алинеи 1 и 2 од овој член со времетраење подолго од 48 часа, месечната претплата и надоместоците за дополнителните услуги се намалуваат за износ пропорционален со времетраењето на прекилот.

(3) Оператор и/или давател на услуги со СМС порака, по електронски пат, писмено или преку медиумите во случаите на привремено ограничување или прекин на пристапот кон комуникациските услуги утврдени во став 1 алинеи 1 и 2 од овој член кои траат подолго од 30 минути ги известува корисниците и Агенцијата за електронски комуникации најмалку 48 часа пред планираното ограничување или прекин на пристапот, како и не подолго од 48 часа по прекилот кај ограничувањата или прекините предизвикани од технички пречки или недостатоци на мрежата.

(4) Во случај на прекин во обезбедувањето на јавните комуникациски услуги настанат поради дефект за кој операторот и/или давателот на услуги не е одговорен, ги известува корисниците за очекуваното време за отстранување на дефектот и за повторното вклучување на истите во комуникацискиот сообраќај.

(5) Во случај на планирани технички работи и работни зафати, а што се однесуваат на интервенција во мрежата и опремата, операторот и/или давателот на услуги навремено испраќа информација до корисниците и Агенцијата за причините за исклучувањето, времето на исклучување и повторното вклучување.

Член 20

Исклучување на претплатник

(1) Операторот и/или давателот на услуги може да го ограничи пристапот до неговите услуги и/или да го исклучи претплатникот од комуникациската мрежа само во случај кога претплатникот не ги исполнил своите обврски или не постапил според условите наведени во претплатничкиот договор.

(2) Во случај на повреда на одредбите од претплатничкиот договор, операторот и/или давателот на услуги е должен писмено да го извести претплатникот и да му определи разумен рок за исполнување на договорените обврски.

(3) Операторот и/или давателот на услуги не е должен однапред писмено да го извести претплатникот за исклучувањето, доколку се:

- предизвикува моментална и сериозна закана по јавниот ред, јавната безбедност, здравјето на луѓето и животната средина или

- предизвикува голема материјална или оперативна штета.

(4) Доколку е технички можно, операторот и/или давателот на услуги има право да го ограничи пристапот само до оние услуги во однос на кои претплатникот не постапил според условите наведени во претплатничкиот договор, освен во случаи на злоупотреба констатирани од страна на надлежен државен орган и континуирано доцнење со плаќањето или неплаќањето на сметките.

Член 21

Приговори и жалби

(1) Претплатникот има право на приговор против одлуките или активностите на операторот и/или давателот на услуги во врска со пристапот до или обезбедување на услуги.

(2) Приговорот се доставува во писмена форма до специјализираните служби за грижа за корисници на операторот и/или давателот на услуги.

(3) Приговорот се поднесува во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуката, односно од започнување на активностите кои се предмет на приговорот.

(4) Во случај на поднесен приговор во врска со износот на сметката, се до донесувањето на конечна одлука, претплатникот е должен да плати износ во определениот рок.

(5) Операторот и/или давателот на услуги треба да одлучи по приговорот во рок од 15 дена од денот на приемот на истиот и за тоа писмено да го извести претплатникот.

(6) Доколку претплатникот не е задоволен од донесената одлука по приговорот има право во рок од 15 дена од денот на приемот на истата да побара заштита на своето право пред Агенцијата.

(7) Доколку операторот и/или давателот на услуги не постапи по приговорот во рокот утврден во ставот 5 од овој член, претплатникот има право да побара заштита на своето право пред Агенцијата во рок од 35 дена од денот на поднесувањето на приговорот до операторот и/или давателот на услуги.

(8) Агенцијата, по приемот на приговорот постапува по истиот во согласност со членовите од 122 до 133 на Законот за електронските комуникации.

Член 22

Раскинување на претплатнички договор по барање на претплатник

(1) Претплатникот може да го раскине претплатничкиот договор со операторот и/или давателот на услуги лично со поднесување на писмено барање на образец пропишан од страна на операторот и/или давателот на услуги и во рок определен во претплатничкиот договор, при што треба да ги намира сите доспееани обврски кон операторот и/или давателот на услуги.

(2) Претплатникот и по раскинувањето на претплатничкиот договор ќе биде одговорен за плаќање на сите трошоци кои биле направени од негова страна, а кои евентуално се фактурирани со задоцнување или се фактурирани, а не се платени од страна на претплатникот.

(3) При раскинување на претплатничкиот договор, претплатникот треба да ги врати комуникациските средства во сопственост на операторот и/или давателот на услуга во исправна состојба, која ја утврдува операторот и/или давателот на услуги при преземањето на средствата.

Член 23

Раскинување на претплатнички договор од страна на оператор и/или давател на услуги

Операторот и/или давателот на услуги може да го раскине претплатничкиот договор во рок определен во претплатничкиот договор, особено:

- поради неисполнување на обврските на претплатникот предвидени со претплатничкиот договор;

- доколку јавната комуникациска услуга се користи или е наменета да се користи за цел спротивно на условите од претплатничкиот договор;

- доколку претплатникот ја користи претплатничката линија и соодветните комуникациски услуги за давање на комуникациски услуги на трети корисници со одреден надомест, без претходно склучен соодветен договор со операторот и/или давателот на услуги;

- во случај на смрт на претплатникот, доколку правото за користење на услугата не е пренесено на друго лице во рок од 6 месеци;

- кога со судска одлука претплатникот се брише од соодветниот регистар;

- во случај на стечај или ликвидација, или неликвидност на претплатникот, доколку правото за користење на услугата не е пренесено на друго лице во рок определен од страна на операторот и/или давателот на услуги;

- во случај на користење и злоупотреба на услугите од страна на претплатникот за цел спротивна на Законот за електронските комуникации, прописите донесени врз основа на него и други закони и прописи констатирани од страна на надлежен орган;

- доколку операторот и/или давателот на услуги не е во состојба да ги обезбедува услугите поради дејство на виша сила подолго од 6 месеци.

III. ЈАВНИ ГОВОРНИ ТЕЛЕФОНСКИ УСЛУГИ

Член 24

Критериуми за одредување на јавни говорни услуги

(1) Јавната говорна услуга истовремено треба да ги задоволува следните критериуми:

- предмет е на комерцијална понуда, односно е услуга која се врши на пазарна основа со цел да се оствари добивка;

- мора да биде понудена јавно, односно мора да им се овозможи на сите корисници под недискриминаторски и јавно објавени услови;

- мора да се овозможува кон и од мрежни приклучни точки на јавна комуникациска мрежа, при што говорната комуникација е воспоставена меѓу две мрежни приклучни точки на јавна комуникациска мрежа во исто време. Тие мрежни приклучни точки ги претставуваат корисниците на услугите кои што користат броеви од Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија и плановите за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги на други држави.

(2) Исполнувањето на критериумите од став 1 на овој член го утврдува Агенцијата. Во случај на постоење на сомнеж во врска со исполнувањето на било кој од критериумите од став 1 на овој член, Агенцијата одредува дека се работи за јавна говорна услуга кога е исполнет барем еден од следните услови:

- услугата се рекламира како замена за јавна говорна услуга во јавна комуникациска мрежа;

- услугата на корисниците им изгледа како замена за јавна говорна услуга во јавна комуникациска мрежа;

- давателот на услугата гарантира еднакво ниво на доверливост и квалитет на говорот како и при јавна говорна услуга;

- услугата претставува единствен начин на кој корисниците на услуги можат да остварат пристап до јавна комуникациска мрежа.

Член 25

Доделување на претплатнички број

(1) Секоја претплатничка линија добива свој кориснички број кој го определува операторот, а по претходно добиено решение за доделување на броеви и серии

на броеви од страна на Агенцијата во согласност со Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги во Република Македонија.

(2) Операторот може да го промени корисничкиот број на претплатничката линија заради технички причини, без согласност на претплатникот, и го определува рокот во кој писмено или преку средствата за јавно информирање ќе го извести претплатникот пред да ја изврши промената. Во централите каде што постојат технички можности, се дава известување за промената на броевите, така што за време од 30 дена на секој повик упатен до стариот број се дава известување за настанатата промена со информација за новиот број. За претплатниците-правни лица, известувањето за настанатата промена на броевите се дава за време од 60 дена.

(3) Операторот го определува рокот во кој стариот претплатнички број не се доделува на друг претплатник.

(4) Промена на претплатничкиот број може да се изврши и по барање на претплатникот, со поднесување на писмено барање до операторот, доколку за тоа постојат технички можности, за што операторот и/или давателот на услуги може да наплати соодветен надоместок согласно својот ценовник.

(5) Претплатник може да се изјасни дали сака новиот претплатнички број да биде соопштуван од службата за информации и објавен во именикот на операторот. Доколку претплатникот не се изјасни, претплатничкиот број се објавува.

Член 26

Тонско бирање и идентификација на повикувачки и повикан број

(1) Операторот треба да им овозможи на своите крајни корисници тонско бирање, доколку истото е технички возможно или економски оправдано на начин и постапка утврдени во член 98 од Законот за електронските комуникации.

(2) Операторот и/или давателот на услуги треба да им овозможат на своите крајни корисници идентификација на повикувачки и повикан број, доколку истото е технички возможно или економски оправдано на начин и постапка утврдени во член 98 и 113 од Законот за електронските комуникации.

(3) Операторот и/или давателот на услуги не смее да ја менува информацијата за идентификација на повикувачки и повикан број.

Член 27

Законско следење на комуникации

Операторот и/или давателот на услуги треба на свој трошок да обезбеди соодветна опрема и интерфејс за законско следење на комуникациите, на начин и постапка определени со закон.

Член 28

Пристап до броеви на служби за итни повици

Операторот и/или давателот на услуги треба да обезбеди бесплатен пристап до броевите на службите за итни повици.

Член 29

Претплатнички пристап и користење на јавни говорни телефонски услуги во јавна фиксна телефонска мрежа

(1) Пристапот на претплатникот на јавна фиксна телефонска мрежа се обезбедува со приклучување на соодветна терминална опрема на мрежната приклучна точка на операторот и/или давателот на услуги.

(2) Операторот и/или давателот на услуги треба терминалната опрема на претплатникот да ја приклучи на јавната комуникациска мрежа во рокот определен со претплатничкиот договор.

(3) Приклучувањето го вршат овластени лица на операторот и/или давателот на услуги.

(4) Претплатникот треба за време на инсталирањето да им овозможи пристап на овластените лица на операторот и/или давателот на услуги во просториите каде ќе се инсталира терминалната опрема на претплатникот.

(5) Комуникациските средства (НТ уред, ПЦМ уред, двојничка кутија и друго) кои овозможуваат приклучување на терминалната опрема на претплатникот се составен дел на јавната комуникациска мрежа.

Член 30

Терминална опрема

(1) На јавната фиксна телефонска мрежа може да се приклучи единствено терминална опрема која ги задоволува барањата на техничките стандарди, изведбата и обележувањето, пропишани со Законот за електронските комуникации или пропис донесен врз основа на него.

(2) Претплатничката терминална опрема и инсталацијата се сместени на локација и објект на претплатникот. Нивното одржување е обврска на претплатникот.

(3) Изградбата или измената на претплатничката инсталација мора да се врши во согласност со важечките технички прописи, а по претходно добиена согласност од операторот и/или давателот на услуги.

Член 31

Преселување на претплатничка линија

(1) Претплатникот може со писмено барање до операторот и/или давателот на услуги да побара преселување на претплатничка линија на друга адреса во рамките на јавната комуникациска мрежа, во истото или во друго нумерациско подрачје на операторот и/или давателот на услуги.

(2) Доколку е технички можно операторот и/или давателот на услуги во определен рок ќе го изврши преселувањето со ист или со друг претплатнички број.

(3) Доколку преселувањето технички не е можно по барање на претплатникот линијата ќе биде исклучена од јавната комуникациска мрежа и претплатникот ќе има статус на претплатник на кого му мирува претплатничкиот однос. Во случај претплатничкиот однос да е ставен во мирување, претплатникот не плаќа месечна претплата.

(4) За преселување на телефонскиот приклучок, претплатникот плаќа трошоци за инсталирање на телефонскиот приклучок на јавната комуникациска мрежа на адресата каде што се преселува.

(5) Операторот и/или давателот на услуги може да го одбие барањето за преселување на телефонскиот приклучок на друга адреса на претплатници кои имаат неподмирени сметки кон него.

Член 32

Пристап и користење на јавни говорни телефонски услуги во јавна мобилна телефонска мрежа

(1) Поврзувањето на претплатникот на јавната мобилна телефонска мрежа се врши единствено преку СИМ картичка што му се дава на претплатникот со соодветен претплатнички број.

(2) Со воспоставување на претплатнички однос, претплатникот добива СИМ картичка, со чие активирање се остварува пристап до услугите на јавната мобилна телефонска мрежа.

(3) СИМ картичката се издава лично на претплатникот-физичко лице или на лице овластено за таа цел со нотарски заверено полномошно. За правни лица, СИМ картичката се издава на лице овластено за таа цел со полномошно издадено од правното лице.

(4) Претплатникот нема сопственички права врз СИМ картичката, ниту на информациите што се содржани во неа.

(5) Претплатникот треба да ја врати СИМ картичката на операторот и/или давателот на услуги секогаш кога тоа ќе биде побарано од него, а особено во случаи кога тоа се бара поради безбедносни причини, вонредна состојба или кога тоа е од јавен интерес, како и од причини поврзани со работењето на мрежата. Операторот и/или давателот на услуги го задржува правото да ја деактивира СИМ картичката, по претходно известување на претплатникот.

(6) Претплатникот треба веднаш и во писмена форма да го информира операторот и/или давателот на услуги во случај на губење, кражба или делумно оштетување или целосно уништување на СИМ картичката, или ако има основано сомневање дека неговиот личен кодиран број го дознале трети лица, со цел операторот и/или давателот на услуги привремено да ја деактивира СИМ картичката. Во секој случај, претплатникот е лично одговорен за сите повиди и услуги извршени преку СИМ картичката се до нејзиното деактивирање.

(7) Операторот и/или давателот на услуги треба во определен рок по приемот на известувањето од став 6 на овој член да ја деактивира СИМ картичката.

(8) Во случај на деактивирање на СИМ картичката, претплатникот и понатаму е одговорен за исполнување на обврските од претплатничкиот договор. Ваквата обврска престанува за претплатникот по истекот на рокот определен од страна на операторот и/или давателот на услуги под услов, претплатникот во тој временски период да не побара замена на таквата СИМ картичка. Доколку претплатникот не побара замена на изгубената или украдената СИМ картичка, по истекот на определен рок операторот и/или давателот на услуги може да го раскине претплатничкиот договор.

(9) Претплатникот ги надоместува трошоците за замената на СИМ картичката и за нејзиното повторно поврзување во мрежата во согласност со ценовникот на операторот и/или давателот на услуги.

Член 33

Роаминг

(1) Користењето на услугите во јавна мобилна телефонска мрежа е можно на територијата на Република Македонија покриена со мрежата на операторот и/или давателот на услуги, како и во други јавни мобилни телефонски мрежи (роаминг), доколку е склучен договор за роаминг помеѓу операторот и/или давателот на услуги и релевантните даватели на роаминг услуги и доколку претплатникот е корисник на роаминг услугата, како и доколку релевантниот давател на роаминг услуги ја обезбедува конкретната роаминг услуга.

(2) Кога претплатникот ја користи роаминг услугата, релевантниот давател на роаминг услуги е одговорен за квалитетот и расположливоста на услугите, како и областа на покривање.

(3) Цените во роаминг сообраќај ги дефинираат релевантните даватели на роаминг услуги, а истите се менуваат во зависност од промената на курсот на странските валути. На барање на претплатникот, операторот и/или давателот на услуги е должен да обезбеди информација за цените на роаминг услугите.

(4) Операторот и/или давателот на услуги ја врши наплатата на роаминг услугите по добивањето на известување од релевантниот давател на роаминг услуги.

IV. ЈАВНИ УСЛУГИ НА ГОВОР ПРЕКУ МРЕЖИ СО КОМУТАЦИЈА НА ПАКЕТИ (ИНТЕРНЕТ ПРОТОКОЛ И ДРУГИ ПРОТОКОЛИ)

Член 34

Пристап и користење на јавни услуги на говор преку мрежи со комутација на пакети (Интернет Протокол и други протоколи)

(1) Јавна услуга на говор преку мрежи со комутација на пакети претставува јавна говорна услуга ако се исполнети критериумите од член 24 на овој правилник.

(2) Претплатниците на јавната фиксна телефонска мрежа и на јавните мобилни телефонски мрежи кои што користат јавни услуги на говор преку мрежа со комутација на пакети, можат да пристапат до тие услуги преку јавна комуникациска мрежа со бирање на броеви доделени во согласност со Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија.

Член 35

Обврски на оператор со значителна пазарна моќ

(1) Операторот со значителна пазарна моќ, меѓу другото, и на пазарот за фиксни говорни телефонски мрежи и услуги треба да подготви и да објави технички, технолошки и комерцијални услови за пристап на давателите на услуги на говор преку мрежи со комутација на пакети за давање на услуги на крајни корисници на која било точка од својата комуникациска мрежа, каде што е технички можно, вклучувајќи и пристап на точки што не претставуваат мрежни завршни точки, во рок од 15 (петнаесет) дена од денот на влегување во сила на овој правилник.

(2) Техничките, технолошките и комерцијалните услови за пристап на крајните корисници на давателите на услуги на говор преку мрежи со комутација на пакети на точки што не претставуваат мрежни завршни точки на јавната комуникациска мрежа на операторот со значителна пазарна моќ се содржани во референтната понуда за интерконекција (RIO-Referent Interconnection Offer).

(3) Условите за пристап од став 2 на овој член ги одобрува Агенцијата.

Член 36

Обврски на давател на услуга на говор преку мрежи со комутација на пакети

(1) Давателот на јавни услуги на говор преку мрежи со комутација на пакети склучува договор за интерконекција со оператор.

(2) Давателот на јавни услуги на говор преку мрежи со комутација на пакети може да склучи договор со оператор врз комерцијална основа, а согласно техничките, технолошките и комерцијалните услови за пристап од став 1 на член 35 на овој правилник, во случај кога обемот на сообраќај меѓу него и операторот не ја надминува вредноста од 0,12 Erl по говорен канал на претплатничката линија.

(3) Договорот од став 2 на овој член треба да ги содржи податоците утврдени во член 9 од овој правилник.

(4) Давателот на јавни услуги на говор преку мрежи со комутација на пакети е должен при рекламирањето и маркетиншкото претставување на своите услуги и во претплатничкиот договор јасно да даде информации за квалитетот на услугата на говор преку мрежи со комутација на пакети и можноста за исполнување на обврските од член 25, член 26, член 27 и член 28 на овој правилник.

V. ЈАВНИ УСЛУГИ НА ИЗНАЈМЕНИ ЛИНИИ

Член 37

Пристап и користење на јавни услуги на изнајмени линии

(1) Услугата на давање под наем на изнајмени линии е услуга на употреба на изнајмени линии кои што оператор и/или давател на услуги му ги нуди на претплатникот на негово барање и согласно посебен договор.

(2) Изнајмените линии на операторот со значителна пазарна моќ, меѓу другото, и на пазарот на изнајмени линии особено го вклучуваат минималниот пакет на изнајмени линии утврден во Правилникот за начинот и

постапката за обезбедување на минимален пакет на изнајмени линии ("Службен весник на РМ" бр. 106/05). Целата линија меѓу точките А и Б се смета за единствена изнајмена линија, без оглед на бројот на спојни комуникациски линии и вид на линии, како и има единствена ознака и се наплатува како целина.

(3) Комуникациските линии на оператор и/или давател на услуги кои што се употребуваат за приклучување на претплатничката терминална опрема и/или на комуникациските средства на тој оператор и/или давател на услуги, не се сметаат за изнајмени линии.

VI. РАДИОКОМУНИКАЦИСКИ УСЛУГИ

Член 38

Пристап и користење на јавни радиокомуникациски услуги

(1) Оператор и/или давател на јавни радиокомуникациски услуги е должен да обезбеди одобрение за користење на радио фреквенции кое го издава Агенцијата согласно член 58 од Законот за електронските комуникации.

(2) Јавни радиокомуникациски услуги можат да се вршат меѓу другото и преку фиксна сателитска служба која користи VSAT (Very Small Aperture Terminal) радиостаница или преку мобилна сателитска служба која користи мобилна сателитска комуникациска мрежа која опфаќа:

- мобилни сателитски терминални станици;
- сателитски сегмент, т.е. транспондер на сателитот во земјина орбита;
- земска сателитска станица која овозможува меѓусебно поврзување на мобилни терминални уреди и нивно поврзување со јавна фиксна телефонска мрежа.

(3) Операторот и/или давателот на услуги на своите претплатници им доделува претплатнички броеви кои што му ги доделила Агенцијата согласно Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија или му ги доделило националното регулаторно тело на државата каде што е лоцирана земската сателитска станица на операторот.

VII. ЈАВНИ УСЛУГИ ЗА ДИСТРИБУЦИЈА НА РАДИО И ТЕЛЕВИЗИСКИ ПРОГРАМИ ПРЕКУ КАБЕЛСКА МРЕЖА

Член 39

Обврски на оператор и/или давател на јавни услуги за дистрибуција на радио и телевизиски програми

(1) Операторот и/или давателот на услуги кој врши дистрибуција на радио и телевизиски програми преку кабелска мрежа треба да ја гради кабелската мрежа на начин со кој ќе им се овозможува претплатнички приклучок на сите субјекти кои што постојат на подрачјето на неговото работење.

(2) Операторот и/или давателот на услуги не смее да оневозможи приклучување на мрежата, кога за тоа постојат технички можности.

(3) Дистрибуција на радио и телевизиски програми, операторот и/или давателот на услуги врши истовремено, целосно и без промени во содржината и непрекинато.

(4) Операторот и/или давателот на услуги може да овозможи прием на посебно одредени програмски целини или канал на барање на претплатникот за одреден надомест.

(5) Оператор и/или давател на услуги не може да исклучи постоечки заеднички антенски систем во стамбена или деловна зграда, ниту пак да го користи како дистрибутивна мрежа, освен во случај на меѓусебен договор со имателот на заедничкиот антенски систем.

(6) На барање на претплатник, операторот и/или давателот на услуги од став 1 на овој член треба да обезбеди техничка можност за забрана на пристап до одредени канали или да обезбеди код за нивно активирање.

VIII. ЈАВНИ УСЛУГИ ЗА ПРЕНОС НА ПОДАТОЦИ

Член 40

Пристап и користење на јавна услуга за пренос на податоци

(1) Јавна услуга за пренос на податоци се состои во приклучување на терминалната опрема за податоци на мрежната приклучна точка на јавна комуникациска мрежа за:

- размена на податоци помеѓу терминалната опрема или збир од уреди за пренос на податоци приклучени на крајната приклучна точка на јавната комуникациска мрежа;
- пристап до информациски, деловни, телематски и други услуги достапни на јавните комуникациски мрежи; и
- пристап до друга јавна комуникациска мрежа.

(2) Корисниците можат да пристапат кон користење на услугите од став 1 на овој член преку изнајмена линија, јавна комуникациска телефонска мрежа со употреба на броеви доделени во согласност со Планот за нумерација ("Службен весник на РМ" бр. 58/05), со пристап со широк опсег преку xDSL, оптика и други приклучоци на јавна фиксна телефонска мрежа, со безжичен пристап на точки од јавна комуникациска мрежа или на сличен начин.

(3) Давателот на услугата за пренос на податоци има право да бара од операторот кој што има локална пристапна мрежа во xDSL технологија, поделен пристап со цел на корисниците на своите услуги да им овозможи пристап со широк опсег.

(4) Оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар на јавна фиксна мрежа е должен да изработи референтна понуда за разврзан пристап на локална јамка и во неа да ги објави условите за поделен пристап на даватели на услуги за пренос на податоци на својата комуникациска мрежа, почитувајќи ги принципите на недискриминација, транспарентност и ориентираност на цените според трошоците.

IX. УСЛУГИ СО ПОСЕБНА ЦЕНА НА ЧИНЕЊЕ

Член 41

Пристап и користење на услуги со посебна цена на чинење

Услуги со посебна цена на чинење може да дава давател на услуги со посебна цена на чинење кому Агенцијата му доделила број за услуга со посебна цена на чинење согласно одредбите од Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги во Република Македонија, врз база на природата и содржината на услугите, согласно описот на услугата даден во барањето.

Член 42

Одбивање на барање

Агенцијата може да одбие барање за доделување на број за услуга со посебна цена на чинење доколку:

а) подносителот на барањето е давател на услуга со посебна цена на чинење за кој е констатирано дека ги прекршил одредбите од овој правилник, и

б) подносителот на барањето е директно или индиректно поврзан со давател на услуга со посебна цена на чинење од точка а) на овој член.

Член 43

Одземање на право

(1) Агенцијата може да му го одземе правото на давател на услуга со посебна цена на чинење за користење на доделен број за услуга со посебна цена на чинење ако:

- а) не се почитуваат условите за доделување;

б) не се почитуваат прописите кои се во сила;
в) не се платени надоместоците за доделување на бројот за услуга со посебна цена на чинење;
г) надлежен орган констатира дека давателот на услуга со посебна цена на чинење ги прекршил одредбите на овој правилник.

(2) Одземањето на бројот за услуга се врши со исклучување од сообраќај од страна на операторот кој што го опслужува давателот на услуга со посебна цена на чинење, а по писмено известување на Агенцијата.

Член 44

Времен прекин на давање на услуга

При утврдена злоупотреба, надлежен орган може да побара операторот што го опслужува давателот на услуга со посебна цена на чинење да изврши времен прекин на пристапот до бројот на давателот на услуга со посебна цена на чинење.

Член 45

Обврски на операторот

(1) Операторот обезбедува:
- минимални технички услови за обезбедување на услугата со посебна цена на чинење, кои опфаќаат;
- барања за усогласеност на квалитет на опремата,
- предвидување на минимален потребен број на линии за проектиран или генериран сообраќај,
- мерење на сообраќајот;
- пренос на повиците од своите корисници до давателот на услуга со посебна цена на чинење преку својата јавна комуникациска мрежа доколку операторот директно го опслужува давателот на услуга со посебна цена на чинење;
- проследување на услугата на давателот на услуга со посебна цена на чинење до корисникот без навлегување во нејзината содржина, точност, намена и цел.

(2) Пристап до давател на услуга со посебна цена на чинење од корисници на други оператори на територијата на Република Македонија се обезбедува со посебен договор меѓу операторите.

(3) Пресметување и распределба на приходот остварен од услугата со посебна цена на чинење, како и начинот на наплата и висината на цената на услугата со посебна цена на чинење од крајниот корисник ќе се реализира во меѓусебен договор помеѓу операторот и давателот на услугата со посебна цена на чинење.

(4) Доколку операторот склучува договор со давателот на услуга со посебна цена на чинење на негово барање, истиот треба да биде на недискриминаторска основа за исти или слични услуги со посебна цена на чинење, но не и со даватели на услуги со посебна цена на чинење кои вршеле измама кон крајните корисници констатирана од надлежен орган.

(5) Операторот може да го ограничи времетраењето на повик кон услугата со посебна цена на чинење, со цел за заштита на своите преплатници од злоупотреби.

Член 46

Обврски на давателот на услуга со посебна цена на чинење

(1) Давателот на услуга со посебна цена на чинење во целост ја презема одговорноста за производство и проследување на информациите на корисникот на услугата и одговара за содржината, точноста и начинот на предавање на информациите, водејќи сметка за начелото на моралот и етиката.

(2) Давателот на услуга со посебна цена на чинење треба да обезбеди опрема со соодветни технички карактеристики на начин што нема штетно да влијае врз јавните комуникациски мрежи и ќе биде во согласност со прописите и минималните технички услови кои се побарани од операторот и со одредбите од овој правилник.

Член 47

Рекламирање и промотивен материјал

(1) Услугите со посебна цена на чинење и промотивниот материјал мора да бидат во согласност со закон и друг пропис и не смеат да овозможат или да поттикнат нешто што е на било каков начин противзаконско.

(2) Времето на работење мора да биде наведено во промотивниот материјал, освен ако услугата во живо е достапна 24 часа дневно.

(3) Промоцијата не смее да биде насочена првенствено кон лица на возраст помала од 18 години или да ги поттикнува нив да ја повикуваат услугата, освен доколку услугата не е наменета исклучиво за малолетни лица.

(4) Услугата и промотивниот материјал особено не смеат:

- да содржат материјал што поттикнува насилство, садизам или суровост или што е по карактер одбивен или застрашувачки;

- да резултираат со какво било навлегување во приватноста на корисниците, да создаваат чувство на страв или немир, да поттикнуваат расна, верска и национална нетрпеливост, да предизвикуваат омраза, деградирање или понижување, да ја поттикнуваат или олеснуваат проституцијата;

- да ги злоупотребат психо-физичките карактеристики или особини на корисниците.

Член 48

Начин на рекламирање на повикувачкиот број и цената на услугата

Во целиот промотивен материјал, бројот за пристап до услугата и цената на услугата со посебна цена на чинење, мораат да бидат претставени на начин што истите ќе бидат веднаш препознаени како број за услуга со посебна цена на чинење.

Член 49

Обврска за соодветна промоција на услугата

(1) Давателот на услуга со посебна цена на чинење мора да ги направи сите разумни обиди со кои ќе биде гарантирано дека промотивниот материјал нема да стигне до оние за кои тој или услугата што се промовира би биле несоодветни.

(2) Давателот на услуга со посебна цена на чинење мора да ги направи сите разумни обиди со кои ќе се гарантира дека неговата услуга не се промовира на несоодветен начин.

Член 50

Промоција и реклама на услугата преку електронски медиуми

Промоцијата и рекламата преку радио, телевизија, телетекст, телефон, факс, интернет, услуга за кратки пораќи, електронска пошта и друга форма на комуникација поврзана со електронските медиуми, треба да биде во согласност со одредбите од овој правилник на начин што е најприфатлив и најсоодветен за применетата технологија.

Член 51

Промоција и реклама на услугата преку печатени медиуми

Во случај на промоции и реклами што се појавуваат во печатени медиуми, давателот на услуга со посебна цена на чинење мора да ги направи сите разумни обиди со кои ќе биде гарантирано почитувањето на одредбите од овој правилник, а особено:

- услугата не смее неразумно да се одложува или откажува;

- услугата и промотивниот материјал не смеат да бидат од таков карактер што неоправдано поттикнуваат на повици од корисници за кои што услугата не е наменета;

- услугата не смее да содржи неточни информации и мора да им биде јасно презентирани на корисниците кога последен пат биле ажурирани информациите што се временски ограничени.

Член 52

Информации за цената на услугата

(1) Давателот на услуга со посебна цена на чинење мора да обезбеди унифицирана цена на услугата за корисници од јавни комуникациски мрежи на различни оператори.

(2) Давателот на услуга со посебна цена на чинење мора во целиот промотивен материјал јасно да ја назначи цената на повикот кон секоја од услугите.

(3) Информацијата за цената што е во текстуален формат мора да биде лесно пристапна, видлива, дадена во ист правец како и бројот за пристап до услугата со големина не помала од 50% од големината на цифрите на бројот за пристап и претставена на начин што нема да бара дополнително детално разгледување, при тоа експлицитно мора да биде наведено дали во презентираниот информација за цената е вклучен ДДВ.

(4) Во случај на промоции пренесувани за време на телевизиска програма, информацијата за цената мора да се соопшти на начин ист или сличен како што е соопштена информацијата за бројот за пристап до услугата и постојано визуелно јасно да бидат прикажани на екранот.

(5) Давателот на услуга со посебна цена на чинење со тарифирање по времетраење мора да стави кратка и јасна порака за цената на почетокот на давањето на услугата, која не смее да биде подолга од 20 секунди.

(6) Давателот на услуга со посебна цена на чинење со тарифирање по настан мора да даде јасен сигнал или информација дека повикот кон услугата е успешно остварен.

Член 53

Надзор над квалитетот на услугата

(1) Давателот на услуга со посебна цена на чинење во врска со надзорот над квалитетот на услугата со посебна цена на чинење е обврзан:

- да гарантира дека сите повици ефикасно ги надгледува контакт-оператор;

- постојано без прекин да ги снима сите повици кон услуги во живо (аудио снимка) исклучиво со цел да се овозможи доказ во случај на жалби и приговори од корисниците во постапка која е поведена од страна на надлежен судски или друг државен орган и да ги чува таквите снимки најмалку за период од 1 година;

- за услуги со снимена содржина, снимката и датумот на снимката да ги чува најмалку за период од 6 (шест) месеци исклучиво со цел да се овозможи истрага за жалбите и приговорите од корисниците во доказна постапка која е поведена од страна на надлежен судски или друг државен орган;

- да обезбеди ефикасна постапка за заштита на снимените податоци од пристап од неовластени лица и обезбедување на докази за снимениот материјал;

- веднаш да го прекине давањето на услугата доколку снимањето прекине во било кое време и од било која причина.

(2) Аудио снимката за повиците треба да содржи и податоци за датум, време на започнување на повикот, времетраење на повикот и повикувачки број на корисникот на услугата.

(3) Корисникот на услугата може да побара да не се врши снимање на повикот, при што ќе нема право на приговор на услугата.

Член 54

Водење на услуга во живо - разговарање

(1) Давателот на услуга со посебна цена на чинење за услуга во живо е должен:

- да обезбеди секој повикувач при поврзувањето да добива кратка воведна порака за деталите на сите тропици за повикот во согласност со член 52 став (5) од овој правилник;

- да обезбеди секој повикувач за време на давање на услугата во живо да добива инфо-сигнал на секоја минута разговор;

- активно да ги одврка повикувачите од барање или давање и да не дава лични податоци, податоци за работни места, адреси или телефонски броеви, или договарање или обиди за договарање било каков состанок додека се поврзани на услугата во живо;

- да прави разумни обиди да ги спречи лицата помлади од 18 години да учествуваат во било каква услуга во живо наменета за возрастни, во спротивно ако се сомнева дека повикувачот е помлад од 18 години, давателот на услугата со посебна цена на чинење мора да го прекине повикот;

- да превземе соодветни мерки и постапки за препознавање и прекин на повиците што се прават без дозвола на лицето кое што плаќа за повикот;

- доколку повикувачот е поврзан на услугата во живо - разговор за значителен временски период без да зборува, мора да биде поттикнат да почне да зборува, во спротивно врска да му се прекине.

(2) Услугите за разговарање не смеат да се промовираат како услуги од сексуално забавен карактер и давателот на услуга со посебна цена на чинење мора да ги искористи сите разумни начини да ги спречи разговорите што се од таква природа.

(3) Давателот на услуги со посебна цена на чинење мора да води сметка да има минимум еден контакт-оператор што ќе врши надзор над 20 повикувачи. Контакт-операторите можат да учествуваат во разговорите.

(4) Давателот на услуга со посебна цена на чинење мора да води сметка повикувачите да имаат пристап до услугите за разговарање само кога услугата ќе биде директно повикана. Повикувачите не можат да бидат поврзани на услуга за разговарање преку другите услуги со посебна цена на чинење, ниту пак повикувачите на услугата за разговарање можат да бидат поврзани кон другите услуги со посебна цена на чинење преку тие услуги.

Член 55

Услуги во живо за сексуална забава

(1) Услугите во живо за сексуална забава се услуги со посебна цена на чинење од сексуална природа или било какви услуги за кои промотивниот материјал е од сексуална природа, или директно покажува или упатува на тоа дека услугата е од сексуален карактер.

(2) До услугите во живо за сексуална забава може да се пристапи единствено преку броеви кои што се назначени дека обезбедуваат пристап до услуги од таков карактер.

(3) Давателот на услуга со посебна цена на чинење е обврзан да не дава информации за контакт и активно да ги одврка повикувачите од барање или давање и да не дава лични податоци, податоци за работни места, адреси или телефонски броеви, или договарање или обиди за договарање било каков состанок додека се поврзани на услугата во живо.

Член 56

Напревари и други наградни игри

(1) Давателот на услуга со посебна цена на чинење за услуги за натпревари и други наградни игри мора да има соодветна дозвола од надлежен орган за давање услуги со ваков карактер.

(2) Услугите за натпревари и промотивниот материјал не смеат да имплицираат дека сигурно ќе се добие награда, како и нереално да ја прикажуваат можноста за добивање на наградата.

(3) Во промотивниот материјал мора јасно да бидат наведени сите информации што можат да влијаат врз одлуката за учество, особено за следново:

- траење на натпреварот или наградната игра;
 - сите значајни услови, вклучувајќи ги сите ограничувања на бројот на учества или награди што можат да се добијат;
 - соодветен опис на наградите, и другите работи што им се нудат на сите учесници или на мнозинството учесници, вклучувајќи го бројот на главните награди;
 - сите позначајни ограничувања во поглед на правото на учество;
 - сите позначајни трошоци што корисникот не очекува дека тој самиот ќе ги плати во однос на подигање, испорака или користење на наградата или предметот.
- (4) По давањето на сите потребни информации за подигање на наградата, недавањето на точниот одговор мора веднаш да резултира со принуден прекин на услугата.

Х. КВАЛИТЕТ НА ЈАВНИ КОМУНИКАЦИСКИ УСЛУГИ

Член 57

Обврска за квалитет на јавни комуникациски услуги

(1) Операторот и/или давателот на услуги треба да обезбеди квалитет на јавните електронски комуникациски услуги во согласност со Законот за електронските комуникации и овој правилник.

(2) Операторот и/или давателот на услуги треба да обезбеди квалитетно и непрекинато користење на услугите.

(3) Операторот и/или давателот на услуги, во согласност со општите услови за работење, ја утврдува организацијата и работното време на своите продажни места за продажба на јавни електронски комуникациски услуги, при тоа водејќи сметка за потребите на своите корисници.

Член 58

Параметри за квалитет на јавни говорни услуги

(1) Операторот и/или давателот на јавни говорни услуги е должен податоците кои се однесуваат на параметрите за квалитет на јавните говорни услуги да ги достави до Агенцијата и да ги објави на својата веб-страница најдоцна до 31 март за претходната година.

(2) Параметрите за квалитет на јавните говорни услуги од став (1) на овој правилник се дадени во Прилог кој е составен дел на овој правилник.

(3) Операторот и/или давателот на услуги е должен податоците од став (1) на овој член да ги достави до Агенцијата и на нејзино барање во рок од 30 (триесет) дена од денот на приемот на барањето.

(4) Агенцијата ја проверува точноста и вистинитоста на доставените податоци и на својата веб-страница ги објавува споредбените податоци за параметрите за квалитет на јавните говорни услуги на сите оператори и/или даватели на јавни говорни услуги.

(5) Агенцијата може да му наложи на оператор и/или давател на јавни говорни услуги мерки за подобрување на одделен параметар во согласност со Законот за електронските комуникации и овој правилник.

ХИ. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 59

Преодна одредба

Операторите и/или давателите на услуги се должни во рок од 30 (триесет) дена од денот на влегување во сила на овој правилник да ги објават податоците во врска со општите услови за пристап и користење, цените и тарифите и параметрите за квалитет на јавните комуникациски услуги утврдени со овој правилник.

Член 60

Влегување во сила

Овој правилник влегува во сила со денот на неговото објавување во "Службен весник на Република Македонија".

По влегувањето во сила, Правилникот ќе биде објавен на веб-страницата на Агенцијата.

Бр. 13/69 Агенција за електронски комуникации
28 декември 2005 година Претседател на Комисијата,
Скопје **Софче Јовановска, с.р.**

ПРИЛОГ 1

ПАРАМЕТРИ ЗА КВАЛИТЕТ НА ЈАВНИ ГОВОРНИ КОМУНИКАЦИСКИ УСЛУГИ

Операторите на јавни говорни комуникациски мрежи и/или давателите на јавни говорни комуникациски услуги, мораат да ги објавуваат мерењата на сите параметри за квалитет на услугите наведени во упатството на ETSI EG 201 769-1. Мерењата на параметрите за квалитет на услугите се вршат на начин и според постапка утврдена во упатството на ETSI EG 201 769-1, во согласност со табела 1. Мерењата на параметрите за квалитет на услугите опфаќаат:

- време на почетно приклучување;
- број на пречки на претплатничка линија;
- време на отстранување на пречка;
- број на неуспешни повици;
- време на воспоставување на повик;
- време на одговор на операторска услуга;
- време на одговор на служба за информации;
- однос на јавни телефонски говорници во исправна состојба и вкупен број на јавни телефонски говорници;
- приговори од претплатници за висина на сметката.

Параметар	Дефиниција	Мерна метода
време на почетно приклучување	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
број на пречки на претплатничка линија	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
време на отстранување на пречка	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
број на неуспешни повици	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
време на воспоставување на повик	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
време на одговор на операторска услуга	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
време на одговор на служба за информации	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
однос исправни/вкупен број на јавни говорници	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
приговори од претплатници за висина на сметката	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1

ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

4.

Врз основа на член 19 став 2 точка 8 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на РМ“ бр. 38/96, 9/97, 6/02 и 40/03) и член 21 став 2 алинеја 10 од Статутот на ЈП Службен весник на РМ, Управниот одбор на 31-та седница одржана на ден 25.11.2005 година, донесе

О Д Л У К А ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦЕНАТА НА ГОДИШНАТА ПРЕТПЛАТА НА СЛУЖБЕНОТО ГЛАСИЛО „СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ ЗА 2006 ГОДИНА

Член 1

Со оваа одлука се утврдува цената на годишната претплата за службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“ за 2006 година.

Член 2

Цената на годишната претплата за 2006 година за службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“ за домашни правни и физички лица се утврдува на 9.200,00 денари, со можност за плаќање на рати.

Член 3

Цената на годишната претплата за 2006 година, за службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“ за правни и физички лица со седиште или живеалиште во странство се утврдува на 295,00 EUR.

Член 4

Претплатниците од член 2 на оваа одлука, кои ќе изразат желба во текот на 2006 година да го зголемат, односно намалат бројот на службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“ или да се претплатат во текот на 2006 година за пократок период од 12 месеци, цената се утврдува во износ од 920,00 денари на месечно ниво.

Член 5

Во цената утврдена од член 2 и 4 од оваа одлука е пресметан и данокот на додадена вредност.

Член 6

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се објави по давањето согласност од Владата на Република Македонија, со примена од 01.01.2006 година.

Бр. 02-5681/1
25 ноември 2005 година
Скопје

Управен одбор
Претседател,
Ванчо Марковски, с.р.

5.

Врз основа на член 19 став 2 точка 8 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на РМ“ бр. 38/96, 9/97, 6/02 и 40/03) и член 21 став 2 алинеја 10 од Статутот на ЈП Службен весник на РМ, Управниот одбор, на 31-та седница одржана на ден 25.11.2005 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦЕНАТА НА ГОДИШНАТА ПРЕТПЛАТА НА РЕГИСТАРОТ НА ПРОПИСИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2006 ГОДИНА

Член 1

Со оваа одлука се утврдува цената на годишната претплата на Регистарот на прописи на Република Македонија за 2006 година, во издание на ЈП Службен весник на Република Македонија, Скопје.

Член 2

Цената на годишната претплата за 2006 година за Регистарот на прописи на Република Македонија за домашни правни и физички лица се утврдува на 3.700,00 денари, со можност за плаќање на рати.

Член 3

Цената на годишната претплата за 2006 година, на Регистарот на прописи на Република Македонија за правни и физички лица со седиште или живеалиште во странство се утврдува на 90,00 EUR.

Член 4

Во цената утврдена од член 2 од оваа одлука е пресметан и данокот на додадена вредност.

Член 5

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се објави по давањето согласност од Владата на Република Македонија, со примена од 01.01.2006 година.

Бр. 02-5675/1
25 ноември 2005 година
Скопје

Управен одбор
Претседател,
Ванчо Марковски, с.р.

6.

Врз основа на член 19 став 2 точка 8 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на РМ“ бр. 38/96, 9/97, 6/02 и 40/03) и член 21 став 2 алинеја 10 од Статутот на ЈП Службен весник на РМ, Управниот одбор, на 31-та седница одржана на ден 25.11.2005 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦЕНАТА ЗА ОБЈАВУВАЊЕ НА ОГЛАСИ, АКТИ И НЕВАЖЕЧКИ ДОКУМЕНТИ ВО СЛУЖБЕНОТО ГЛАСИЛО „СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ ЗА 2006 ГОДИНА

Член 1

Со оваа одлука се утврдува цената за објавување на огласи, акти и неважечки документи во службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“ за 2006 година.

Член 2

Цената за објавување на огласи, акти и неважечки документи кои се објавуваат со надоместок, согласно член 10 од Законот за објавување на законите и другите прописи и акти во „Службен весник на Република Македонија“ („Службен весник на РМ“ бр. 56/99 и 43/2002), се утврдува со Тарифата за висината на цената за објавување на огласи, акти и неважечки документи во „Службен весник на Република Македонија“ за 2006 година, која е составен дел на оваа одлука.

Член 3

Во цената утврдена од член 2 на оваа одлука е пресметан и данокот на додадена вредност.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се објави по давањето согласност на Владата на Република Македонија.

Бр. 02-5676/1
25 ноември 2005 година
Скопје

Управен одбор
Претседател,
Ванчо Марковски, с.р.

Т А Р И Ф А
ЗА ВИСИНАТА НА ЦЕНАТА ЗА ОБЈАВУВАЊЕ НА ОГЛАСИ, АКТИ И НЕВАЖЕЧКИ ДОКУМЕНТИ
ВО “СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ ЗА 2006 ГОДИНА

Р. бр.	ТИП НА ОГЛАС	ШИФРА	ИЗНОС
	ОБЈАВУВАЊЕ НА ОГЛАСИ И АКТИ		
1.	ОСНОВАЊЕ (запишување на друштва и други правни лица)	501	910,00
2.	ПРОМЕНА ВО СУДСКИОТ РЕГИСТАР (на друштва и други правни лица)	502	580,00
3.	УПИС ВО РЕГИСТАРОТ НА КОМОРАТА	503	650,00
4.	УСОГЛАСУВАЊЕ НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА СО ЗТД	505	1.160,00
5.	ПОВИКУВАЊЕ НА ДОВЕРИТЕЛИ-ЛИКВИДАЦИЈА НА ТД	508	770,00
6.	ДРУГИ ОГЛАСИ ЗА ПРЕТПР. ИТД (известување за откуп на акции, за стекнато мнозинско учество на акции, повикување поранешни содруж. акционери при поделба-спојување на друштва и друго)	509	770,00
7.	ЈАВНИ ПОВИЦИ (за објавена една страна во весникот)	601	6.500,00
8.	ОБЈАВИ, ПОВИЦИ, ОГЛАСИ И ДР. ТЕКСТОВИ СПОРЕД ЗАКОНОТ ЗА ТД (за објавена една страна во весникот)	602	6.500,00
9.	ИЗМЕНА-ИСПРАВКА (КОРЕКЦИЈА) (за објавена една страна во весникот)	603	6.500,00
10.	ЛИСТА НА ЛЕКОВИ (за објавена една страна во весникот)	604	6.500,00
11.	ЦЕНОВНИК-ТАРИФНИК (за објавена една страна во весникот)	605	6.500,00
12.	ЗАПИШ. ВО РЕГИС. НА ПРЕТСТАВНИШТВА НА СТРАНСКИ ЛИЦА	606	1.900,00
13.	ОДЛУКА-И (за објавена една страна во весникот)	608	6.500,00
14.	ПРАВИЛНИК (за објавена една страна во весникот)	609	6.500,00
15.	КОЛЕКТИВЕН ДОГОВОР-СПОГОДБА НА НИВО НА РАБОТОДАВЕЦ (за објавена една страна во весникот)	610	6.500,00
16.	СООПШТЕНИЕ, ИЗВЕСТУВАЊЕ (за објавена една страна во весникот)	612	6.500,00
17.	РЕШЕНИЕ ЗА ПОЧЕТ. СО РАБОТА НА НОТАРИ (за објавена една страна во весникот)	613	6.500,00
18.	КОНКУРС за полагање нотарски испити (за објавена една страна во весникот)	614	6.500,00
19.	ИЗВЕШТАЈ ЗА ГОДИШНА СМЕТКА, БИЛАНС НА УСПЕХ, БИЛАНС НА СОСТОЈБА (за објавена една страна во весникот)	617	6.500,00
20.	СТАТУТ-И, СТАТУТАРНА ОДЛУКА (за објавена една страна во весникот)	618	6.500,00
21.	КОНКУРС ЗА ИМЕНУВАЊЕ НА НОТАРИ (за објавена една страна во весникот)	620	6.500,00
22.	ОДЛУКА ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА НА ДРУШТВОТО	621	650,00
23.	ОДЛУКА ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА НА ДРУШТВОТО	622	650,00
24.	ОТВОРЕН-И ПОВИК-ЦИ (за објавена една страна во весникот)	628	6.500,00
25.	ПОНИШТУВАЊЕ-СТОРНО (за објавена една страна во весникот)	629	6.500,00
26.	МЕЃУНАРОДЕН КОНКУРС, ПОВИК (за објавена една страна во весникот)	630	6.500,00
27.	ОГЛАС (за објавена една страна во весникот)	634	6.500,00
28.	ОДЛУКА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА МАЛОПРОДАЖНАТА ЦЕНА НА ЦИГАРИ	636	2.600,00
29.	ПЛАН, СПОГОДБА ЗА ПРИСОЕДИНУВАЊЕ, СПОЈУВАЊЕ НА ДРУШТВА (за објавена една страна во весникот)	640	6.500,00
30.	ОГРАНИЧЕН ПОВИК (за објавена една страна во весникот)	641	6.500,00
31.	ДОПОЛНУВАЊЕ (за објавена една страна во весникот)	642	6.500,00
32.	ПЛАН, СПОГОДБА ЗА ПОДЕЛБА НА ДРУШТВА (за објавена една страна во весникот)	643	6.500,00
33.	СУДСКИ ОГЛАС-И	700	650,00
34.	ЛИКВИДАЦИЈА	701	770,00
35.	СТЕЧАЈ	702	770,00
36.	РЕГИСТРАЦИЈА НА ЗДРУЖЕНИЈА НА ГРАЃАНИ И ФОНДАЦИИ	705	650,00
37.	СУДСКИ ОГЛАС ЗА ЈАВНА ПРОДАЖБА-ЛИЦИТАЦИЈА	706	650,00
38.	ПРЕСТАНОК-ЛИКВИДАЦИЈА НА ТД (УПИС НА ЛИКВИДАТОР)	708	770,00
39.	РЕГИСТРАЦИЈА НА ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ	709	650,00
40.	НОТАРСКИ ОГЛАСИ	801	650,00
41.	ОГЛАС ЗА ЗАСНОВАЊЕ НА ЗАЛОГ (по Законот за договорен залог)	802	900,00
42.	ОБЈАВА ЗА ИЗВРШЕНА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ЗАЛОГ (по Законот за дог. залог)	803	900,00
43.	ПРЕСТАНОК ЗА ВРШЕЊЕ САМОСТОЈНА ЗАНАЕТЧИСКА ДЕЈНОСТ	200	250,00
	ОБЈАВУВАЊЕ НА НЕВАЖЕЧКИ ДОКУМЕНТИ		
1.	ЛИЧНИ КАРТИ	100	200,00
2.	ПАСОШИ		
	- за државјани на РМ со живеалиште во земјата	101	250,00
	- за државјани на РМ со живеалиште во странство *	101	(15 EUR)
3.	ЧЕКОВИ ОД ТЕКОВНА СМЕТКА	102	125,00
4.	РАБОТНА КНИШКА	103	125,00
5.	ВОЕНА КНИШКА	104	125,00

* Доколку се уплатува во странство, а поради трошоци за банкарска провизија, цената изнесува 15 евра, а доколку се уплатува во РМ, цената е 250,00 денари.

6.	ЧЕКОВНА КАРТИЧКА	105	125,00
7.	СВИДЕТЕЛСТВО-А	106	125,00
8.	УЧЕНИЧКА КНИШКА	107	125,00
9.	ИНДЕКС	108	125,00
10.	ДОЗВОЛА ЗА ПОСЕДУВАЊЕ НА ОРУЖЈЕ	109	125,00
11.	ДИПЛОМА	110	125,00
12.	СТУДЕНТСКА ЛЕГИТИМАЦИЈА	111	125,00
13.	ОПШТ ДОКУМЕНТ	112	125,00
14.	ШТЕДНА КНИШКА	113	125,00
15.	ВОЕНА ЛЕГИТИМАЦИЈА	114	125,00
16.	УВЕРЕНИЕ	115	125,00
17.	ДЕВИЗНА ШТЕДНА КНИШКА	116	125,00
18.	ДАНОЧНА КАРТИЧКА	117	250,00
19.	ЦЕМТ ДОЗВОЛА	119	250,00
20.	АДР ДОЗВОЛА	120	250,00
21.	СЕРТИФИКАТ	121	390,00
22.	ПОЛИСА	122	125,00
23.	ОРУЖЕН ЛИСТ	125	125,00
24.	РЕШЕНИЕ-ОДОБРЕНИЕ ЗА ВРШЕЊЕ ЗАНАЕТЧИСКА ДЕЈНОСТ	301	250,00
25.	РЕШЕНИЕ ЗА РАБОТА НА ПРЕТСТАВНИШТВО НА СТРАНСКО ЛИЦЕ	302	450,00
26.	РЕШЕНИЕ ЗА КОМПЕНЗАЦИОНИ РАБОТИ ВО СТРАНСТВО	304	450,00
27.	ПЕЧАТИ (ТРКАЛЕЗЕН ПЕЧАТ, ТРКАЛЕЗЕН ПЕЧАТ И ШТЕМБИЛ, ФАКСИМИЛ)	401	390,00

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

Врз основа на член 5 од Законот за исплата на платите во Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 70/94, 62/95, 33/97, 50/01, 26/02, 46/02 и 37/05), Министерството за труд и социјална политика

ОБЈАВУВА

Просечната месечна нето плата по работник за месец декември 2005 година не може да изнесува помалку од утврдената на ниво на оддел и тоа:

Оддел	Назив на одделот	Износ
01	Земјоделство, лов и соодветни услужни активности	6.614
02	Одгледување на шуми, користење на шуми и соодветни услужни активности	8.169
05	Улов на риба, дејност на мрестилиштата и рибарските фарми, услужни активности во рибарството	7.625
10	Вадење на камен јаглен и лигнит, вадење на тресет	7.244
11	Вадење на сурова нафта и природен гас и услужни активности во производството на нафта и гас, освен истражувања	0
12	Вадење на руда на уран и ториум	0
13	Вадење на руди на метал	10.194
14	Вадење на други руди и камен	9.920
15	Производство на прехранбени производи и пијалаци	9.049
16	Производство на тутунски производи	9.221
17	Производство на текстилни ткаенини	4.491
18	Производство на предмети за облека: доработка и боење на крзно	3.422

19	Штавење и доработка на кожа, производство на куфери, рачни торби, седла, сарачки производи и обувки	1.549
20	Преработка на дрво, производи од дрво и плута, освен мебел, производство на предмети од слама и плетарски материјал	5.157
21	Производство на целулоза, хартија и производи од хартија	8.194
22	Издавачка дејност, печатење и репродукција на снимени медиуми	9.415
23	Производство на кокс, деривати и нафта и нуклеарно гориво	13.213
24	Производство на хемикалии и хемиски производи	14.228
25	Производство на производи од гума и производи од пластични маси	3.214
26	Производство на производи од други неметални минерали	10.209
27	Производство на основни метали	9.964
28	Производство на метални производи во металопреработувачката фаза, освен машини и уреди	4.974
29	Производство на машини и уреди, неспомнати на друго место	7.969
30	Производство на канцелариски и сметачки машини	9.767
31	Производство на електрични машини и апарати, неспомнати на друго место	6.988

32	Производство на радио, телевизиска и комуникациона опрема и апарати	5.162
33	Производство на прецизни медицински и оптички инструменти и часовници	11.835
34	Производство на моторни возила, приколки и полуприколки	5.312
35	Производство на други сообраќајни средства	8.400
36	Производство на мебел и други разновидни производи, неспомнати на друго место	4.322
37	Рециклажа	5.762
40	Снабдување со електрична енергија, гас, пара и топла вода	11.333
41	Собирање, пречистување и дистрибуција на вода	8.600
45	Градежништво	6.402
50	Продажба, одржување и поправка на моторни возила и мотоцикли, продажба на мало на моторни горива	10.147
51	Трговија на големо и посредничка трговија, освен трговија со моторни возила и мотоцикли	10.991
52	Трговија на мало, освен трговија со моторни возила и мотоцикли; поправка на предмети за лична употреба и за домаќинствата	6.088
55	Хотели и ресторани	7.148
60	Копнен сообраќај, цевоводен транспорт	7.346
61	Воден сообраќај	0
62	Воздушен сообраќај	12.953
63	Придружни и помошни активности во сообраќајот: активности на патничките агенции	12.355
64	Поштенски активности и телекомуникации	13.278
65	Финансиско посредување, освен осигурување и пензиски фондови	16.537
66	Осигурување, реосигурување и пензиски фондови, освен задолжителна социјална заштита	18.795
67	Помошни активности во финансиското посредување	26.539
70	Активности во врска со недвижен имот	10.444
71	Изнајмување на машини и опрема без ракувач и изнајмување на предмети за лична употреба и за домаќинствата	6.530

72	Компјутерски и сродни активности	9.509
73	Истражување и развој	8.456
74	Други деловни активности	8.133
75	Јавна управа и одбрана; задолжителна социјална заштита	10.497
80	Образование	7.628
85	Здравство и социјална работа	7.944
90	Отстранување на отпадоци и ѓубре, санитарни и слични активности	8.030
91	Дејност на организации врз база на зачленување	10.982
92	Рекреативни, спортски, културни и забавни активности	7.598
93	Други услужни дејности	8.130
95	Приватни домаќинства со вработени лица	0
99	Екстериторијални организации и тела	0

Министер,
Стевчо Јакимовски, с.р.

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА

Врз основа на член 44 од Законот за данокот на добивка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/93, 33/95, 43/95, 71/96, 5/97, 28/98, 11/2001, 2/2002, 44/2002 и 51/2003), Државниот завод за статистика го утврдува и објавува

ДВИЖЕЊЕТО НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА МЕСЕЦ ДЕКЕМВРИ 2005 ГОДИНА

Движењето на цените на мало во Република Македонија во периодот јануари – декември 2005 година во однос на просечните цени на мало во 2004 година изнесува 2,1 %.

Директор,
Апостол Симовски, с.р.

Во согласност со член 10 од Законот за пензиско и инвалидско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/93, 14/95, 71/96, 32/97 и 24/2000), Државниот завод за статистика го објавува

ДВИЖЕЊЕТО НА ТРОШОЦИТЕ НА ЖИВОТОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА МЕСЕЦ ДЕКЕМВРИ 2005 ГОДИНА

Движењето на трошоците на животот во Република Македонија во второто полугодие од 2005 година (период: јули – декември 2005 година) во однос на првото полугодие од 2005 година (период: јануари – јуни 2005 година) изнесува – 0,2 %.

Директор,
Апостол Симовски, с.р.

НОВО, НОВО, НОВО !!!

КРИВИЧЕН ЗАКОНИК

- ИНТЕГРАЛЕН ТЕКСТ -

**СО КРАТКИ УПАТСТВА, ОБЈАСНУВАЊА
И РЕГИСТАР НА ПОИМИТЕ**

(360 страници – брош подврска)

од Проф. Д-р Методија Каневчев

Цена - 700,00 денари

**ЗАКОН
ЗА РАБОТНИТЕ ОДНОСИ**

(Редакциски текст - 140 страници – брош подврска)

Цена - 660,00 денари

**ЗАКОН
ЗА ОПШТАТА УПРАВНА ПОСТАПКА
СО КОМЕНТАР**

(318 страници – брош подврска)

од Проф. Д-р Симеон Гелевски

Цена - 600,00 денари

П О Р А Ч К А

Со ова неотповикливо го порачувам изданието

1. **Кривичен законик** во _____ примероци.
2. **Закон за работните односи** во _____ примероци.
3. **Закон за општата управна постапка** во _____ примероци.

Доказот за извршена уплата на жиро с-ка 3000000000188798 и порачката ги испраќаме по пошта на адреса бул. „Партизански одреди“ бр. 29, п. фах 51, 1000 - Скопје, или на телефакс број + 389-2-311-22-67.

Порачател: _____

Место: _____ ул. _____ бр. _____, тел/факс _____

Потпис на порачателот

Во _____, _____ 2006 година. (М.П.) _____

